

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 29 november 2021

§ 2 Interpellation av Clara Lindblom (V) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om införandet av enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna

Anförande nr 1

Borgarrådet Jönsson (L): Jag hänvisar till att börja med till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Clara Lindblom (V): Roligt att göra ett litet inlägg i fullmäktige idag! Jag vill börja med att säga att jag är glad att detta äntligen är på gång. Jag vill också tacka för socialborgarrådets svar.

En av de första saker jag gjorde som personalborgarråd under förra mandatperioden var att besöka Älvsjö stadsdelsförvaltning, tror jag att det var, där man hade ett nätverksmöte med Forum Carpe. Det var alltså verksamhetschefer inom handikappomsorgen som träffades för att diskutera hur en enhetlig yrkestitulatur skulle kunna införas i Stockholm. Detta var något de hade harvat med i åtta års tid, för problemet är att enhetschefer inom handikappomsorgen inte kan fatta beslut om förändrad yrkestitulatur. Det var därför vi plockade upp denna fråga på högsta politiska nivå.

Anledningen till detta är att det fortfarande inte finns någon enhetlig titel för dem som jobbar inom handikappomsorgen. När jag själv gjorde det – jag jobbade på korttidshem – kallades jag vårdare, medan mina kollegor på verksamheten bredvid kallades ungdomsassistenten. Det finns inga enhetliga kompetenskrav, och det finns inga tydliga utbildningsvägar till yrket.

Jag tackar som sagt för svaret, men min fråga är egentligen, kortfattat, varför det har dröjt så oerhört länge. Vi gjorde en utredning om detta 2017. Vi fastställde titlarna 2018. Vi lade från Vänsterpartiet fram en motion hösten 2018, där vi föreslog just det som ni beslutade om i socialnämnden i somras. Det var det svar vi då också fick på motionen, när den kom upp i fullmäktige: att det kommer en färdplan – det kommer att finnas en väg framåt för att detta ska bli verklighet. Men sedan dröjde det alltså ända till maj 2021, i samband med bokslutet, innan pengar avsattes. Färdplanen, där man slår fast att vi ska införa de enhetliga titlarna och hur det ska göras, slogs fast först i juni 2021.

I Göteborg gjorde man detta 2012. Det kommer att ta fem år att genomföra färdplanen, om allt går som det ska och om pengarna räcker. Det blir mer än ett decennium efter Göteborg. Det är jättebra att ni går vidare med det här arbetet, Jan, men varför har det tagit så oerhört lång tid att få detta på bordet?

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 3

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! En viktig förklaring är helt enkelt det som hela världen har drabbats av. Vi har haft en pandemi, så många enheter har behövt jobba med helt andra frågor än just detta. Det handlar om rekryteringar, bemanning och annat inom LSS.

Men nu är vi som sagt på gång, och det är väldigt glädjande. Socialnämnden får i budgeten för 2022 ansvaret för att samordna och leda detta arbete. Vi har nu också en uppskattning av ungefär hur många som bedöms uppfylla de uppställda utbildningskraven för titeln stödassistent – ungefär 62 procent av personalen. Det är alltså 40 procent som behöver utbildas. Detta är en ganska omfattande sak att genomföra.

Jag noterade att Vänsterpartiet har avsatt 14 miljoner för detta i er budget, men kostnaden bara för första året är 115 miljoner. Stressen från Vänsterpartiets sida verkar inte heller vara jättestor med tanke på den lilla summa som har avsatts.

Vi ska nu konkretisera färdplanen. Samtidigt genomför vi också det pedagogiska ramverket, som jag själv har varit väldigt engagerad i och som kommer att göra att vi får en grundnivå, som LSS tidigare aldrig haft, för all personal, oavsett vad man har för tidigare utbildningsbakgrund. Vi bedömer att detta kommer att ta ett antal år, men så småningom blir vi nog färdiga även med detta. Det är bra att Vänsterpartiet driver på i frågan även om ni inte har avsatt så mycket pengar.

Anförande nr 4

Clara Lindblom (V): Tack så mycket för svaret! Till att börja med föreslår jag att Jan Jönsson som kvällslektyr plockar upp vår budget igen, kanske när du vill varva ned efter ett långt fullmäktigesammanträde. Där kan du läsa att vi avsatte 250 miljoner kronor till kompetensutveckling i staden på samma sätt som vi har gjort tidigare, alltså i en kompetensutvecklingsfond, där vi vill avsätta mer i stadens bokslut till kompetensutvecklingsinsatser. Vi satsar alltså i vår skuggbudget 100 miljoner mer än ni gör på att erbjuda vidareutbildningsmöjligheter för vår personal.

Jag har verkligen full respekt för att pandemin har gjort att man inte har hunnit med de uppdrag man har hunnit få. Våra verksamheter har verkligen jobbat häcken av sig, för att tala ren svenska. Men nu är problemet att detta uppdrag kom först 2020, Jan. Du blev socialborgarråd 2018. I maj 2018 klubbades titulaturen. Vi var redan igång med arbetet. Hade ni lagt in det i budgeten för året därpå, 2019, hade titulationsfrågan varit klar nu. Då hade vi redan infört en enhetlig yrkestitulatur i Stockholm. Nu väntar ni till 2020 med att ge förvaltningen uppdraget, och då är det inte så himla konstigt att det kommer ett beslut först i maj 2021.

Anförande nr 5

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Det är som sagt i alla fall bra att det är på gång nu. Jag noterar att du hänvisar till kompetensutvecklingsfonden, och då måste det rimligtvis vara så att ni tänkt er att alla de 100 miljonerna ska användas enbart till detta och inte till något annat, eftersom det kostar 115 miljoner. Är det så Vänsterpartiet har tänkt? I så fall är detta välkommet med tanke på behoven för LSS, men det har utlovats

Yttranden 2021-11-29

ganska mycket annan kompetensutveckling också, inte minst till socialsekreterare och annat. Men de kanske då inte skulle få del av några av de pengarna. Detta har jag dock egentligen ingen större synpunkt på.

Jag tror också faktiskt att vi inte riktigt hade den här kostnadsberäkningen tidigare, så det har funnits behov av att utreda även detta. Jag är i alla fall glad över att vi är på gång med detta. Jag håller med om att vi ligger efter både Malmö och Göteborg, men nu ska vi jobba enligt det här.

Anförande nr 6

Clara Lindblom (V): För att förtydliga föreslog vi i årets budget att 250 miljoner kronor skulle avsättas till kompetensutveckling. Ni avsätter till den här satsningen 25 miljoner kronor i T2:an, som nu skickas ut. Om vi ska diskutera pengar här blir det jättemärkligt med tanke på att ni fortfarande avsätter betydligt mindre än vi gör.

Du vet ju också, Jan, att när man avsätter pengar ett år finns det inget som hindrar att man avsätter ytterligare pengar året därpå. Man förbrukar inte 100 miljoner kronor på utbildning på ett år; det är helt enkelt omöjligt. Argumentet att vi avsätter pengar i vår så kallade låtsasbudget köper jag alltså inte.

Men det är som sagt bra att det är på gång. Jag tycker att det är väldigt beklagligt att det har tagit tre år. Till er som tycker att vi tjafsar om teknikaliteter och titulatur i största allmänhet vill jag säga att problemet nu är att man utför väldigt högkvalificerade arbetsuppgifter utan att det finns tydliga kompetenskrav och en titel som gör att yrkesgruppen synliggörs. Det finns heller inga tydliga utbildningsvägar för den som vill jobba inom LSS.

Jag kan ta ett exempel från när jag gjorde det. Jag jobbade på Drömmens korttidshem och var också personlig assistent. Jag gjorde ganska avancerade saker för en 20-åring som höll på att plugga upp gymnasiebetygen på komvux. Jag skötte till exempel trakeotomi; det får man inte ens delegera till sjuksköterska, men det fick jag göra. Jag fick också sköta matning med PEG-sond, till exempel, förutom att hantera personer med autismspektrumtillstånd och så vidare. Det är medicinskt ganska högkvalificerade arbetsuppgifter.

Detta handlar till syvende och sist om att personer som har rätt till insatser enligt LSS ska ha rätt till en patientsäker och högkvalitativ vård och omsorg. Man ska helt enkelt kunna lita på att personalen som man möter har rätt kompetens. Det är dem detta handlar om, och det är därför det är så oerhört viktigt att slå fast yrkestitulaturen och kompetenskraven. Tydliga utbildningsvägar måste ni jobba ännu mer på, och se till att man inte bara konverterar yrkestitlar utan att folk verkligen får den kompetens som behövs, genom validering eller påbyggnadsutbildningar.

Detta är något som bara måste göras, och därför tycker jag på riktigt att det är beklagligt att det blev nästan tre förlorade år. Vi är ett decennium efter Göteborg. Vi hade kunnat vara klara med detta nu, men nu kommer det att dröja ytterligare en hel mandatperiod. Det tycker jag verkligen är beklagligt.

§ 3 Interpellation av Clara Lindblom (V) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare

Anförande nr 7

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Även denna gång hänvisar jag till att börja med till det utdelade svaret.

Anförande nr 8

C l a r a L i n d b l o m (V): Tack för svaret! Jag kan börja med att återigen säga att jag tycker att det är väldigt kul att ni fortsätter det arbete som vi påbörjade under förra mandatperioden. Handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare var ett av de viktigaste arbeten som vi satte igång under förra mandatperioden.

Det handlar återigen till syvende och sist om att de klienter som socialtjänsten möter ska få möta samma ansikte – en person som hinner med sitt jobb och får göra det som hen är utbildad för – och, som sagt, om att den kontinuitet som behövs inom socialtjänsten ska finnas. Det handlar väldigt mycket just om personliga relationer och kompetensen hos professionen.

Det var flera punkter som vi jobbade väldigt mycket med. Det handlade om att minska antalet konsulter, och det handlade om personalomsättningen och om att tillföra mer resurser så att man har möjlighet att anlita administrativ personal för att avlasta så att socialsekreterarna verkligen kan göra det de är utbildade för. Det handlade också om vidareutbildningsmöjligheter, närvarande ledarskap och så vidare.

Detta har ni fortsatt med, vilket jag tycker är bra. Men det finns något som bekymrar mig lite och som jag skulle vilja höra lite mer om, även om jag tycker att svaret på interpellationen var utförligt och bra. Jag tittade i protokollet från MBL-förhandlingen om stadens budget, förhandling enligt MBL 11 § avseende budget 2022 för Stockholms stad, där fackens synpunkter är redovisade. På sidorna 5 och 47 finns Akademikerförbundet SSR:s frågor gällande budgeten. Jag läser innantill:

Stockholms stads handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare har under de senaste åren varit ett bra verktyg för att stärka diskussionerna kring viktiga arbetsmiljöfrågor för dessa grupper. Akademikerförbundet SSR:s förtroendevalda har under hela processen tagit aktiv del i arbetet. Vi ser dock en fortsatt utmaning med arbetsbelastningen, hot och våld samt personalomsättningen. På många håll har även det administrativa stödet på senare tid minskats, mot en tidigare förstärkning i enlighet med handlingsplanens mål. Då många av utmaningarna kvarstår ser vi ett fortsatt behov av att handlingsplanen fortlever även efter 2022 samt att vissa delar bör göras obligatoriska för förvaltningarna.

Jag skulle vilja höra lite vad socialborgarrådet säger om dessa synpunkter, som jag tycker är väldigt kloka. Särskilt oroad är jag för just det administrativa stödet. Det brukar vara det första som ryker om en verksamhet behöver spara. Samtidigt vet vi hur

viktiga administratörerna är för att till exempel socialsekreterarna ska kunna fokusera på det som de faktiskt är utbildade för att göra.

Anförande nr 9

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Tack, Clara Lindblom, för denna interpellation! Om jag börjar med synpunkten att handlingsplanen behöver fortsätta även in i nästa mandatperiod är detta i alla fall min ambition, inte minst därför att vi ju lade till bland annat det område som handlar om hot och våld och otillåten påverkan. Detta fanns inte med i ursprungsversionen, och vi lade till det först 2019. Man har alltså egentligen bara hunnit jobba med det under ett år, i praktiken; man hann väl egentligen inte jobba med det under 2020 eftersom det var så mycket pandemifokus då.

Sedan har resurserna i våra budgetar årligen förstärkts med cirka 4 procent. Det har skett utan att vi har lagt till någon generell effektivisering av socialtjänstens individ- och familjeomsorg. Detta har förstås varit viktigt för att långsiktigt förstärka resurserna till det här området. Sedan 2018 tror jag att vi har tillfört ungefär 300 miljoner. Vi kan se i den senaste tertialrapporten att det fortfarande tyvärr är underskott, men det börjar att fyllas igen och är faktiskt väsentligt mindre än det var under den tidigare perioden, även om jag vet att ni också gjorde en hel del för att komma i kapp på det området.

Vi fortsätter att förstärka med förstärkningsteam; det tycker vi var en väldigt bra idé som ni införde på barn- och ungdomssidan. Vi har kompletterat med ekonomiskt bistånd, och vi har nu också utökat med ytterligare team både i år och för 2022.

Vi har också avsatt pengar för mer kvalificerade säkerhetssamordnare i stadsdelarna. Om man i stället vill satsa de pengarna på skyddspaket och liknande kan man göra det, men det är en satsning som riktas specifikt till varje stadsdel i budgeten för 2022. Det finns nu också en arbetsgrupp med ett antal chefer från socialförvaltningen och stadsdelarna som jobbar med att klargöra rutiner för polisanmälan och hur man ska hantera särskilt svåra fall där det blir hot hela vägen upp, från handläggare via mellanchefer och ibland hela vägen upp. Hur man kan jobba med att socialsekreterare inte ska behöva stå med namn är också sådant som utreds inom denna grupp.

Det sker alltså en hel del. Vi är inte helt och hållet i hamn, men vi är i alla fall på väg.

Anförande nr 10

Clara Lindblom (V): Jag tror att det är väldigt klokt att vi fortsätter efter 2022, för detta arbete är långt ifrån över. Det är glädjande att arbetet kan fortsätta om vi, gud förbjude, får en borgerlig majoritet även nästa mandatperiod.

Men det jag först ville säga är att de områden som pekas ut i handlingsplanen kom nedifrån och jobbades upp. Det var medarbetare, chefer och fackliga organisationer som identifierade de områden man särskilt ville fokusera på. Om man senare har valt att lägga till hot om våld är det väldigt bra. Mot slutet av min tid som personalborgarråd fick jag även signaler om att det sker en avprofessionalisering när det gäller ekonomiskt bistånd, som är problematisk, och att man kanske behöver titta särskilt på arbetsvillkoren. Det är ett medskick till socialborgarrådet.

Jag noterar dock att du inte nämner något om detta med administrativt stöd, som frågan ju faktiskt mycket handlade om. Akademikerförbundet SSR tar i samband med den senaste MBL-förhandlingen om budget, i oktober eller november, upp att det administrativa stödet börjar dras ned på vissa håll i staden. Detta tycker jag är väldigt oroande.

Tidigare under borgerliga mandatperioder – som när bland annat din företrädare Lotta Edholm jobbade med dessa frågor – skedde en intensiv jakt på så kallad administration, som väldigt tydligt gick ut över administratörerna. Man tänkte sig att om man gjorde sig av med kostnader för administratörer minskade man de administrativa kostnaderna; det fanns till och med en indikator för detta. Det som hände var det som händer när man minskar ned på administratörer – man smetar ut administrationen på alla andra i stället. Administration försvinner ju inte. Vill man att en profession ska få vara profession och kunna ägna sig åt det den är utbildad för måste man ha kvalificerade och duktiga administratörer, som har tillräckliga förutsättningar för att avlasta de andra yrkesgrupperna.

Det som Akademikerförbundet lyfte fram var alltså återigen att de såg en tendens till att man dragit ned på administratörer inom socialtjänsten på vissa håll i staden. Känner du igen den bilden? Om den stämmer, vad tänker du göra åt det?

Anförande nr 11

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Inledningsvis tyckte jag att det var lite roligt med den religiösa referensen, för att komma från en vänsterpartist.

Det är bra att du ändå tycker att det är bra att vi har fortsatt utveckla arbetet. Det var inte bara hot och våld som vi lade till utan också jämställdhet och fördjupad samverkan med lärosätena, där en väldigt viktig del är att vi nu har ett mer utvecklat samarbete och många fler VFU-studenter.

När det gäller det administrativa stödet har jag hört lite olika från olika stadsdelar. Vissa stadsdelar som jag har besökt den senaste tiden har aktivt valt att utöka det administrativa stödet just för att de ser det som du tar upp. När det gäller det du pekar på, att SSR och andra säger att andra stadsdelar drar ned, föreställer jag mig att det är prioriteringar som görs i samråd inom ramen för lokal facklig samverkan. Politiskt har jag inte för avsikt att gå in och styra vilka personalkategorier stadsdelarna väljer att använda sitt anslag till. Det tror jag vore oerhört olyckligt att göra från politikens håll.

I handlingsplanen står det att det ska finnas administrativt stöd, chefsstöd och annat. Men att gå in och detaljstyra att en viss enhet ska ha en viss andel administrativt stöd tror jag inte alls vore en bra idé. Det kan vara så att man jobbar på ett sätt i en enhet och tycker att det passar, och i en annan behöver man jobba på ett annat sätt och behöver kanske då administrativt stöd.

Jag kan bara återkomma till det som jag sa i mitt första inlägg. Vi har förstärkt resurserna långsiktigt under den här fyraårsperioden, och jag tror att man behöver göra det även framöver. Men vi börjar komma i kapp den underfinansiering som delvis har funnits inom socialtjänsten. Jag vet inte hur länge den har funnits, men det är tyvärr alldeles för många år. Det var min kommentar till detta med det administrativa stödet.

Anförande nr 12

C l a r a L i n d b l o m (V): Jag är faktiskt agnostiker, om vi ska vara på den nivån. Jag är uppfostrad inom den polska katolska församlingen. Men ”Gud förbjude” är kanske inte superavancerat.

Nog om min icke-existerande religiösa tillhörighet! Självklart ska vi inte detaljstyra vad man ska använda pengarna till. Därför var en av de första sakerna vi gjorde när vi tillträdde var att vi tog bort den där indikatorn som tidigare fanns, som i praktiken hindrade stadsdelar och förvaltningar från att anställa administratörer. Den tidigare borgerliga majoriteten hade inte sett att indikatorn, vars syfte var att få bort onödig administration, faktiskt ledde till att förvaltningen inte vågade anställa administratörer. Den tog vi bort, för jag gillar inte heller den typen av detaljstyrning.

Det jag menar är att när man som ansvarig politiker klubbar en handlingsplan där administrativt stöd är ett av områdena är det ändå viktigt – det vet du också, Jan, och det vet jag att du håller med om – att man bevakar att handlingsplanen följs, att medarbetarna kommer till tals och att de fackliga är med i hela processen, så att inte områden som är viktiga för medarbetare och klienter, som det handlar om i slutändan, prioriteras ned. Det jag är orolig för är att man prioriterar ned det administrativa stödet.

Jag vill återigen verkligen understryka hur viktig denna yrkesgrupp är. De glöms ofta bort när det handlar om kompetensutveckling och ibland kanske också löner. Administratörerna är de som hjälper oss andra att göra vårt jobb, så på det sättet är de ovärderliga. Jag hoppas att du fortsätter att bevaka denna fråga, helt enkelt.

Anförande nr 13

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Väldigt kort – jag har kontinuerliga uppföljningar, dels med socialförvaltningen, dels i form av rapporteringar i nämnden kring hur handlingsplanen implementeras. Jag ska faktiskt träffa SSR redan i nästa vecka, för de har gjort någon form av enkätundersökning bland sina medlemmar om hur man upplever att handlingsplanen implementeras. Det ska bli väldigt intressant. Jag har även träffat Vision och Kommunal, och jag ska träffa Akavia, som jag tror att de heter som organiserar jurister inom detta område. Det är alltså mycket sådana kontakter. Det är väldigt viktigt att följa upp detta.

Yttranden 2021-11-29

§ 4 Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om den uteblivna implementeringen av matstrategin

Anförande nr 14

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 15

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag får börja med att tacka för svaret, även om jag i ärlighetens namn inte blev helt klok på svaret på huvudfrågan: Varför dröjde det med utredningen?

När jag skrev denna interpellation – det är ett tag sedan nu – hade vi redan haft en process på nästan två år sedan matstrategin togs fram. Som vi alla vet står livsmedel för en betydande del av stadens utsläpp från vår egen verksamhet. Trots att det fanns en helt färdig matstrategi i lådorna vid valet dröjde det över ett halvår innan den nya majoriteten över huvud taget lade fram den, och då saknades fortfarande de mätmetoder som efterfrågats i min interpellation.

I budgeten för 2020 fanns ett uppdrag att utreda mått och mätmetoder för att mäta koldioxid från livsmedel som serveras inom staden. I budgeten för detta år, 2021, fanns uppdraget fortfarande kvar. I april i år återrapporterades uppdraget till miljö- och hälsoskyddsnämnden, men då konstaterade stadens egna tjänstemän att för att den totala klimatpåverkan från stadens inköp av mat skulle kunna beräknas måste även mått och mätmetoder för stadens inköp av färdiga måltider tas fram. Detta verkar alltså delvis vara en pågående följetong, trots att vi nu börjar närma oss slutet av mandatperioden.

Jag vet inte riktigt vilka frågor som hänger kvar i luften, men hela hanteringen av matstrategin verkar visa lite på bristande proaktivitet från majoritetens sida. Vi får väl se om vi får ett helhetsgrepp om frågan innan mandatperioden är slut.

Anförande nr 16

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack, Emilia, för frågorna! Det är klart att matstrategier inte ska ligga i några byrålådor. Det viktigaste är att man har en handlingskraftig majoritet som lägger fram dem och ser till att följa upp så att det blir verkstad i våra verksamheter. Nu har vi vår strategi, och vi har också på olika sätt i ILS:en och andra ledningssystem säkerställt att mät- och effektmetoder ska föras in. Vi ska kunna mäta klimatpåverkan när det gäller inköpta livsmedel och sedan också jobba vidare med måltider. Det serveras ju närmare 200 000 måltider per dag i Stockholm, så det är klart att det har stor påverkan. Vi kan göra mycket med vår inköpsmakt, såklart.

Vi har alltså nu indikatorer i budgeten för måttet klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider. Vi följer såklart upp detta, och jag tycker att det är intressant att vi kan konstatera att klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider 2020 var 1,98 kilo CO₂. För tertial 2 handlar det om 1,9 kilo CO₂ per kilo livsmedel. Vi följer givetvis upp detta väldigt nog.

Sedan handlar det om att utreda, och det tar lite tid ibland. Hur ska vi kunna mäta detta på bästa sätt, och hur följer vi upp det? Man har sett att måltider inte upphandlas med centrala ramavtal, så det har varit lite mer komplicerat. Men viljeriktningen finns där. Just att jag kan stå och redovisa denna typ av siffror visar ändå att vi tycker att detta är viktigt, precis som har sagts.

Livsmedel och måltider står för en stor del av klimatpåverkan. Vi kan göra mycket genom att upphandla och konsumera mer medvetet, och det ska vi göra. Vår ambition är att påverkan ska minska för varje år. I Stockholm finns en fantastisk foodtech-industri. Nu går jag ifrån ämnet lite, men det visar ändå att det finns produkter i våra måltider och livsmedel som man kan ersätta med klimatsmarta ingredienser och råvaror.

Vi följer som sagt upp både ekologiska livsmedel och CO₂-avtryck. Vi har också infört Kommers, ett nytt upphandlings- och avtalshanteringssystem där vi också ska ha möjlighet att få en överblick över stadens samtliga måltidsavtal. Detta är inte enkelt, utan det krävs mycket jobb för en sådan uppföljning.

Som sagt, det händer saker – det hoppas jag att också oppositionen inser och hör när jag förmedlar detta.

Anförande nr 17

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag är självklart glad över att det finns enighet i denna sal om att vi måste jobba med att få ned koldioxidutsläppen från våra livsmedelsköp i alla former. Det jag ändå beklagar är att det dröjde så länge att få fram dessa mått och mätmetoder. Det står om detta i min interpellation, för när jag skrev den fanns inga mätmetoder alls. Det var fortfarande två år senare ett pågående arbete. Nu saknas tydligen fortfarande mätmetoder för de färdiga måltiderna.

Detta är egentligen den fråga som fortfarande hänger i luften. Nu har vi väntat i över tre år sedan det första förslaget till matstrategi blev klart. Det tog som sagt ett tag innan fullmäktige fattade beslut om det, men även om man räknar sedan beslutet fattades är det långt över två år. När tror finansborgarrådet att det finns mätmetoder för alla inköp av livsmedel, även de färdiga måltiderna? Jag tror att det vore bra om vi kunde ta ett helhetsgrepp på riktigt.

Anförande nr 18

Borgarrådet L u h r (MP): Jag vill också tacka för frågan. Detta är en fråga som jag har jobbat med jättelänge. Jag skulle vilja börja med att lyfta det som Emilia Bjuggren själv säger: Det fanns en färdig matstrategi i en byrålåda när den nya majoriteten tog över. Jag skulle vilja fråga dig varför den inte kom fram lite snabbare när man hade chansen. Att saker dröjer finns det ofta mer eller mindre bra förklaringar till.

Jag skulle vilja prata lite om de matstrategier vi har. Vi antog faktiskt en matstrategi i kommunfullmäktige 2019 och även en ny klimatstrategi, som för första gången lyfte de konsumtionsbaserade utsläppen, där just maten är en av de delar vi fokuserar på i vår klimathandlingsplan. Detta är jätteviktigt, för då har vi också knutit dessa åtgärder

Yttranden 2021-11-29

till ILS och till uppföljning. Just matens utsläpp är en väldigt stor del av våra konsumtionsutsläpp, så det är en jätteviktig del att jobba med.

Det finns massor av olika delar som vi måste jobba med när det handlar om mat; det är inte bara koldioxidutsläppen. För att minska utsläppen behöver vi också utbilda, och vi behöver hitta sätt att styra. Jag skulle vilja lyfta stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör, som har jobbat otroligt bra med dessa frågor väldigt tidigt. De har lyckats minska utsläppen per kilo livsmedel som de köper in till sina förskolor från ungefär 2 till 1,5 kilo. Det är mer än det mål vi har satt för 2023, som är 1,6 kilo koldioxid per kilo livsmedel.

Här krävs en central styrning. Det innebär att vi har tillsatt en central kostsamordnare, som nu jobbar på stadsledningskontoret och ska försöka styra alla kommunens förvaltningar åt samma håll.

Det handlar också såklart om inköpssystemen. Vad jag förstår frågade Emilia just varför vi inte har alla system på plats. Vi har ett system på plats som mäter koldioxidutsläppen från de livsmedel som vi köper in – om man köper ett kilo morötter eller ett kilo kött. Detta är mycket enklare för oss att mäta än de måltider som vi nu håller på att beräkna. Emilia frågade när vi har det systemet på plats. Vi har ett budgetuppdrag, och vi har också en upphandling – jag vet inte om den är avslutad än – som ska involvera alla stadens förvaltningar så att de kan använda sådana här system för att mäta klimatpåverkan från måltider.

Det kommer också att krävas att alla som lagar måltider rapporterar in vad deras måltider har för utsläpp. Det är ganska lätt att veta hur mycket utsläpp som kommer från ett kilo morötter, men om det handlar om en ugnspannkaka blir frågan vilka utsläpp äggen och mjölken gett upphov till. Ugnspannkaka är ett enkelt exempel. Det kan finnas rätter med tusen olika ingredienser i, och då ska den som levererar kunna göra beräkningar för alla dem. Det är ganska svårt, men vi hoppas ha systemet på plats snart.

Anförande nr 19

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag får väl börja i samma ände som klimatborgarrådet – varför det dröjde. Jag tror att Katarina Luhr själv trots allt är den person som bäst kan svara på frågan; det är hon som har följt detta dokument i byrålådan under alla år. Det är höljt i dunkel för mig varför matstrategin låg så länge där.

Men, som sagt, vi är glada att strategin finns på plats. Jag hoppas att även mätmetoderna kommer på plats före nästa val så vi har ett system för att mäta alla livsmedel och måltider och kan följa hur fler stadsdelar lyckas minska sina utsläpp, även om det är bra att Årsta-Enskede-Vantör visar vägen framåt.

Tack för svaren! Jag ser fram emot kommande debatter om frågan.

Anförande nr 20

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Mycket kan vi som sagt redovisa. En del är svårare – jag tycker att borgarrådet Luhr verkligen visade på komplexiteten när det gäller måltider. Detta liknar också byggsektorn lite; där pratar

Yttranden 2021-11-29

vi om livscykelanalyser av byggmaterial och byggnaders klimatpåverkan. Här vet vi att ny teknik kan hjälpa oss. Jag hoppas att vi i framtiden kan göra livscykelanalyser också av livsmedel och att det blir lite enklare att beräkna effekter så att man kan göra mer medvetna val. Alla typer av ny teknik, men också att man börjar titta på spårbarhet och effekter, kommer att hjälpa oss att minska klimatavtrycket och den skadliga påverkan som våra inköpsprocesser ibland bidrar till. Här kan vi verkligen ställa om.

Jag hoppas också att vi tillsammans med andra, inte minst akademierna som hjälper oss med AI och annat, kan fortsätta att utveckla effektiva mätsystem.

Yttranden 2021-11-29

§ 6 Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om sanering av Loudden

Anförande nr 21

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 22

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Saneringen av Loudden är ju en förutsättning för att vi ska kunna bygga en helt ny stadsdel på platsen, med inte minst bostäder men också kontor och arbetsplatser. Det var någon som viskade i mitt öra att staden för att vinna tid i det arbetet hade åtagit sig att stå för en större del av saneringen än vad som så att säga är tvunget och att oljebolagen eventuellt skulle komma billigare undan. Principen om att förorenaren betalar är ju grundläggande för att vi ska kunna ha en fungerande säkerhet och också kostnadsansvar. De som har vunnit på förorenande verksamhet ska inte komma undan ansvaret att sanera efter sig.

Finansborgarrådet skriver i sitt svar att denna princip ska hållas och att staden inte ska ta på sig några kostnader som inte faller på vår lott. Vi kommer såklart att följa detta noga och se till att man lever upp till detta i verkligheten. Det gäller verkligen att hålla fast vid denna princip så att ingen får för sig att man kan komma undan med att smutsa ned i vår stad eller på vår mark.

Anförande nr 23

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack, Emilia, för frågan! Det här blir ett av Stockholms mest intressanta stadsutvecklingsprojekt framåt. Tänk er 2030, när vi börjar planera för bostäder på detta läge, som har bestått av en massa cementcisterner för olja som nu kan bli bostäder med en av Stockholms vackraste utsikter. Det ser vi väl alla fram emot, tänker jag.

Men vi behöver som sagt sanera marken. Precis som har sagts – detta råder det inga tvivel om – blir det oljebolagen själva som i avtal med hamnen sanerar marken. Det gäller 100 procent av den yta som de har arrenderat; ungefär 63 procent av Louddens yta har arrenderats av oljebolag.

Sedan tillkommer en massa andra krav, bland annat särskilda krav om bostäder ska byggas. Där har inte bolagen något ansvar, utan om vi vill bygga bostäder får vi ta den extra kostnaden för sanering, vilket vi är beredda att göra. Jag tror att alla i den här salen ser detta som en väldigt attraktiv plats att bygga bostäder på.

Kanske har det alltså skett en missuppfattning. Det är väldigt tydligt i alla avtal, och vad jag förstått är de också snart klara med rivning och saneringsarbete. Oljebolagen står för saneringen, och staden står för extrasaneringen så att vi kan planlägga bostäder. Det ska bli mycket spännande. Jag hoppas att detta ger svar på frågan.

Yttranden 2021-11-29

§ 7 Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om de grönblås stopp för markanvisningar till allmännyttan

Anförande nr 24

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 25

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack för svaret – även om jag i det här fallet, som ni säkert misstänker, är väldigt missnöjd med det svar jag har fått på mina frågor. Min interpellation handlar om allmännyttan och varför allmännyttan inte längre får bygga bostäder i vår stad.

Den första frågan lyder: Varför har ni avskaffat målen om antal markanvisade bostäder till allmännyttan? I svaret säger finansborgarrådet något om att ni inte har gjort det, men ni har de facto avskaffat målet om markanvisade bostäder till allmännyttan. Det är bara att gå in i vilken av era budgetar som helst och titta. Varför är detta viktigt? Jo, därför att nästan en tredjedel av stadens barnfamiljer i dag är trångbodda. En ensamstående undersköterska i Stockholm klarar inte inkomstkraven för en nyproducerad trea. Vi har problem med att den strukturella hemlösheten växer.

Vi har tre bostadsbolag som är vårt verktyg för att klara stadens bostadsförsörjningsansvar – det är våra allmännyttiga bostadsbolag. Dessa tre får i praktiken inte bygga några bostäder längre på grund av att man inte markanvisar så att de kan bygga. Det finns än i dag produktion i allmännyttan eftersom vi hade en hög markanvisningstakt under förra mandatperioden, så att man nu kan bygga bostäder.

Problemet är att detta kommer att finnas kvar i staden. Om man inte markanvisar till bostadsbolagen i år, inte gjorde det förra året och inte gör det nästa år kommer våra allmännyttiga bostadsbolag om tre, fyra eller fem år inte alls att ha samma kapacitet att bygga. Man bygger alltså in en svaghet när man hanterar dem på det här sättet.

Min fråga kvarstår, helt enkelt. Ni är väldigt snabba när det gäller att sälja av våra gemensamma hyresrätter och ombilda dem men inte alls lika snara när det gäller att se till att det byggs fler allmännyttiga hyresrätter i Stockholm.

Anförande nr 26

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack för frågan! Vi har som sagt höga mål. Om man tittar på markanvisningar ser man att vi ligger på historiskt höga nivåer, och vi har som ambition att ligga på de nivåerna även i år. Men det som har hänt är att vi har haft en pandemi. Det har varit stor kris i många branscher, även om fastighetsbranschen är en av de branscher som har gått tämligen bra.

Det har varit viktigt att skicka signaler till alla de byggherrar och fastighetsbolag som vill bygga hyresrätter att de ska få göra det, så att det inte bara blir en gräddfil för allmännyttan. Även allmännyttans hyror ligger ju på samma nivåer eftersom detta är reglerat. Det är många som vill axla detta ansvar. Vi minskar våra investeringskostnader, vilket också påverkar vår skuldsättning. Den debatten har vi

haft många gånger – varför är låg skuldsättning så viktigt? Jo, nu när vi ser att inflationen stiger i svensk ekonomi riskerar vi att också få se räntehöjningar. Det blir förskolan, äldreboendena och äldreomsorgen som får betala för de höga räntorna. Det går nämligen på driften. Det är därför vi är så måna om att hålla ned skuldsättningen.

Det är klart att det ska byggas, både hyresrätter och bostadsrätter. Vill man titta på boendekostnader – det kan bli en annan debatt – är bostadsrätten långsiktigt mest fördelaktigt ur ett ekonomiskt perspektiv för dem som bor. Det är lägst kostnader långsiktigt för dem som bor i bostadsrätt. Men det kan också passa många, inte minst de som får en annan livssituation eller unga, att även ha ett stort utbud av hyresrätter. Under denna mandatperiod har också kötiderna i bostadskön minskat.

Vi jobbar både på att bygga nytt och på att möjliggöra för olika boendeformer. I vår budget nämns allt från kollektivboende till seniorboenden och så vidare för att det ska finnas en mångfald att välja bland.

Tittar man på allmännyttan – för att återkomma till den – ser man att det bara i oktober månad har färdigställts 658 hyresrätter; målet var 600. Det är 4 000 på väg fram, i produktion. Så visst byggs det också allmännyttiga hyresrätter. Men vi tycker att det är bra att det finns en mångfald och många som vill vara med och bygga Stockholm, samtidigt som vi håller ned skulden så att detta inte drabbar välfärden framåt.

Anförande nr 27

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är bra att Anna König trycker på att det byggs mycket i allmännyttan nu. Som jag sa sker detta för att vi hade höga markanvisningstal under förra mandatperioden, och höga produktionsmål. Det är de lägenheterna som just nu byggs. I slutet av förra mandatperioden var vi uppe i produktionsmål på 3 000 bostäder i allmännyttan per år. Dessa mål har den grönbå majoriteten nu sänkt så att vi är nere på 600 per år. Markanvisningarna till allmännyttan har mer än halverats av denna majoritet.

Finansborgarrådet trycker också på att frågan om stadens ekonomi är en del i varför allmännyttan inte längre får bygga ordentligt i vår stad. Då kan man konstatera att om finansborgarrådet är så orolig för ekonomin kanske hon skulle sluta rea ut våra gemensamma bostäder. Vi ser nu att bostäder som denna majoritet precis har sålt går för dubbla priset per kvadratmeter på marknaden. Detta är pengar som fanns som kapital i vår stad men nu helt enkelt inte finns i vår stad utan som några få andra realiserar.

Det är väldigt tydligt att det faktum att markanvisningarna till allmännyttan har halverats kommer att ge effekter under många år framåt. Det faktum att allmännyttan inte får bygga mer än 600 lägenheter per år kommer att vara begränsande för allmännyttan i många år framåt.

Finansborgarrådet lyfter fram att det är så mycket mer fördelaktigt för privatekonomin att bo i bostadsrätt, och det stämmer. Men det visar också hur långt finansborgarrådet står från många stockholmare. Faktum är att för att över huvud taget ha råd att köpa en bostadsrätt i Stockholm måste man ha en kontantinsats som nu närmar sig miljonen. Så det är fortfarande inte alla stockholmare förunnat att ens ha det valet. För alla dessa

Yttranden 2021-11-29

stockholmare är den billiga hyresrätten grundläggande för att de ska kunna bo i den här staden.

Anförande nr 28

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är ingen som har sagt att vi inte ska bygga hyresrätter. Vi har fortfarande kvar samma höga målsättningar. Vi ska bygga både bostadsrätter och hyresrätter – det är viktigt. Men nu står marknaden och skriker efter mark att bygga hyresrätter på, och det möjliggör vi nu.

Jag kan se framför mig att det i en stor finansiell kris, i en lågkonjunktur, kan vara rätt av allmännyttan att träda fram och säga: Nu är det ingen annan som kan bygga; då behöver vi dra på. Men i det här läget finns det så stor efterfrågan, och då kan vi kombinera ett ansvarsfullt byggande med höga mål och låta marknaden göra det, samtidigt som vi håller ned vår låneskuld. Det är i hög grad denna typ av byggnationer som driver på vår skuldsättning. Detta är utmärkt för stadens ekonomi och för Stockholms välfärd framåt, för vi frigör resurser som kan gå till verksamheterna och inte till räntebetalningar. Det är själva driften och inriktningen – det är därför vi har sänkt produktionsmålen.

Men jag vill påminna om att det är 4 000 lägenheter i produktion. Bara nu i oktober påbörjade Stockholms hem 102 hyresrätter. Det byggs alltså, men det byggs också ännu mer av andra aktörer. Vi har 82 olika aktörer i Stockholm som är med och bygger hyresrätter.

Det kommer också nya innovationer. Man tittar nu på att göra det möjligt att ställa om kontor till bostäder. Det finns aktörer som gör detta, och det kan också leda till sänkta boendekostnader. Alla vet att vi i storstäder, inte minst i Sverige, där vi har kreditrestriktioner som drabbar hushållens möjligheter att låna eller ta sig in på bostadsmarknaden, måste vara ännu mer innovativa för att få fram billigare bostäder. Men jag tycker inte att Socialdemokraterna kunde påvisa detta när ni hade möjlighet att styra Stockholm. Nyproduktion är dyrt, av många olika anledningar.

Men det viktigaste är som sagt att vi driver på för ett högt bostadsbyggande, med kvalitet. Och det tycker jag att vi gör. Det är 4 000 hyresrätter för allmännyttan på väg fram, varav 600 där inriktningen är att hitta enklare former av bostäder – fortfarande av hög kvalitet, Stockholms hus och annat – så att vi kan hålla ned hyresnivåerna så mycket som möjligt. Vi möjliggör också för ungdomar, med allt från halverad tomträtt till kollektivboende. Det finns alltså en mångfald. Men vi är begränsade av både kreditrestriktioner och den nationella bostadspolitiken, som skulle behöva ändras.

Anförande nr 29

C l a r a L i n d b l o m (V): Man blir lite extra debattlysten när man har gått där hemma med bebis i sex månader, och jag hörde något som Anna sa som jag bara måste kommentera. Det handlar om att kötiden för att få en bostad skulle ha kortats, underförstått tack vare den borgerliga majoriteten. Jag känner att jag verkligen vill mota Olle i grind, för detta är saker som riskerar att sätta sig och sedan återkomma hela valrörelsen trots att samtliga inblandade i panelen på podiet vet att den uppgiften är väldigt missvisande.

Yttranden 2021-11-29

Det som nu har hänt är att det har varit en covidpandemi. Om vi tittar på till exempel allmännyttan ser vi att väldigt många fysiska visningar har ställts in. Man har bara kunnat titta på planritningar eller få en digital visning. Detta gör att personer med lång kötid har valt att avvakta med att söka ny bostad. Detta är något som bostadsförmedlingen själv har redovisat – att det förmodligen är en tillfällig effekt och att man måste avvakta och se. Glädjesiffrorna beror alltså troligtvis på covid och inget annat.

När Anna med emfas pratar om 4 000 nya bostäder på väg fram och så vidare vill jag återigen påpeka att det rör sig om nya bostäder på gamla markanvisningar. Det kommer inte att fortsätta i denna takt om ett par år på grund av att ni har strypt markanvisningarna till allmännyttan. Det du står och slår dig för bröstet för, och som vi förmodligen kommer att få höra hela valrörelsen, gäller alltså gamla markanvisningar.

Jag sitter i exploateringsnämnden och har fortsatt följa och skriva på ärenden, även om jag inte fysiskt deltagit under de senaste sex månaderna. Det är inte så att både privata och allmännyttan får en massa markanvisningar för att bygga hyresrätter – att ni när ni har dragit ned på allmännyttans markanvisningar har höjt dem för privata hyresrätter. Så är det inte. Ni prioriterar konsekvent bostadsrätter; det ser man i tertialrapporterna, Anna. Det är inte någon låt-alla-blommor-blomma-politik som förs, utan den politik som förs nu går ut på att bostadsrätter konsekvent prioriteras, trots att vi har en akut brist på hyresrätter i den här staden.

Om du är bekymrad över kostnaderna i nyproduktion – att det är dyrt – föreslår jag att ni sätter stopp för de ombildningar som fortfarande är på gång. Vi vet ju att äldre hyresrätter har lägre hyror och alltid kommer att ha det jämfört med nyproduktion.

Anförande nr 30

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tycker också att debatten just nu är lite fascinerande. Mina frågor var varför ni har avskaffat målet för markanvisade bostäder till allmännyttan, varför den grönblå majoriteten stoppar allmännyttan från att bygga bostäder i framtiden och varför allmännyttan motarbetas av den moderatledda majoriteten. Jag kanske hade väntat mig en lite spänstig debatt om varför privata hyresrätter är bättre eller till och med, som finansborgarrådet i och för sig sa, om varför det är bättre med bostadsrätter. Men finansborgarrådet försöker fortfarande påstå att ni bygger jättemycket i allmännyttan – 4 000 – i stället för att ta debatten om grundsynen. Varför vill ni inte markanvisa till allmännyttan? Varför är det inte viktigt för er? I stället försöker man mörka detta genom att säga att det nog är lite viktigt.

Faktum är att man inte, i stället för att markanvisa till allmännyttan, markanvisar för privata hyresrätter. Under förra mandatperioden markanvisades för nästan 5 000 hyresrätter per år, inklusive allmännyttan. Nu markanvisas för i snitt 3 600 hyresrätter per år. Man tar alltså bort markanvisningar till allmännyttan. Det blir 1 000 färre hyresrätter – inte i stället privata hyresrätter. Det man totalt sett gör är alltså att minska antalet hyresrätter, och specifikt minskar man markanvisningarna till allmännyttan, vilket kommer att ge effekter under lång tid framöver.

Yttranden 2021-11-29

Precis som Clara Lindblom sa är frågan om ombildningarna tätt förknippad med denna fråga. När man inte låter allmännyttan bygga nya lägenheter och säljer av dem man har får vi ju ett stort problem med att ta vårt bostadsförsörjningsansvar. Detta nästan omöjliggör uppdraget att se till att det finns billiga hyresrätter för stockholmarna att efterfråga.

Jag kan inte tolka det här icke-svaret på annat sätt än att det helt enkelt handlar om detta – man vill se till att Stockholms befolkning skiktas så att bara de som har råd att köpa dyra lägenheter kan bo här.

Anförande nr 31

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag förstår att ni är i opposition, men någon måtta får det ändå vara. Att det skulle vara stopp för bostadsbyggande när det gäller hyresrätter är inte rätt. Vi har sänkt målet för allmännyttan, men vi har kvar samma höga mål för byggandet av hyresrätter, precis som för bostadsrätter. Tittar man på markanvisningarna ser man att vi kommer att nå de målen.

Vi kan titta på Socialdemokraterna. Man hade 2016 1 900 bostäder för allmännyttan som mål. Man lyckades leverera hälften. Det fanns inga mål om markanvisningar för allmännyttan. Först valåret 2018 kom det upp som mål; då tyckte man att det var jätteviktigt. Det låter nu som en sanning som man har drivit år efter år i socialdemokratisk majoritet. Så är det inte riktigt.

Tittar man nu på årsprognosen när det gäller markanvisningar totalt ser man att vi ser ut att kunna uppnå målet. Det är höga siffror historiskt sett för Stockholm.

Boendegarantier i all ära, och låga kostnader och låga hyror för hyresrätter – det låter bra, men i praktiken vet vi att när vi har de kreditrestriktioner som finns och den nationella bostadspolitiken att förhålla oss till blir det ganska dyrt. Vårt problem och det vi borde driva här i Stockholm är att se till att vi minskar det regelverk och de restriktioner som gör att det blir höga trösklar in på bostadsmarknaden för Stockholms unga, men också för nyseparerade och andra grupper. Det är där vi ska vara, tycker jag, och detta driver vi gärna ihop gentemot regeringen, oavsett vilken den är, och för stockholmarnas talan.

Men att det byggs både hyresrätter och bostadsrätter är det ingen tvekan om. Jag tycker att jag under debatten har varit väldigt tydlig och förklarat varför vi sänkte målen för allmännyttan. Det har att göra med att vi har skuldsättningen för ögonen och vill minska den. Det finns andra aktörer som är beredda att kliva fram och bygga och avlasta våra investeringskostnader. Vi vill inte att förskolan betalar de högre räntorna när inflationen stiger. Det kommer man annars att behöva göra. Därför är detta viktigt för oss.

Men, som sagt, vi levererar, och vi bygger både hyresrätter och bostadsrätter.

Anförande nr 32

C l a r a L i n d b l o m (V): Först och främst vill jag åter påminna om något som jag tog upp för kanske ett år sedan: Stockholms stad och bostadsbolagen är olika

Yttranden 2021-11-29

juridiska personer. Stockholmshems eller Familjebostädernas räntekostnader kommer därför aldrig att hamna på förskolan, och det vet Anna också. Men det är väl en retoriskt snygg grej att köra med fast den inte är korrekt.

En annan vanlig angreppsstil man använder är att plocka fram statistik från ett enskilt år, 2016 i det här fallet, som sticker ut jämfört med övriga. Men om man tittar på genomsnitt för mandatperioderna är det precis som Emilia Bjuggren säger, det vill säga färre markanvisningar till hyresrätter under den här majoriteten men också färre till allmännyttan.

Jag tycker som sagt att det blir oärligt när man försöker slå sig för bröstet och säga att det är 4 000 allmännyttiga bostäder under produktion. Ja, det är väl jättebra att ni inte stoppade dem efter det att spaden var satt i marken! De bostäder som byggs nu är byggda på gamla markanvisningar. Det är inte era markanvisningar som har gjort att de här bostäderna är under produktion.

Om vi nu ändå är inne på den nationella politikens betydelse för oss i Stockholm kan jag bara beklaga att ditt parti i riksdagen har gått ihop med bland andra Sverigedemokraterna och slopat det investeringsstöd som faktiskt aktivt har bidragit till att vi har fått tusentals nya bostäder i det här landet som har en normhyra på max 1 550. Det är alltså inte den lägsta hyran – det kan jag absolut erkänna – men betydligt lägre än vad vi hade haft utan ett investeringsstöd. Om du bryr dig om att vi ska få fram hyresrätter som vanliga stockholmare har råd att betala hyran för tycker jag att du ska ett samtal med din partiledare och säga att han ska sluta göra upp med Sverigedemokraterna och låta investeringsstödet vara kvar.

§ 9 Frågestund

Fråga nr 1. Rätten till utbildning för barn i behov av särskilt stöd

Anförande nr 33

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! För någon timme sedan kom beskedet från den grönbå majoriteten att man kommer att skjuta till lite mer resurser till stadens särskilda undervisningsgrupper och de fristående resursskolorna. Det är glädjande att ni har lyssnat på de elever och föräldrar som i flera års tid har kämpat för att deras skolor ska få finnas kvar. Men under ett år nu har ni hävdat att det är lagstiftningen som har hindrat er från att skjuta till mer resurser och att det inte har varit möjligt för staden att stärka resursskolornas finansiering. Uppenbarligen stämmer inte detta.

Det är inte en fråga om lagstiftning; det är en fråga om politisk vilja. Om den här frågan är så viktig för er – varför fanns då inte satsningen med i er budget för 2022? Min fråga till dig, Isabel, är: Varför ska det behöva gå så långt att resursskolorna hotar med att lägga ned innan ni agerar i frågan?

Anförande nr 34

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande, fullmäktige! Jag är väldigt glad att få göra den här satsningen. Det handlar om 170 miljoner kronor som går ut till resursskolor, fristående skolor och kommunala skolor. Vi lägger alltså på grundbeloppet på alla skolformer i Stockholm.

Anledningen till att vi agerar nu är att vi under hösten har sett hur utvecklingen har varit. Vi gav tidigt i våras ett uppdrag till utbildningsförvaltningen att se över tilläggsbeloppen. Jag har väldigt noggrant följt utvecklingen under hösten och med visst bekymmer sett hur överskottet har ökat och att man inte har kunnat betala ut tilläggsbeloppet. Därför har vi nu agerat i detta.

Anledningen till att det blev lite bråttom är att man har meddelat att det var krisigt i skolorna, och det tycker jag har varit bekymmersamt. Men vi har också en process, som du känner till, med en verksamhetsplan som vi ska presentera. Där har vi lyft in de här åtgärderna. Det handlar om 75 000 kronor för alla elever i extra bidrag för de särskilda undervisningsgrupperna, där också resursskolorna kommer att få 75 000 kronor per elev och år. Även beviljade tilläggsbelopp på verksamhetsstöden höjs med 28 procent, och strukturbidragen till elever i resursskolor höjs från 80 000 till 100 000 kronor.

Det handlar alltså om 170 000 kronor utöver skolpengen som kommer att läggas exempelvis på de elever som går på resursskolorna. Det här är en ordentlig satsning på dem, och den gör vi för att vi har sett att tilläggsbeloppet inte fungerar på det sätt som vi hade önskat. Det är bara en reaktion på de beslut vi har fattat och följt upp, och nu vidtar vi åtgärder för att kunna säkerställa att de kan fortsätta.

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 35

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Det återstår att se om det här tillskottet räddar de fristående resursskolor som riskerar att behöva lägga ned sin verksamhet till höstterminen 2022.

Jag välkomnar ändå initiativet, och det är bra att det kommer till en temporär lösning nu. Men vi behöver också ha en långsiktig finansieringsmodell som faktiskt fungerar. Flera kommuner, till exempel Nacka och Sundbyberg, har tagit fram mer tillåtande riktlinjer för tilläggsbeloppen. Uppsala kommun fattade nyligen beslut om ett villkorat anslag till resursskolorna.

Min fråga är: Är du villig att se över riktlinjerna för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd för att alla elever ska få rätt till stöd efter behov?

Anförande nr 36

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Jag blir lite beklämd när jag hör detta. Vad jag känner till finns det ingen annan vice ordförande som har så mycket kontakt med mig som du har. Vi pratar med varandra varje tisdag och har gjort det sedan jag tillträdde som skolborgarråd. Jag har varit väldigt angelägen om att du hela tiden ska vara uppdaterad om vad som händer. Du vet precis vad som händer i de här frågorna; du har i egenskap av vice ordförande i utbildningsnämnden följt dem precis lika noga som jag har gjort. Du gör mig därför jättebesviken när du lägger upp det på det här viset. Jag vill bara notera det.

Vad gäller långsiktigheten är det här en långsiktig investering. Det här kommer att gälla så länge det behövs till dess att lagstiftningen är på plats. Det kan röra sig om fyra, fem, sex, sju, åtta, nio eller tio år. Det här är en långsiktig satsning, och vi kommer att säkerställa den här typen av skolformer. Vi kommer också att säkra de små undervisningsgrupperna, som jag har varit så angelägen om att vi ska skapa i alla skolor i Stockholm. Det här har varit en utmaning. Nu säkerställer vi att de kommer att finnas och att det kommer att finnas finansiering för dem och även för de RSU-grupper som vi nu skapar. Och det här känner du till.

Anförande nr 37

Borgarrådet K a s i r g a (S): Det förvånar mig att Isabel har den här tonen. Vi vet båda två att skolorna har varit underfinansierade under er mandatperiod. Det är inte bara jag som ser det här. Även lärarfacken ser det. Så kom inte hit och säg att ni har satsat tillräckligt mycket i resursskolorna!

Jag tycker att det är beklämmande att du från den här talarstolen hela tiden har hävdat att det har varit fel på lagstiftningen och att det är den som har hindrat er från att skjuta till mer pengar. Men plötsligt händer det! Det händer när föräldrarna börjar organisera sig och höra av sig till oppositionen. Det händer när oppositionen börjar sätta tryck och press på er.

Jag välkomnar beskedet. Jag hoppas verkligen alla våra barn får en riktig och bra skolgång, för alla har rätt till det. Jag har fortfarande min utsträckt hand när det gäller att göra en översyn av tilläggsbeloppen.

Anförande nr 38

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande och fullmäktige! Jag vet knappt var jag ska börja, Kadir Kasirga. Men jag måste säga att måttet var rågat när jag fick se den där populistiska annonsen du hade lagt ut i sociala medier, där det står att du ska rädda resursskolorna. På vilket sätt har du över huvud taget hjälpt mig att bidra till den här frågan, som jag har ärvt och som du har ärvt och som alla har ärvt i det här huset och som har varit en stor utmaning? På vilket sätt har du kommit med något endaste förslag på hur vi ska göra? Det har inte funnits någonting.

Det är snarare så att du företräder en regering som vill stoppa resurserna till de här skolorna i och med att ni vill förbjuda vinster i friskolor. Ni vill inte skapa valfrihet för våra elever i Stockholm. Du vill inte ha sådana här verksamheter. Så kom inte hit och säg att du försöker försvara dem! Det är inte sant. Jag och den grönbå majoriteten vill se ett stort utbud av både friskolor, resursskolor och kommunala skolor i den här staden. Vi ska ha valfrihet. Man ska kunna få välja själv.

Fråga nr 2. Resursskolornas framtid

Anförande nr 39

T i n a K r a t z (V): Det är lite svårt att ställa de här frågorna när besked kommer så sent och när det kommer olika besked. Jag läste i morse i ett Facebookinlägg från Isabel om vad hon hade sagt i helgen om resursskolorna. Det här är samma fråga som Kadir ställer här: Hur ska vi lösa det här, och hur ska det kunna lösas framåt?

Det handlar om den oro som jag har fått till mig i alla mejl och som också du har mötts av. Det besked du gav i helgen var att ni skulle ta emot eleverna och att de skulle få nya skolor till hösten. Och nu kommer ni med ett annat besked. Det låter mycket bra, och jag skulle jättegärna sätta mig in i det här ännu mer. Jag såg det alldeles nyss, och det är säkert detsamma för alla skolor också. Det kommer sent, och det kommer först när man står och skriker och bankar. Det är lite synd, för det finns en sådan oro här ute som borde bemötas bättre.

Anförande nr 40

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Tack, Tina, för frågan! Jag kan också önska att vi hade kunnat hantera frågan på ett annat sätt, men den är väldigt svår att bemöta. Jag fick många frågor om vad som skulle hända med eleverna, och jag ville vara väldigt tydlig med att kommunen är beredd att ta hand om de här eleverna. Du arbetar ju själv i en skola med de här grupperna och vet vilken elevgrupp vi pratar om. Jag är angelägen om att de ska känna sig trygga med att kommunen tar emot dem. Vi gör inte det här på ett slarvigt sätt, utan vi hade förberett en mottagningsorganisation som verkligen skulle arbeta för att skapa ett bra mottagande. Vi hade idéer om hur vi skulle kunna ta över skolorna och hela grupper och på något sätt säkerställa med personal, och så vidare.

Jag är väl medveten om vad det här är för typ av elevgrupp. Det är också därför jag är så himla angelägen om att det här ska bli bra, och därför gick jag ut och berättade hur det här skulle gå till. Jag visste ju redan i förra veckan att vi höll på att jobba med detta.

Vi har jobbat med det på roteln sedan i början på oktober. Vi såg att vi hade ett överskott på 80 miljoner, och då tänkte jag: Det här måste ut till de här eleverna på något sätt. Hur går det till? Det är inte helt lätt i en kommunal förvaltning, för man måste göra lika för alla skolformer. Därför har vi jobbat med detta i tre, fyra och fem olika scenarier. I förra veckan började det ta form, och sedan kom den här ”varselrisken” för skolorna. Då är det klart att det blev ännu mer intensivt i mina sociala medier.

Jag har försökt att hantera detta, och det har varit en svår situation. Det ska jag inte förneka, och jag hade önskat att det hade kunnat ske på ett annat sätt. Men det har inte kunnat göras på något annat sätt, och jag är väldigt glad för att vi har kommit fram till det här nu. Jag tror att även du, som jobbar i en kommunal skola, kommer att se effekter av detta. Nu kan vi satsa på de små undervisningsgrupperna även i våra kommunala skolor. Men vi säkerställer också resursskolorna och att de elever som går där ska kunna fortsätta där. Man ska kunna fortsätta att driva skolorna.

Anförande nr 41

T i n a K r a t z (V): Jag får hitta på lite, för det blir inte riktigt samma upplägg i frågan som jag hade tänkt mig. Det här kom ju för två minuter sedan.

(Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Det var inte för två minuter sedan.)

För mig, som satt och försökte skriva och som har jobbat en sådan här skola, där folk dessutom är sjuka, var det två minuter.

Det jag tänker på är att det här är jätteviktigt, och Vänsterpartiet skulle verkligen vilja säkra upp att de här eleverna ska få gå kvar i de grupper de går i nu och kunna ha det så lugnt och stadigt som möjligt. De har haft en lång kamp för att få komma till de grupper där de är och hitta en fungerande skolgång. Den behöver de få fullfölja utan en massa oro.

Om det här beskedet kan leda till det vore det jättebra. Det låter också väldigt bra om det här kommer att leda till att vi ute i de kommunala skolorna får mer pengar, för så sent som i dag undrade man hur det här skulle finansieras med grundbeloppet. Om jag har förstått det här rätt under de här sekunderna kommer det också att lösa det. Man inser att grundbeloppet är för litet. Är det så?

Anförande nr 42

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jo, du har helt rätt, Tina. Det är det som är det unika med detta. När jag sa ”scenarier” menar jag att vi verkligen har jobbat med olika sådana för att hitta en form som omfattar allt detta. Det är många barn som är i behov av särskilt stöd i den här staden, och vi ser att arbetsformen med små undervisningsgrupper är väldigt lyckosam och bra för de här barnen. De får ett mindre sammanhang i skolan att ingå i.

Därför har vi försökt hitta former för det här, och det gjorde vi redan i budgeten i november när vi lade grunden till detta. Och nu har vi jobbat ännu mer för att få in det i verksamhetsplanen. Det är ett naturligt led. Vi kommer nu att tillsätta kraftiga

resurser både till de kommunala skolorna, till de vanliga friskolorna, där man också har haft stora bekymmer med att kunna bedriva undervisning i små grupper, och till resursskolorna.

Anförande nr 43

Tina Kratz (V): Det låter som att det blir ett väldigt stort fokus på de små undervisningsgrupperna. Men de har ju också nackdelar. Jag vill verkligen poängtera vikten av att alla möjligheter finns och att man har en stor bredd i möjliga insatser. Men för en del elever blir det också en viss exkludering; man blir liksom exkluderad ur den vanliga klassen.

Finns det någonting i det här som också gynnar en inkludering? Vi ser att klasserna växer ute i skolorna. I alla fall blir de allt större i min skola, vilket gör det väldigt svårt att jobba just med inkluderande metoder och anpassningar. Det blir alldeles för trångt i klassrummen. Finns det någonting i processen som tar höjd också för detta? Hur ska vi lyckas fånga upp elever redan i klasserna så att de kanske inte behöver gå till särskilda undervisningsgrupper utan kan gå kvar – de som klarar det? Det här är en bred och mångfasetterad grupp elever där det behövs många olika lösningar.

Anförande nr 44

Borgarrådet Smedberg - Palmqvist (L): Fru ordförande! Det är bra att du lyfter detta, Tina. Vi måste naturligtvis hitta olika former, och jag måste ändå förlita mig på den profession som finns hos lärare och skolledare. Som politiker ska man väl egentligen bara svara på vad:et och inte hur:et. Men självklart är det som du säger.

Jag vill också peka på att vi i den budget som vi har lagt också jobbar väldigt mycket med spetsklasser och med dem som behöver ha mer ambitioner. Det är inte bara de som har svårigheter som behöver gå i särskilda undervisningsgrupper, utan det är också de som har högre ambitioner och som behöver ha spetsutbildningar. Vi försöker hitta bredden för alla, och det viktiga är att man alltid ser till den enskilda elevens förutsättningar. Det är alltid barnets perspektiv som kommer först; det tror jag att vi är helt överens om.

Fråga nr 3. Hur ska vi få Mälardalsregionen att utvecklas?

Anförande nr 45

Peter Wallmark (SD): Fru ordförande! Jag tror egentligen att finansborgarrådet och jag delar ambitionen att Stockholm ska växa och att vi ska få en god tillväxt av både bostäder, företag och framför allt nya innovationer.

Vi är vissa personer här inne som har suttit med i Mälardalsrådet under en längre tid. Det instiftades redan 1994. Det är för snart 30 år sedan. Det är en organisation som Stockholms stad och Stockholmsregionen var initiativtagare till och startade. Jag tycker att det finns goda ambitioner i rådet; jag har som sagt suttit där själv i ett par år och tycker att vi har haft ett väldigt gott nätverkande över partigränser. Jag tror att vi kan utveckla det här än mer på sikt, och jag tycker att det är väldigt viktigt med den roll som Stockholm har som Sveriges huvudstad. Vi har en region som vi ska försöka

Yttranden 2021-11-29

försvara mot de krafter från Europa, framför allt, som försöker förespråka Öresundsregionen med större tydlighet än det, i det här fallet, förfördelade Stockholm.

Jag tänkte höra lite med finansborgarrådet, för vi har sökt svar framför allt hos Moderaternas regionföreträdare, senast på Mälardalsrådets arrangemang. Vi fick inte svaret där, och vi hoppas att vi kan få det från finansborgarrådet i dag. Varför har vi i Stockholms stad lämnat Mälardalsrådet?

Anförande nr 46

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är klart att vi ska utveckla Mälardalsregionen. Men vi stannar inte bara där, utan precis som Greater Copenhagen inte bara jobbar med danska kommuner utan numera också med svenska kommuner för att locka till sig talanger och investeringar och marknadsföra området jobbar vi tillsammans med hela 54 – om jag nu inte kommer ihåg fel – kommuner i Stockholm Business Alliance. Det är mycket större än Mälardalsrådet, och vi tycker att vi vill lägga vår kraft och energi där. Det är många olika kommuner som finns med i detta.

Vi jobbar för att Ostlänken ska komma på plats så att vi kan få en arbetspendling från Norrköping och Linköping. Vi jobbar givetvis för fyrspar till Uppsala och för att stärka Arlanda. Vi hjälper till med investeringar när det handlar om Google, som kommer utanför Avesta, Amazon och Northvolt. Vi finns med och tittar på var någonstans i regionen vi kan locka internationella investerare.

Man kan titta på tillgång på energi och el. Det är ju en bristvara i dag. Man kan titta på tillgången till en högskola. Ibland vill man ha lager, och då är det tillgången till mark det handlar om. Det är just den typ av kartläggning där vi bidrar till att dra in investeringar, för vi menar att alla de här kommunerna jobbar under varumärket Stockholm. Det är helt fantastiskt!

Vi vill hellre lägga vår energi på detta, och vi jobbar med liknande frågor som i Mälardalsrådet fast vi gör det inom ramen för Stockholm Business Alliance. Det handlar om infrastruktur, det handlar om investeringar och det handlar om internationell marknadsföring. Men framför allt handlar det om att det här skapar jobb och företagsetableringar. Det är många nu som jobbar för Stockholm där ute, inte bara i Norden utan också i hela Europa.

Anförande nr 47

P e t e r W a l l m a r k (SD): Jag vet faktiskt inte om jag fick något svar eller inte på frågan om varför vi har lämnat Mälardalsrådet. Det låter ju väldigt vackert att det finns många andra organisationer som jobbar mot samma mål. Jag tycker att det här är ganska viktigt. Vi har Stockholms Hamnar som går under vår flagg, och det är ändå en nod för hela Mälardalsregionen som styrs därifrån. Det styrs från det här huset.

Kan du inte bara konkretisera varför vi lämnar Mälardalsrådet som organisation? Vi har ju varit den som har startat upp det från början, och dina kollegor i regionen vidimerar fortfarande att detta är en av de viktigaste organisationer vi är med i. Tydligt tycker ändå tjänstemännen från Stockholms stad att de ska få dra fördelar av det här och få ta del av det underlag som Mälardalsrådet lägger fram. Ska vi åka med

Yttranden 2021-11-29

utan att vara delaktiga och ta vår del av ekonomin? Jag ser nätverkandet i Mälardalsregionen som extremt viktigt. Det är inget motsägelsefullt mot att vi är med i de andra organisationerna. Det ska vi självklart vara. Det här C40 är väl också jättebra, men det är också inkluderat i Mälardalsrådets roll och i deras arbetsprogram. Det ligger samma miljömål där som i andra, större organisationer.

Anförande nr 48

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Det är klart att Mälardalsrådet tycker att de är viktigast. Samtidigt kan jag bara konstatera att vi jobbar med samma frågor i ett mycket större och för oss mer effektivt nätverk – Stockholm Business Alliance. Det är där vi formar vårt samarbete och har avtal med så många kommuner där vi jobbar för att dra in investeringar.

Mälardalsrådet är säkert också viktigt. Men varje år, under ganska många år nu, har vi rannsakat vilka organisationer vi fortfarande bör vara med i. När Socialdemokraterna styrde var vi moderater helt med på att avskaffa till exempel vårt samarbete med Ekad, som handlade mycket om drogförebyggande arbete. Vi såg att det startades upp före Sveriges medlemskap i EU, så nu har vi helt andra kanaler för att jobba med internationell, framför allt europeisk, drogprevention. Vi behöver som sagt alltid rannsaka vilka nätverk och vad vi ska lägga kraft på. Utifrån detta har vi valt Stockholm Business Alliance som ett bättre samarbetsforum för oss än Mälardalsforum just nu.

Anförande nr 49

P e t e r W a l l m a r k (SD): Då kan jag bara kort konstatera att ni och Moderaterna i regionen inte är samstämmiga i detta.

Jag tycker att det är ganska olyckligt kommunicerat. Jag vet faktiskt inte, för när vi har ställt frågan har vi alltså inte fått något konkret svar på varför Stockholm har lämnat Mälardalsrådet. Ni avslutade bara era ekonomiska åtaganden gentemot Mälardalsrådet. Det var den information vi fick. Jag vet inte, och det skulle vara intressant att få höra, hur den övriga oppositionen ställer sig till det här. Har de en samstämmighet när det gäller Mälardalsrådet, som du egentligen kommunicerar är en överflödig organisation i det hela? Det är väl kort och gott det som jag skulle kunna tillbakakommunicera till organisationen nästa gång jag träffar dem.

Anförande nr 50

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det var inte så jag uttryckte mig; det tror jag att man kan se i efterhand. Jag sa att vi har ett antal samarbetsforum som vi är aktiva i, och varje år behöver vi rannsaka vilka som är mest effektiva och vad vi ska lägga vår tid på.

Då har vi som sagt valt Stockholm Business Alliance. Det är många kommuner som jobbar för detta. Vi ska ha möte här snart, och näringslivsföreträdare kommer att vara med. Jag har presenterat våra stora stadsutvecklingsprojekt de kommande åren och säger: Var med och investera! Ibland gör vi det tillsammans med kommuner – alla

Yttranden 2021-11-29

längsmed Ostlänken. Det är en samlad kommunikation till investerare: Kom hit till vår region, för det kommer att bli en mycket spännande arbetsmarknadsregion framåt!

Här jobbar vi, och då ser vi inte bara Mälardalen. Vi ser ett mycket större geografiskt område. Det blir en större potential för Stockholm. Jag gör detta utifrån vad jag tror är bäst för Stockholm och stockholmarna. Det är det viktigaste perspektivet.

Fråga nr 4. Socialsekreterarnas arbetssituation

Anförande nr 51

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande och fullmäktige! Ingen av oss har undgått den fruktansvärda händelsen i Hässelby för ett par veckor sedan där det var – vad vi vet – en pappa som skadade sina barn så pass ett barn dog och ett, förhoppningsvis, överlever. Jag tänker inte lägga skuld på socialtjänsten för detta, men det som har framkommit är att familjen på något sätt var aktuell hos socialtjänsten. Samma socialtjänst har beskrivits i tidningarna som högt belastad och med hög personalomsättning och väldigt komplexa ärenden.

Därför vill jag ställa frågan till socialborgarrådet Jan Jönsson om hur man resonerar kring det här och vilka åtgärder som vidtas för att stötta socialtjänsten.

Anförande nr 52

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack för denna fråga, som grundar sig i en fruktansvärd händelse. Just den går förstås inte att fördjupa sig i eftersom det är ett enskilt fall. Men det konstaterade ju Anna Rantala Bonnier själv.

Socialförvaltningen har förstås varit med som stöd till stadsdelen i den här situationen. Det finns, som du också vet, möjlighet att få in förstärkningsteam om arbetsbelastningen är alltför stor. Jag är medveten om den personalomsättning som har funnits i just Hässelby-Vällingby. Jag var och besökte dem för några månader sedan, och även stadsdelsnämndens ordförande talade om detta som ett problem.

Hässelby-Vällingby har dock en hel del intressanta satsningar som förhoppningsvis kommer att göra att situationen stabiliserar sig. En av de viktigaste, som jag tror att jag nämnde i budgetdebatten, handlar om Vällingbyteamet, där man försöker ha samma handläggare som är med i hela kedjan från det att orosanmälan kommer in till att man gör utredningen och att man kan genomföra vissa insatser själv som socialsekreterare. Det ska vara mindre betoning på administration. Det är mycket som tyder på att detta gör att arbetet blir mycket mer tillfredsställande för de socialsekreterare som jobbar med det här. Man får göra det som man är utbildad för, det vill säga att stötta människor och inte skriva papper.

Min förhoppning är att med en ny socialtjänstlag på plats kommer det här att kunna bli den modell som man jobbar med mer. Men dit är det förstås en bit kvar.

Anförande nr 53

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag tycker att det är jättebra att du är på i frågan. Det är klart att det här är oroande, även om det inte går att säga någonting om vad socialtjänsten kunde eller inte kunde ha gjort i det här enskilda fallet. Det tycker jag vore en ohederlig debatt; det vill jag ändå säga. Men det är oroande när det är hög personalomsättning och stor stress, för man tenderar att missa saker. Man riskerar att inte hinna med saker som man kanske inte kan få kritik för rent lagstiftningsmässigt, men som, om man hade hunnit med dem, kanske kunde ha gjort stor skillnad.

Jag tänker att det är en sådan socialtjänst som vi alla önskar oss. Jag kan känna en oro. Vi har fått höra under åren att det viktigaste för stadsdelarna nu är att hålla budget. Det vet alla chefer, och det är något slags mantra. Alla förstår naturligtvis att det är viktigt att hålla budget, men min oro gäller att man larmar för sent också från stadsdelarna. Det är inte alltid saker når direkt rakt upp till politiken.

Jag undrar hur man säkerställer att både medarbetare och, kanske framför allt, chefer känner att de har mandat att säga till när det inte håller.

Anförande nr 54

Borgarrådet J ö n s s o n (L): I alla sådana här fruktansvärda fall, där det är dödsfall, görs en lex Sarah-anmälan. Det brukar i regel dessutom resultera i en IVO-inspektion just när det är dödsfall. Det har givetvis gjorts även i detta ärende.

Vi jobbar enligt vår handlingsplan. Jag har regelbunden kontakt också med de fackliga organisationerna. Jag ska träffa SSR igen i nästa vecka. Jag har träffat Vision tidigare, och jag har träffat Kommunal, och de beskriver både och. Det finns väldigt mycket som har blivit bättre; det ser vi också i siffrorna i den senaste rapporten om arbetsbelastning. Det finns också mycket att jobba vidare med, och där verkar faktiskt hot och våld vara en viktigare förklaring till att man väljer att sluta än att det skulle vara arbetsbelastningen från ärendena i sig.

Anförande nr 55

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag tycker att det är jättebra att ni har inkluderat hot och våld i handlingsplanen. Arbetet med det som vi påbörjade tror jag att vi är överens om.

Det jag kan fundera över är om det utvecklas en kultur inom socialtjänsten där man faktiskt inte larmar i tid för att man är så himla van. Jag vet inte hur många gånger jag har suttit på möten under de senaste åren när jag har jobbat på socialtjänsten där vi har kommit fram till detta: Vi rensar bort allt som inte måste göras, och nu gör vi det som vi *måste*. Vi måste bedöma risk och hot och skriva journaler och så vidare, men allting annat får vänta! Sedan är man på något sätt okej med det, för det är allas vardag, och det pågår.

Det är därför jag tänker att man både måste vara lyhörd från politiken och ge alla mellanchefer på alla nivåer mandat att larma i tid. Det kan inte ligga på enskilda socialekreterare att på något sätt skrika högt. Det normaliseras man på något sätt bort

ifrån för att den höga arbetsbelastningen och stressen är en vardag. Men så behöver det inte vara.

Anförande nr 56

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag tycker definitivt att vi ska bekämpa en kultur, om det nu över huvud taget finns en sådan, som innebär att man inte känner att man kan slå larm om det är saker som inte fungerar. Det är därför jag är ute så oerhört mycket i verksamheterna – just för att kunna fånga upp saker i tid. Jag träffar väldigt många socialsekreterargrupper, behandlingsgrupper och allt vad det nu är. Jag brukar dessutom vara ganska bestämd med att det inte ska drälla av en massa chefer där, för jag vill höra vad de själva tycker.

Politiskt är det solklart att vi ska få upp incidenterna i ljuset. Jag har också drivit på mycket när det gäller IA-anmälningar, som är vårt system för att anmäla incidenter. Varje chef måste se till att det görs. Jag har också varit ute i chefsnätverken för att just diskutera frågan. Det har varit ett antal workshops och så vidare. Jag hoppas att vi ska förbättra arbetet på lång sikt.

Fråga nr 5. Boendekostnader i Stockholm

Anförande nr 57

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I Stockholmsdebatten i Kulturhuset i förra veckan sa borgarrådet Dennis Wedin att det var bra att majoriteten har tagit ned målet för antalet hyresrätter som ska byggas för att det ger utrymme att fokusera på Stockholmshuset. Det är ett uttalande som i alla fall jag tyckte var väldigt konstigt eftersom majoriteten hittills med sitt fokus på Stockholmshuset har markanvisat noll bostäder – noll markanvisningar till Stockholmshuset!

Jag vill därför fråga finansborgarrådet om du delar den uppfattningen. Är du nöjd med att det har markanvisats noll Stockholmshus? Delar du uppfattningen att det är så ni prioriterar i bostadsdebatten? Ni tar ned målen för hyresrätter för att fokusera på Stockholmshus och därmed på, just det, noll Stockholmshus.

Anförande nr 58

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack, Karin Wanngård, för frågan! Det stämmer inte att vi drar ned målet för att bygga hyresrätter. Det ligger kvar. Men vi har, som tidigare har sagts i dag under interpellationsdebatten, haft en diskussion om våra nya mål när det gäller hyresrätter för allmännyttan.

Det stämmer dock att det ska vara fokus på Stockholmshus från de mål som gäller för hyresrätter i allmännytta. 50 procent av de kommunala bostadsbolagens nyproduktion ska ske inom ramen för Stockholmshuset. Nu vet jag att man inom de kommunala bostadsbolagen jobbar med denna inriktning. Det ska byggas, och man har inte dragit ned på några ambitioner. Målsättningen är att man ska kunna leverera detta, och man tittar nu på olika projekt där man ska kunna öka antalet Stockholmshus för framtiden.

Jag hoppas att det var svar på frågan; annars får du återkomma i nästa ordväxling.

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 59

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Eftersom ni har ett procentmål från vad den kommunala allmännyttan får i markanvisning och drar ned de målen blir det konsekvenser. Men oavsett vad beräkningsgrunden är har ni hitintills markanvisat noll när det gäller Stockholmshusen.

Detta sker i kombination med att Moderaterna ihop med Sverigedemokraterna på riksnivå tar bort det statliga investeringsstödet. Det är ett statligt investeringsstöd som hade gjort att fler skulle kunna få möjlighet till en billigare nyproducerad bostad i Stockholm. Hur många tusen kronor till i månaden tror finansborgarrådet att stockholmarna är beredda att betala? Dels ger ert fokus noll, dels tar ni bort investeringsstödet, och detta ökar nyproduktionshyrorna ytterligare, och antalet lägenheter blir mindre.

Anförande nr 60

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Hyresstöden, som de är utformade, är inte anpassade för Stockholm. Det är väldigt få projekt som ens skulle vara berörda av de statliga hyresstöden. Det beror på att de har så låga nivåer att även när allmännyttan bygger blir det för dyrt och täcks inte av de statliga hyresstöden.

Vi tror i så fall snarare på direkta bostadsbidrag för hushåll som inte har råd att betala hyran. Det är alltså i så fall direkta subventioner till de enskilda. Men vi tror inte på subventioner till olika fastighetsbolag. Det är en viktig skillnad, skulle jag vilja säga.

Om Socialdemokraterna oroar sig så mycket för de tusenlappar som hushållen ska behöva betala kanske man inte skulle ha chockhöjt tomträttsavgälderna, vilket man utan problem drev igenom under förra mandatperioden. Detta kunde för något hushåll innebära 18 000 kronor mer per år i ett slag. Då talade man sig varm för marknadshyror. Men just i den här debatten verkar det vara ett helt annat tonläge och en annan argumentation.

Anförande nr 61

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag hoppas att finansborgarrådet känner till att när det gäller tomträtterna finns det lagstiftning. Det är alltså någonting som vi måste följa.

När det gäller investeringsstödet har ni valt att ta bort delen med ett utökat förslag till investeringsstöd nästa år. Det gör att de lägenheter som skulle kunna vara möjliga att bygga med statligt investeringsstöd – vi skulle kunna sänka med ungefär 3 000 kronor i månaden för 70 kvadratmeter med investeringsstöd – inte kommer att bli av över huvud taget.

Finansborgarrådet vill i stället ha ett system där man ska gå med mössan i hand och få bostadsbidrag – det är din ideologi. Min ideologi bygger på att vi ska bygga bostäder för alla. Alla ska ha råd att bo med de inkomster man har. Här skiljer vi oss åt. Det är väldigt tydligt vad en moderat bostadspolitik ger, det vill säga noll Stockholmshus, jämfört med en socialdemokratisk bostadspolitik.

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 62

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! I Socialdemokraterna vill man rikta subventioner till fastighetsbolag och bostadsbolag genom olika stimulanser. Det är inte första gången vi ser den typen av politik.

Vi säger i stället att om det finns hushåll som har svårt att betala hyran är det bättre att rikta bostadsbidrag till dessa grupper. Det tror vi på. Annars hamnar pengarna i bolagsdirektörernas ficka. Vi tror mycket mer på att med denna typ av lättnader stimulera och underlätta för hushåll som har svårt att få det att gå ihop. Men det är klart att det är svårt med den bostadspolitik vi har nationellt, med de här restriktionerna. Socialdemokraterna lyckades inte bygga några billiga bostäder under förra mandatperioden. Och det är svårt också nu och framåt, för det är kreditrestriktioner och höga markpriser i Stockholm. Det är höga momskostnader och höga byggkostnader. Det driver upp kostnaderna. Det är ett dilemma som vi har oavsett majoritet, skulle jag säga.

Men det är klart att inriktningen nu är att bygga Stockholmshus. Det ska vi göra framåt. Bostadsbolagen har det i uppdrag, och jag hoppas att vi kan möjliggöra fler sådana boenden.

Fråga nr 6. Utförsäljningar av skolor

Anförande nr 63

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Jag stod här under budgetdebatten i förra veckan och ställde samma frågor, men det fanns tyvärr ingen som kunde svara på dem då. Det är såklart lite olyckligt när det gäller så stora irreversibla affärer som påverkar stockholmarna på både kort och lång sikt.

I *Mitt i* gick det i veckan att läsa att Engelska skolan, som hyr in sig i Gubbängens gymnasiums gamla lokaler, fick frågan om att köpa loss lokalerna i våras. De startade då en utredning om hur det skulle gå till och har nu i lugn och ro rott affären i hamn. Det är väldigt tydligt hur ni vill att staden ska styra. Engelska skolan köper via bolag loss Brännkyrka idrottshall i Midsommarkransen, bygger skola i Midsommarkransen och ska bygga idrottshallar och skolor runt om i staden.

Mina frågor är: Vilket löfte är det egentligen som Engelska skolan har fått? Varför är processerna så höljda i dunkel? Och varför har ni trots all bruklig demokratisk praxis valt att sekretessbelägga köpeskillningssumman för Gubbängens gymnasiums gamla lokaler trots att det inte ens har varit budgivning?

Anförande nr 64

Borgarrådet L a r s s o n (M): Låt mig börja med att säga att Sisab har ungefär 2 miljarder i investeringar varje år i sina verksamheter. Man har utökat sin kreditlimit, och man behöver göra stora investeringar i nya skolor och förskolor framöver.

Av det skälet vill den här majoriteten, till skillnad från den du representerade en gång i tiden, gärna att man ser över fastighetsbeståndet. Vi vill att man tittar på de icke-strategiska fastigheter som andra bedriver verksamhet i, och då kan vi se till att man

får in pengar genom försäljning. Som regel är det fortfarande så att vi äger marken, med undantag av just en försäljning, som vi har sett. Vi får därigenom in stora summor till staden så att Sisab kan göra de stora investeringar som krävs utan att för den sakens skull öka sin lånelimit ytterligare. Det här handlar som helhet om stadens kreditvärdighet, som också i slutändan påverkar hur mycket pengar som går åt av skattebetalarnas pengar till räntekostnader framöver. Den dag vi har en räntehöjning behöver vi hålla tillbaka stadens investeringskostnader som man hanterar med lån.

Vad gäller sekretessen är inte detta en politisk fråga, utan det är en juridisk fråga. Det är väldigt viktigt att vi håller oss till den lagstiftning som finns kring sekretess och bolagens hantering av olika affärer. Allting blir offentligt, men det blir det vid olika skeden. Det känner också du till. Det här gör att det inte är ett politiskt ställningstagande utan ett juridiskt ställningstagande, som vi alla måste leva med i olika typer av affärer.

Anförande nr 65

M a r i a L j u s l i n (V): Tack för några av svaren! Men det ger inget riktigt svar på hur det kommer sig att just Västbergaskolan inte fick en direktförsäljning av sina lokaler. Ni vill visst ha stabilitet och trygghet, till exempel när det gäller Engelska skolan, som fick ett flera månaders varsel och i lugn och ro kunde utreda det hela och köpa loss skolan. Men Västbergaskolan fick bara några veckor under sommarmånaderna på sig att utreda om de ens hade möjlighet att köpa loss verksamheten. Det är klart att det är stora skillnader mellan ett stort bolag med stora muskler, som kan köpa en sådan här stor verksamhet, och Västbergaskolan. De har en ledning, och det är inte ett börsnoterat bolag. De borde i sin tur också få en chans.

Vi hörde här skolborgarrådet prata sig varm för valfrihet. Men någon valfrihet blir det ju inte nu, när ni slänger ut de små bolagen och de små skolorna som är seriösa och stabila. Om ni hade respekterat eleverna och deras önskan hade ni låtit skolan vara kvar i Sisabs ägo och hyra av Sisab.

Anförande nr 66

Borgarrådet L a r s s o n (M): Först och främst stämmer det inte att de inte fick reda på detta. Det beslut som fattades den 22 juni var det beslut som de fick reda på som hyresgäster.

Den process som träder in och som innebär att man tar in värderingar och vänder sig till marknaden för att se vilka olika fastighetsaktörer som kan vara en långsiktig hyresvärd framöver innebär att även de som befinner sig i lokalerna som hyresgäster har möjlighet att gå in och lägga ett bud eller motsvarande. Huruvida det har skett eller inte vet inte jag. Men det jag vet är att det är väldigt viktigt att man ser till att den som är hyresvärd för en sådan här typ av verksamhet har ett långsiktigt synsätt. Den ska helt enkelt trygga hyresgästens verksamhet, och det är det som är det viktigaste i det här sammanhanget – inte vem hyresvärden är, utan att det är en långsiktig hyresvärd.

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 67

M a r i a L j u s l i n (V): Jag hör att ni svänger och försöker argumentera. Men det är fortfarande så att ni gör skillnad på den mindre friskolan med en aktör och bolag som Engelska skolan.

Jag läste vad Engelska skolan skrev, och jag har skrivit upp det: Vi fick förfrågan om att köpa huset vi hyr i, och för oss var det en möjlighet att vara med och påverka fastighetens utformning och standard framöver. Genom att äga kan vi underlätta planeringen och genomförandet av renoveringen och se till att den är anpassad till den pågående verksamheten.

Det är självklart samma sak för Västbergaskolan. Det är klart att en skola som äger sina egna lokaler har mer rådighet över verksamheten än om den hyr av ett vinstdrivande bolag vars affärsidé är att äga lokaler för att göra vinst med krav på avkastning.

Jag vill därför fråga dig: Kan du säkerställa att Västbergaskolan med elever kommer att få vara kvar i sin verksamhet?

Anförande nr 68

Borgarrådet L a r s s o n (M): Hela syftet med försäljningen är att lätta på trycket för Sisabs stora investeringsbehov. Det innebär inte att vi vill att de som bedriver skolverksamhet ska försvinna från marknaden. De är otroligt viktiga aktörer som också bidrar till valfriheten i Stockholm i och med att det då finns olika skolor att välja mellan. Det är självklart att vi vill att de ska ha långsiktiga möjligheter att utveckla sin verksamhet.

Den hyresvärd, vem det nu är, som går in i en sådan verksamhet där man låter en skola förhyra sina lokaler måste se till långsiktigheten. Det är inte konstigare än att Sisab eller någon annan äger. Det är en absolut trygghet för den här skolan och för de andra sex objekt som är inne i den process som du nu beskrev. Det är jätteviktigt att man känner sig trygg med den hyresvärd som i praktiken ska äga lokalerna framöver.

Fråga nr 7. Bedömningarna för att få plats på ett äldreboende

Anförande nr 69

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Du har säkert följt debatten, Erik Slottner, om att det förekommer att äldre inte får en plats på äldreboende i Stockholms stad. Självklart ska man ges möjlighet att bo kvar i sitt hem så länge som man önskar. Men man måste också känna en trygghet när man blir äldre i att man ska kunna få en plats på ett äldreboende när man själv känner att man vill det.

Därför vill jag helt enkelt fråga äldreborgarrådet om bedömningarna för att få en plats på ett äldreboende. Fungerar de i dag, eller finns det utrymme för förbättringar?

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 70

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Tack, Martin Westmont, för frågan! Det finns få system där det inte finns utrymme för förbättringar, så det gör det säkert.

Jag visste inte att Sverigedemokraternas politik var att alla som vill komma in på särskilt boende ska få göra detta utan biståndsbedömning, för så lät det nämligen när du ställde frågan. Jag visste faktiskt inte om att det var SD-politik, eller så missuppfattade jag dig. För att komma in på ett särskilt boende som har bemannad dygnetruntsorg runt krävs det vissa förutsättningar. Det är inget eget val man gör, utan man måste uppfylla vissa krav för att komma in på ett särskilt boende. Det här är reglerat i lagstiftning. Det är inte kommunerna som hittar på dessa kriterier själva.

Däremot tar vi i fullmäktige fram riktlinjer till våra biståndsbedömare som ett stöd i tolkningen av socialtjänstlagen, som reglerar detta. Dessa riktlinjer tar vi fram därför att lagstiftningen kanske inte alltid är så lätt att tolka, och vi vill ha en så likformig implementering och tolkning av lagstiftningen som möjligt runt om i staden. I dessa riktlinjer kan vi också betona vissa saker som vi tycker är extra viktiga. Det kan till exempel vara den satsning som den här majoriteten gjorde i förra årets budget på 40 miljoner kronor för att minska antalet avslag för personer över 85 år. Vi förtydligade också riktlinjerna och sa att vi med hög ålder avser just 85 plus.

Det är ändå alltför många avslag som görs i stadsdelarna som underkänns av domstol när de överklagas av en sökande. Det tycker jag är ett väldigt stort problem, och det har jag också uttryckt. Jag hoppas att de riktlinjer vi nu har reviderat ska leda till att andelen underkända avslag minskar.

Anförande nr 71

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Det är klart att också Sverigedemokraterna tycker att vi ska ha en biståndsbedömning – absolut! Det ska vi ha. Men du säger också att det är många ansökningar som avslås i kommunen, och när det går vidare till domstol blir det ett annat resultat.

Det jag är ute efter är egentligen detta: I dag har vi en individuell bedömning som sker från fall till fall. Om jag har förstått det rätt sitter det *en* tjänsteman och fattar beslutet. Då vill jag fråga dig: Är det ett bra system? Eller ska man kanske ha fler som är med och fattar besluten, med tanke på det som du själv påpekar om att det när fallet sedan hamnar i domstol blir ett helt annat beslut än det som tjänstemannen har fattat?

Anförande nr 72

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Först och främst ska det sägas att de allra flesta som söker plats på särskilt boende också får plats. Andelen avslag är ungefär 20 procent, så andelen bifall är alltså cirka 80 procent. Det kan vara viktigt att säga det, och det här gäller vård- och omsorgsboenden. Avslag till servicehus är dock högre, och så har det varit under lång tid.

Vad vi nu kan se är att de fyra första månaderna – jag vet inte än om detta kommer att bli en helårseffekt – halverades andelen avslag för personer över 85 år. Den är nu nere

på 10 procent, och så lågt har det aldrig varit i Stockholm. Det kan till viss del vara en pandemieffekt, det ska sägas, men det är en väldigt positiv riktning.

Det är stadsdelsnämnderna som avgör exakt hur man lägger upp biståndsbedömningen. Jag vet att exempelvis Kungsholmen jobbar i team, och det är flera andra stadsdelsnämnder som också gör det. Man jobbar ihop och kommer fram till vad som är den bästa lösningen och om man ska bifalla eller avslå en ansökan.

Anförande nr 73

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Tack för svaret, Erik! Vi hade den här debatten även under förra mandatperioden. Då var det Vänsterpartiet som framför allt skötte om frågorna som gällde äldreomsorgen. Jag uppfattade det som att det var ett relativt ostrukturerat arbete, och jag vet att även du var kritisk till det arbete som utfördes då.

Bland annat lyfte både du och jag det här med att det var olika biståndsbedömningar beroende på var man bor i Stockholms stad. Nu när du har tagit över – är det här någonting som ni har sett över så att man nu har en likabehandlingsprincip i hela kommunen?

Anförande nr 74

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det här är en jätteviktig fråga. Stockholms stad är en stor kommun. Vi har 975 000 invånare. Vi har väldigt många biståndshandläggare som ska bedöma enligt en lagstiftning och våra riktlinjer. Vi kommer aldrig att komma ifrån att det ser lite olika ut, och det kommer också att skilja sig åt mellan biståndsbedömare inom en och samma stadsdel.

Men vi har stödjande material. Äldreförvaltningen stöder stadsdelarna för att kunna ha en så likvärdig biståndsbedömning som möjligt. Vad som är nytt den här mandatperioden är att inspektörerna som finns på äldreförvaltningen också ska bedöma just biståndshandläggarna och inte bara inspektera utförarna, i syfte att få en så likvärdig bedömning som möjligt. Vår förhoppning är att de reviderade riktlinjerna just när det gäller biståndsbedömningen nu också ska bidra till en ökad likvärdighet. Vi har bett Äldrecentrum göra en utvärdering av hur man skulle kunna jämföra stadsdelarna. Utifrån detta arbete jobbar vi nu för att få en mer likvärdig biståndsbedömning. Så ja, det pågår ett stort arbete kring detta.

§ 15 Handlingsplan för minskat klotter

Anförande nr 75

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Jag konstaterade när jag gick igenom mina ärenden att det handlar mycket om trygghet, rent, snyggt och ordnat i staden. Vi börjar med klotterfrågan, där vi nu har en handlingsplan på plats för minskat klotter. Vår offentliga miljö är någonting vi ska vårda och se till att alla känner sig trygga i. Det ska vara rent, snyggt och vackert. Hela vår stadsmiljö ska inbjuda till samvaro mellan stockholmarna.

Minskat klotter är en förutsättning för en ren och trevlig stad. Det ökar därmed den upplevda tryggheten i områden och minskar skadegörelsen. Vi har som regel, och det har vi haft länge, att klotter ska tas bort inom 24 timmar efter det att det har upptäckts och anmälts. När det handlar om någon form av stötande eller rasistiskt klotter ska det gå ännu snabbare.

Från trafiknämndens sida ser vi att vi har ett stort behov av att arbeta proaktivt med den här frågan, bland annat genom att i större utsträckning utföra så kallad områdesvis sanering. Man går alltså inte ut på punktvisa insatser när man hittar klottret, utan man ronader ett område och ser till att allting försvinner på en gång. Det skapar en större trygghet och minskar klottret.

I den budget som vi antog här senast i fullmäktige ökar vi anslagen för att få till en ren och snygg stad när vi lade till 12 miljoner extra i anslag till detta. Vi ska se till att det blir ännu bättre. Arbetet för att minska klottret enligt denna handlingsplan ingår i dessa medel.

Jag är glad att vi nu har en handlingsplan på plats. Den ger en god bild av frågan genom att beskriva och identifiera de problem som finns. Det gäller också ansvarsgränser, för det är ett problem när det gäller klotter. Vem har ansvaret? Det finns också mycket konkreta åtgärder. Ansvarsfördelningen är någonting som vi har jobbat länge med, till exempel när det gäller privata fastighetsägare. Vi har utrett möjligheten att vi som stad när vi upphandlar klottersanering kan låta privata fastighetsägare avropa den. För stockholmarna är det obegripligt att vi som stad sanerar stora delar av omgivningarna, men så fort det är en privat ägare av fastigheten eller marken kan vi inte göra någonting. Det där ställer till det. Men när vi har utrett frågan har det visat sig att det inte går. Vi kan inte göra på det sättet av kommunaltekniska skäl; kommunallagen tillåter inte det.

Det har pågått ett arbete som bland andra Joakim Larsson och Dennis Wedin har varit inblandade i för att se till att det ändå sker klottersanering i samarbete med fastighetsägarna. Vi vet till exempel hur det är på Mårten Trotzigs gränd, där vi från trafikkontorets och trafiknämndens sida har stängt av gränden nattetid, och de som ägnar sig åt fastigheten har sett till att klottret försvinner på platsen. Men tyvärr kan vi inte göra detta i samma avrop som det trafiknämnden gör. Det är ett problem, men vi gör allt vad vi kan. I handlingsplanen kan ni läsa om detta.

Vi noterar också av de inkomna remissvaren till handlingsplanen att muralmålningar och annan typ av utsmyckning som har gjorts, till exempel av lokala ungdomar i

Yttranden 2021-11-29

gångtunnlar och på andra ställen, har inneburit att inslaget av klotter har minskat signifikant. Det är roligt att se att när vi gör stadsmiljön ytterligare trevlig och mer upplevelserik minskar också klottret. Vi kan också se att om vi skapar mer växtlighet ger det en positiv effekt på detta område.

Som sagt: Vår stad ska vara ren och snygg. Alla ska känna sig trygga. I detta arbete är det viktigt att klottret inte ökar i staden. Därför är det glädjande att vi nu har en handlingsplan på plats.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 16 Handlingsplan för skadedjursbekämpning

Anförande nr 76

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Nu är det rent och snyggt igen som gäller! Vi ska se till att det framför allt är tryggt, och skadedjuren ska vi hålla borta. Jag vet att Jonas Naddebo ska gå upp och prata här. Det är ju han som är råttborgarrådet, men jag ska säga lite om planen för skadedjursbekämpning.

I dag är skadedjur ett problem som gör att människor känner sig obekväma med att röra sig fritt i staden. Det orsakar stora problem för fastighetsägare och verksamheter. Problemet med skadedjur beror ofta på bristande avfallshantering och nedskräpning. För att åstadkomma en långsiktig förändring hjälper det inte med punktinsatser, utan människors vilja att ta hand om skräpet behöver öka. Därför är det viktigt att de insatser som staden gör när det gäller renhållning kombineras med information och kommunikation till medborgare, verksamheter, företag och fastighetsägare. Det beteendeförändrande arbetet kring nedskräpning och avfallshantering är av största vikt. De gör att stadens resurser kan användas mer effektivt.

För att kunna minska beståndet av skadedjur, inte minst råttor, behöver staden utnyttja innovativa, digitala och klimatsmarta lösningar samt dra nytta av lärdomar om hur man gör i andra städer i EU och runt om i världen för att kunna komma åt problemen.

Vi kan konstatera att flera av nämnderna och bolagen ställer sig positiva till en central upphandling av just skadedjursbekämpning. När vi tittade på det här från början tänkte vi att det skulle vara en central upphandling, men det går inte. Alla saker går inte att göra centralt. Precis som när det gäller klottersaneringen går det inte att få in de privata fastighetsägarna. Här kunde vi också konstatera att våra fastighetsbolag har en annan typ av ohyra än vad vi som ägnar oss åt trafiknämnden har, och då går det inte att göra samma typ av upphandling. Vi uppmanar i princip alla i stadens nämnder och bolag att samarbeta när det gäller skadedjursbekämpning, men vi kan inte göra en central upphandling som gäller för allihop. Vi behöver samverka, och vi behöver gå över gränserna. I dokumentet och handlingsplanen finns mycket av det som kan göras. Vi kommer att se att det blir bättre.

Ett stort problem när det kommer till råttor är att vi bygger så mycket i staden. Vi bygger, vi spränger och vi rör i marken. Då retar vi upp råttorna, och då kommer de upp. Jag vet att det finns artiklar, till exempel i dag i tidningen och på nätet, från vissa stadsdelar där man kan läsa om de här sakerna. Vi ser att så fort det är stora byggprojekt på gång kommer ohyran fram.

Med denna handlingsplan hoppas vi att vi ska få bättring på detta, och med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag och lämnar över till Jonas Naddebo.

Anförande nr 77

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Äntligen, höll jag på att säga! Jag vet inte om det är några andra i den här salen som har längtat till just den här punkten, men jag har insett behovet av att ta upp fajten mot råttorna i den här staden sedan 2016 – så länge har jag jobbat med det här. Jag vet att det finns andra

Yttranden 2021-11-29

skadedjur än bara råttor. Men det är de som syns mest, och de skapar en väldig otrygghet och sanitära problem i vår stad. Det blir helt enkelt en sämre stadsmiljö för stadens medborgare, företag och besökare om vi inte höjer ambitionen i den här kampen.

Stockholm har haft problem med råttor ända sedan medeltiden. Det är ett djur som är otroligt anpassningsbart och som följer vår utveckling med nöje. Det är inte bara Stockholm som har problem med de här frågorna, utan det har också många andra städer runt om i världen. 2016 förlorade vi ett viktigt verktyg när det gäller att bekämpa råttorna, nämligen det effektiva råttgiftet Racumin. Sedan dess har dessa skadedjur haft ett stort övertag över oss människor.

Precis som Daniel säger: Så fort vi sätter spaden i backen och gräver och bygger Stockholm skapar vi också ännu fler råttor som kommer upp i dagen och letar sig ut i vår stadsmiljö. På samma sätt är det när det gäller mat och skräp som förekommer i stadsmiljön; det blir väldigt mycket råttor.

Jag tycker inte att det bara är en liten vag uppmaning i handlingsplanen, utan det är ett uppdrag till stadens alla förvaltningar: Nu ska vi jobba tillsammans och se om vi kan få till ett gemensamt arbete! För råttorna bryr sig inte om var fastighetsgränserna går. De tar sig förbi även dem. Jag tycker att det är kul att vi kan vara framme vid att ha en gemensam handlingsplan och samla stadens förvaltningar och bolag i kampen mot råttorna. Ingen kan göra allt, men alla kan göra något. Vi ska ta vårt ansvar från stadens sida, men jag vill också uppmana alla medborgare runt om i stadens alla stadsdelar: Se till att våra sopor och vårt matavfall kommer på rätt ställe så att vi inte ger råttorna mer föda än nödvändigt!

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 17 Konstruktionsförstärkning av Kungsgatan

Anförande nr 78

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Ibland får man en känsla av att man bara pratar om elände och problem. Men det finns en uppsida längre fram.

Ni som springer runt i staden kanske ibland kan tro att det bara är Slussen som renoveras och ställer till det eftersom den var gammal och behövde göras något åt. Men vi har också Vasabron, Klaratunneln, Danvikstullsbroarna, Västerbron, Liljeholmsbron och Götgatan. Det är en uppsjö av projekt där vi behöver renovera och göra saker och ting. Nu har vi kommit till ett av de första i den här kavalkaden, nämligen Kungsgatan.

Kungsgatan är en av våra stora paradgator. Den är över 110 år gammal, och den klarar inte riktigt den nuvarande struktur som vi har på biltrafik och annat, tyngder och sådant. Det finns saker i gatan som vi måste renovera. Tyvärr måste vi därför ägna i princip två och ett halvt års tid åt att gräva upp den och ställa till det men göra det bättre när vi väl har sopat igen alltihop. Med början det första kvartalet 2023 påbörjas renoveringen av Kungsgatans bärighet från Norrlandsgatan. Sedan kommer vi att i sju etapper arbeta oss upp mot Sveavägen. Det blir trafikpåverkan, och det kommer att kännas i staden. Men det blir fint efteråt.

Det här kommer att gå på ungefär 300 miljoner kronor. När vi gör det här är det den ena sidan av Kungsgatans gångytor och kantstenar som påverkas, så på den södra sidan kommer vi att bredda gångbanorna med ungefär en meter. Vi har över 35 000 gående varje dag på Kungsgatan, och vi har 18 000 bilar. Det är alltså många gånger fler som rör sig där och går jämfört med antalet motorfordon. Vi har haft långa diskussioner och dialoger med fastighetsägarna runt omkring. De vill ha en bredare gångyta, och de vill få ut fler bänkar, fungerande cykelställ och ytor för att kunna ställa ut sina uteserveringar och göra gatan ännu mer levande.

Det finns i ärendet, som de som läser noga har sett, en trafikanalys som har gjorts där vi tittade på om vi skulle ta och enkelrikta Kungsgatan. Tanken var att om man gör det kan man bredda gångbanorna på båda sidor och få fram busstrafiken på ett bra sätt. Det visade sig, vilket är intressant, att flera av de proppar av biltrafik som finns i staden faktiskt skulle lösas upp av detta. Det gäller inte minst den som är uppe vid Sveavägen. Nu var det andra saker som gjorde att vi inte kunde gå vidare med detta, men någon kan längre fram i tiden titta på det här igen och se att man faktiskt kan göra spännande lösningar som gör att vi kan förändra vårt gaturum på ett mer positivt sätt.

Nu går vi vidare med den ena sidan av gatan. Vi gör detta för ungefär 300 miljoner kronor. Vi kommer att få se en avsevärt mycket roligare och trevligare Kungsgata. Belysningsarmatur och allting kommer att förändras. Ni kan titta i NK:s juls skyltning; där ser man Kungsgatan i miniatyr med en massa små dockor och annat. Det ger en liten upplevelse av hur fantastisk Kungsgatan kommer att vara i framtiden.

Med det yrkar jag bifall till ärendet.

§ 18 Program för energibesparande armaturbyte 2022–2026

Anförande nr 79

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Ärendet handlar om energibesparande armaturbyten. Det är ett ärende som kostar 200 miljoner kronor men som kommer att göra att våra armaturer, det vill säga det som håller upp belysningen och själva ljuskällorna, kommer att bytas ut och göras bättre.

Vi har ungefär 150 000 armaturer i staden, och vi behöver byta 6 000 per år. Det här är en successiv förändring. Det är som med allting trafiknämnden gör: Det är mycket som behöver åtgärdas, men det blir jättemycket finare, tryggare och bättre efteråt. Också detta är ett sådant ärende. Dessutom kommer vi att spara 6,8 gigawatt el på detta, och i dessa tider, när elen är dyr, kan ni förstå att det har stor betydelse. Vi har räknat ut att besparingen motsvarar en veckas bilkörande på el om vi elektrifierar alla bilar i Stockholms stad, eller 452 ton koldioxid per år. Vi får säkrare, driftssäkrare och bättre belysning. Alla de här sakerna måste vi göra successivt.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 19 Revidering av förfrågningsunderlag/kontraktsvillkor förupphandling av privata utförare till stadens valfrihetssystem för hemtjänsten

Anförande nr 80

Borgarrådet **S l o t t n e r** (KD): Fru ordförande! Då var det dags att revidera förfrågningsunderlaget igen, och nu blir det för hemtjänsten. Jag tror att det är tredje gången på fyra år, och vi har redan hunnit revidera det en gång under den här mandatperioden. Det här är alltså andra gången, men sedan vi reviderade det senast har vi dels genomgått en pandemi, dels gjort rekordsatsningar från den politiska majoriteten på just hemtjänsten genom att nu i två år på raken höja hemtjänstpengen väldigt mycket.

Med anledning av detta behöver nu förfrågningsunderlaget revideras så att vi kan vara säkra på att de ekonomiska satsningar vi gör från kommunfullmäktige också får effekt ute i våra verksamheter. Förfrågningsunderlaget är de krav som vi ställer på de privata utförarna, och syftet är att höja kvaliteten inom hemtjänsten så att den äldre kan känna sig trygg med de insatser som ges.

De viktigaste förändringar vi gör är att vi höjer kravet rejält på vilken kompetens som medarbetarna ska ha. 2024 ska 80 procent av medarbetarna vara utbildade med minst 800 yrkeshögskolepoäng, och av dessa 80 procent ska 30 procentenheter vara undersköterskor. Det är en rejäl ökning från dagens krav, som gäller att minst 50 procent ska ha minst 600 yrkeshögskolepoäng.

Vi höjer också kraven på svenskkunskaper hos de anställda. Vi skärper kraven på vilken restid man ska ha från kontoret ut till kund med ungefär en tredjedel. Vi inför krav på reflektionstid för alla medarbetare i hemtjänsten. I dag är det någonting som bara Silviahemcertifierade verksamheter har. Vi inför också nu för första gången krav på vad som ska få kallas demensteam inom hemtjänsten. Det har faktiskt inte funnits hittills, men nu inför vi sådana krav i förfrågningsunderlaget.

Jag noterar att oppositionen tar emot det nya förslaget med glädje. Man har en ganska lång reservation i kommunstyrelsen, men nästan överallt berömmar man majoriteten, vilket alltid är trevligt att läsa. Egentligen kokar allt ned till att det är ickevalet som vi inte är överens om mellan majoritet och opposition. Den debatten och den frågan är väl egentligen, om vi ska vara ärliga, ganska liten. Principiellt kan den vara viktig – det gäller om vi ska behandla privata och offentliga utförare lika. Men i praktiken har den ganska liten inverkan. Vi har också haft den debatten förut, så jag tänkte inte dra igång den igen.

Jag nöjer mig med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 81

C l a r a L i n d b l o m (V): Det var länge sedan jag var här, men nu är jag här som en vanlig medborgare. Jag är inte borgarråd, utan jag är fortfarande föräldraledig. Jag gör bara ett inlägg, bland annat på grund av den här spännande debatten som jag inte lyckades hålla tassarna ifrån.

Yttranden 2021-11-29

Först måste jag bara säga: Vad roligt att få läsa förfrågningsunderlaget, Erik! Jag tycker att det är jättebra med ökad kontinuitet. Tidsbegränsade anställningar ska minska; det är tillbaka. Ni kortar restiden från utförarkontor till den äldre. Reflektionstid, som jag drog igång, är jättebra!

Jag kan inte låta bli att tänka tillbaka på hur det var när förfrågningsunderlagen skulle tas från första början, alltså när de här kraven faktiskt kom in. Det var den 5 september 2016. Jag har väldigt bra minne, så jag minns ofta vad jag säger och vad andra personer säger. Ofta minns jag faktiskt vad Erik har sagt. Men nu, bara för att verkligen vara säker på min sak, gick jag in i protokollet från den debatten för att se vad Erik Slottner hade sagt. Som ni kanske minns införde vi krav på kollektivavtalsliknande villkor, på tjänstepension, på att korta ned restiden från utförarkontor, på arbetskläder, på omklädningsrum och så vidare. Det här var någonting som den dåvarande oppositionen ställde sig mycket kritisk till.

Jag läser här ett exempel som Erik själv tog upp vad gäller hans reservation: Det finns dock delar som vi ställer oss mer kritiska till. Det finns, som föregående talare tog upp, risk för detaljstyrning i upphandlingskraven, exempelvis detta med tillgång till omklädningsrum. Man talar också om mindre enheter hos företagen och hur man strukturerar hemtjänsten. Men vi tycker inte att man ska lägga sig i hur företagen organiserar sin verksamhet. Det vet ägarna bäst själva. Sedan har vi kraven på personalkontinuitet. Det är klart att vi alla önskar personalkontinuitet. Men det är inte heller lätt att styra. Det kan hända olika saker som gör det svårt för företag att garantera detta. Då tycker vi att det är bättre att man jobbar med morötter och incitament i stället för med direkta krav i en upphandling.

Jag kan bara tycka att det är väldigt bra att borgarrådet har ändrat uppfattning. Så här lät det alltså inte för fem år sedan. Då hade du inte ställt dig bakom restidsfrågan, och du hade inte ställt dig bakom många av de andra krav som du nu väljer att skärpa. Bra, Erik! Jag tycker bara att det är lite tråkigt att det krävdes en covidpandemi och gigantiska tillskott i form av statliga pengar för att det nuvarande äldreborgarrådet skulle ändra uppfattning. Men bra gjort, som sagt!

Anförande nr 82

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag ser hur nöjd Clara Lindblom är med att få diskutera den här frågan i dag! Jag har också ganska bra minne, så vi är lika på det sättet. Nu rör debatten det förfrågningsunderlag som vi nu ska ta ställning till och inte det förfrågningsunderlag vi tog ställning till den 3 september 2016.

Vi har i dag gett andra ekonomiska förutsättningar och har därför möjlighet att skärpa kraven i förfrågningsunderlaget. Vi hade inte kunnat gå fram med det här ärendet om vi inte hade höjt hemtjänstpengen så mycket som vi har gjort för 2021 och 2022; det vill jag säga. Och det är inte alls bara statliga bidrag som finansierar detta, utan det kommer från kommunala hårda prioriteringar mellan olika områden. När vi har höjt hemtjänstpengen har jag sagt att vi ska använda det till ökade krav på utförarna genom att förbättra arbetsmiljön för de anställda, genom att se till att andelen timavlönade minskar och genom att erbjuda reflektionstid. Jag har varit väldigt tydlig med det, och det är det vi nu också levererar.

Anförande nr 83

Clara Lindblom (V): Det var den 5 september och inte den 3 september. Men anledningen till att det är relevant är att detta förfrågningsunderlag till stor del bygger på det som vi lade fram då.

Det handlar till exempel just om att korta restiderna, om omklädningsrummen och om tillgång till sådana. Reflektionstiden var också någonting som drogs igång under förra mandatperioden som ett pilotprojekt tillsammans med Äldrecentrum. Det är alltså relevant. Det handlar om sådana saker som vi hade, till exempel det här med tidsbegränsade anställningar, som försvann ett tag men som nu är tillbaka. Det är såklart jätterelevant vad vi gjorde under förra mandatperioden.

Du har helt rätt: Ni hade inte kunnat gå fram med det här ärendet era första två år vid makten, när ni inte ens gav hemtjänsten pris- och lönekompensation och när ni hade stora generella effektiviseringar, det vill säga nedskärningar, på äldreomsorgen. Då hade ni inte kunnat gå fram med det här. Men det har som sagt kommit en covidpandemi. Ni har dragit lärdomar. Ni har fått stora statliga pengar som jag inte ens såg röken av när jag var äldreborgarråd. Så det är bra att ni har ändrat åsikt i de här frågorna!

Anförande nr 84

Robert Mjörberg (V): Ordförande, ledamöter! Förslaget till revidering av förfrågningsunderlaget är till stora delar en förbättring i våra ögon. Att man tar avstamp från erfarenheterna från pandemin i frågor kopplade till kontinuitet, arbetsvillkor, kompetens och arbetsmiljö är jättebra.

Även Erik och majoriteten inser nu att trygga anställningsvillkor är en kvalitets- och trygghetsfråga, vilket är glädjande. Det är en särskilt välkommen förändring för de tusentals människor som jobbar inom hemtjänsten. Detta är någonting som vi har lyft i äldrenämnden redan 2020 och långt tidigare, som Clara var inne på. Då hade vi heltid som norm som mål. Jag anar att Erik håller på att bli lite av en vänsterpartist, för det är våra kärnfrågor och kärnvärderingar som du lyfter fram.

Det gäller även de skärpta kraven på heltidsanställningar och den försvunna meningen om timavlönade. Det är jättebra att den gör comeback! Jag misstänker även att ni har sneglat lite på våra motioner om nyckeltal för antalet anställda under cheferna. Det här är som sagt Vänsterpartiets kärnfrågor såväl i opposition som i majoritet. Jag vill särskilt lyfta fram de skarpare krav som ställs på hemtjänstbranschen för att göra den mindre lukrativ för de lycksökare som den är nedslusad med. Då tänker jag just på transporttiderna, som Clara var inne på.

Avslutningsvis är det fint att det sker en harmonisering med överenskommelsen som finns mellan Kommunal och SKR. Vi hade egentligen bara en liten punkt som vi vill tillföra kring skarpare skrivningar och kravställningar på utbildningsplanen för 2022–2023.

Anförande nr 85

L i s a A h l s t r a n d (S): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att framför allt lyfta det positiva i att majoriteten nu skärper skrivningen om heltidsanställningar. Detta är något vi vill se uppföljningar av för att fortsätta arbetet för ett arbetsliv som håller. Heltid som norm är viktigt både för den äldre i behov av vård och för den som arbetar inom hemtjänsten. Otrygga anställningar leder varken till högre kvalitet eller till att göra hemtjänstyrken attraktiva.

Vi vet sedan tidigare att antalet äldre kommer att öka och så även vårdbehovet. Det är alltså positivt att se att den borgerliga majoriteten förstår vikten av att erbjuda goda anställningsvillkor för sina anställda för att de ska vilja arbeta kvar och även för att kunna locka fler. De som i dag jobbar inom vård och omsorg förtjänar rimliga villkor för att kunna klara av sina arbeten.

Förutom att det generellt är ett bättre alternativ med hemtjänstutförare i stadens egen regi för den lilla grupp som inte kan, vill eller orkar välja hemtjänstutövare är stadens LOV-system det bästa alternativet, detta också efter att staden har testat ett antal varianter med varierande resultat. Ickevalsalternativet bör fortsätta att utföras av stadens egenregiverksamhet, detta även för att ge biståndsbedömarna tid att göra andra saker än att leta efter den närmaste utföraren.

Vidare är det lovande att läsa om implementeringen av överenskommelsen mellan Kommunal och SKR om en yrkesutvecklingstrappa för vård och omsorg där staden nu kräver 800 poäng motsvarande vårdbiträde och 1 500 poäng motsvarande undersköterska. Men för att det här ska ge verklig effekt och för att staden ska kunna följa upp utvecklingen anser vi att utförarna regelbundet ska redovisa kompetensen hos de anställda för äldrenämnden. Detta är ett viktigt steg i att höja status och kvalitet inom vården.

Bifall den gemensamma reservationen i kommunstyrelsen!

Anförande nr 86

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Hej! Det är 15 år sedan jag var här, så nu gör jag en comeback. Men det handlar inte så mycket om miljöfrågor som om den inre miljön för äldre.

Jag vill först säga att jag är glad att vi nu skärper kraven på utbildad personal inom hemtjänsten. Det är ett stort steg att gå från 50 procent utbildad personal till 80 procent, varav minst 30 procent med undersköterskeutbildning. Men jag tycker inte att vi får stoppa där. Vi måste utgå från den verklighet som äldre möter i sina hem. I dag är normen för service och omvårdnad av äldre att i första hand utföra den i det egna hemmet. För länge sedan var hemtjänsten för äldre ett arbete som utfördes av hemmafruar eller sjuksköterskor, och färre än i dag bodde hemma med sjukdom och handikapp. Då fungerade det kanske. Men i dag, när platser på vård- och omsorgsboenden blir allt färre, innebär det att fler och fler äldre med allt större vårdbehov vårdas hemma med hemtjänst och hemsjukvård. Många vill bo kvar hemma i det längsta, men många skulle också må mycket bättre av att komma in på ett boende.

Under många år har det skett en uttunning av kompetensen i hemtjänsten och med detta i kraven på utbildningar för personalen, vilket tillsammans med den stora omsättningen på folk medför att många äldre träffar bortåt 20 olika personer på en fjortondagarsperiod. Många av de timanställda kommer direkt från gatan till ditt hem, och där ska de hjälpa dig inte bara med att städa och laga mat utan också med dina allra mest intima behov.

Självklart måste vi börja se hemtjänsten som ett viktigt yrke där det behövs utbildning och erfarenhet för alla de varierade situationer som uppstår hos äldre med olika grad av sjukdom, funktionshinder och svårigheter. Det är viktigt med omvårdnadsutbildning och inte minst med utbildning i språk så att personalen kan kommunicera även med äldre som har problem med hörsel eller med att uttrycka sig själva. Det är också väldigt viktigt med en välutbildad arbetsledning och ett bra samarbete med stadsdelarna.

Jag sitter nu i Östermalms stadsdelsnämnd, och i det remissvar som vi har lämnat till ärendet har vi pekat just på att vi välkomnar kompetenshöjningsinsatsen. Men vi är också väldigt överens om att vi vill arbeta för en ännu bättre inriktning, som innebär att ingen ska vara anställd i hemtjänsten utan utbildning över huvud taget.

Jag bifaller nu inriktningen i ärendet.

Anförande nr 87

A r v i d V i k m a n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag kommer ihåg hur det var för två val sedan. Då var jag själv ganska ny i partipolitiken, och jag var ute och kampanjade. Jag kommer ihåg en av de frågor som vi drev tydligt, och det handlade om det som vi kallade för mormorslotteriet. Jag kommer ihåg det dels för att jag själv tyckte att det lät så skevt med den modell där de äldre lottades ut bland aktörer, dels för att när jag knackade dörr och pratade med medborgarna var det så många som blev upprörda över systemet. De visste inte om att det såg ut så, och de kunde konstatera att så här vill vi inte ha det!

När jag pratar om det här systemet syftar jag på det system där den som ville välja en hemtjänstutförare fick en lång lista med över 300 namn där många hade döpt sina verksamheter till något med ett eller två A och B så att de skulle komma högt upp på listan. De visste att det var utslagsgivande när medborgarna skulle välja. Och de som inte valde blev i stället utlottade bland alla de här aktörerna. Det var ett system som varken gynnade de äldre eller de seriösa företag som kunde leverera en bra omsorg.

Därför var jag så glad när vi den följande mandatperioden kunde förändra systemet och göra skillnad. Jag kunde se i min roll i stadsdelen hur både de äldre som jag pratade med och de som jobbade i verksamheten kunde förklara vilken skillnad detta hade gjort. Den här majoriteten har valt att ha kvar många av dessa förändringar, och det är bra. Men lotteriet återinfördes.

Nu ändrar ni er också på den punkten, men tyvärr handlar det inte om att ändra tillbaka till det system där det är kommunen som är ickevalsalternativet. I stället inför ni en närhetsprincip, som dessutom i dag ifrågasätts när det gäller dess saklighet. Man undrar om det ens är tillåtet att göra så här och om det är ett lagligt system att använda

Yttranden 2021-11-29

sig av. Jag vet inte, Erik, men jag tycker att det känns som att det här signalerar lite av misstro mot den kommunala verksamheten. Jag upplever också att ni har en idé om att det här ska gynna de andra mer. För det spelar roll, ska jag säga. Det är kanske procentuellt färre som inte väljer, men det är ändå ganska många individer. Vi hade 537 medborgare förra året som inte valde vilken utförare de skulle ha. De borde ha sluppit delas ut på den här listan enligt en tveksam marknadsprincip.

Stockholm kan bättre. Vi vill se att de äldre och de som har hemtjänst inte behöver lottas ut. I stället vill vi att den kommunala hemtjänsten ska vara ickevalsalternativet. Det tycker jag ger ett tryggt system med reell valfrihet och en effektivare verksamhet med minskad administration.

Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen. Jag ser fram emot i morgon, när jag ska ta på mig kampanjjackan och gå ut och knacka fler dörrar och prata om det här systemet!

Anförande nr 88

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag tror faktiskt att just den kampanjen blir mindre lyckad för Socialdemokraterna, men gör gärna så om ni vill!

Först säger Arvid Vikman att vi införde lotterisystemet igen för att sedan säga att vi gick till närhetsprincipen. Vi har inte infört något lotterisystem, utan vi vill att privata och kommunala utförare ska behandlas lika. Det är inte möjligt att göra det fullt ut, men så långt det bara går ska kommunala och privata utförare behandlas lika. Det är min övertygelse att det är rätt. Då tycker jag att det är väldigt orättvist gentemot de privata utförarna att ickevalet är kommunalt. Ickevalet är litet; det är 2–3 procent av de äldre som inte väljer. Det är alltså ett litet problem, men principiellt tycker jag att detta är en viktig fråga.

Sedan tycker jag att det för den äldre borde vara bäst att den hemtjänst som ligger närmast hemmet är den man får om man inte väljer. Jag tycker bara att det är det mest naturliga, och det är också bäst för den äldre att avstånden kan kortas så mycket som möjligt. Det är också bra för miljön, skulle jag vilja säga.

Anförande nr 89

A r v i d V i k m a n (S): Jag delar din uppfattning, men problemet är att det inte är lika förutsättningar i dag. I min roll i stadsdelarna har jag kunnat se hur man verkar på olika förutsättningar som kommunal och privat. Jag har sett hur de privata har kunnat välja bort till exempel Essingeöarna och dem som vill ha stöd därifrån. Ett sådant system kan vi inte ha, där de kommunala har behövt gå in och vara garant.

Jag tycker att vi ska ha ett system med valfrihet, och jag tycker att det är rimligt att de som nyttjar hemtjänst kan välja en inriktning som de vill. Men om de inte väljer ska de inte heller behöva gå på någon annan verksamhet, som kanske inte har den inriktning som de har önskat sig. Dessutom är det system som vi föreslår enklare, och det minskar den administrativa bördan. Jag tror att det är klokt att vi använder skattepengarna på bästa sätt.

Anförande nr 90

M a r i a J a n s s o n (FI): Det är bra med fler fasta anställningar, och det är bra med en tydligare kompetensutvecklingstrappa. Det är också bra med reflektionstid som regel. Kontinuitet och valfrihet är jätteviktigt, och det är en väldigt viktig upphandlingsfråga som vi diskuterar här.

Det som stör mig lite grann är att dokumentet ger sken av att det finns ett reellt val och att det sker en samordning mellan region och stad för att skapa kontinuitet för de äldre. I verkligheten är det lite annorlunda. Jag tycker att det har varit ganska komplicerat att sätta mig in i hur systemet fungerar, och inte blev det bättre när min svärmor plötsligt blev sjuk i somras och kom hem från sjukhuset med ett ganska omfattande behov av hemtjänst. Personalen sliter och gör ett jättebra jobb, men hon har ändå tvingats byta utförare flera gånger. Dessutom är det vissa utförare som bara kan ge stöd på dagtid och andra som kommer på kvällen. Hemsjukvården är ju inte kommunal, men den uppfattas som en del av det här systemet. Min svärmor har varit tvungen att byta vårdcentral tre olika gånger.

Jag anser att kommunen har ett ansvar för att skapa kontinuitet och valfrihet. Om man ska ha valfrihet ska det vara reell valfrihet. Det ska inte vara så att man tvingas byta för att den utförare man väljer helt plötsligt inte kan ge den typ av vård eller omsorg som man behöver.

Jag tror att valfrihetssystemet lite grann har överlevt sig självt, och jag och Feministiskt initiativ ansluter oss till Vänsterpartiets och Socialdemokraternas gemensamma reservation. Jag vill verkligen betona att det är viktigt att ickevalsalternativet är i stadens egen regi och att staden ska ha verksamheter som kan ge all den vård och omsorg som den äldre behöver i sin vardag.

Anförande nr 91

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Här applåderas det i de socialdemokratiska bänkraderna trots att det nu sägs från FI att man egentligen ifrågasätter hela valfrihetssystemet och säger att det har överlevt sig självt. Ni applåderar, och då vet vi att det egentligen är det ni vill. Men i er reservation kritiserar ni egentligen bara att ickevalet inte är kommunalt. I övrigt berömmar ni och rosar det nya förslaget till förfrågningsunderlag med ett undantag: att ickevalet inte är kommunalt.

Jag tycker att det är lite märkligt att Feministiskt initiativ ansluter sig till en reservation där man tycker att det nya förfrågningsunderlaget på det stora hela är väldigt bra och där man välkomnar förändringarna när ni samtidigt står i talarstolen och säger att hela valfrihetssystemet har överlevt sig självt. Vad tycker egentligen FI? Om ni tycker att det är dumt med valfrihet och LOV som upphandlingsform ska ni ju inte gå på Vänsterns och Socialdemokraternas reservation, utan då får ni skriva en egen reservation i kommunstyrelsen som kräver att vi ska avveckla valfriheten. Men det är en annan politik.

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 92

M a r i a J a n s s o n (FI): Erik Slottnér! Det är inte kommunen som bestämmer om valfrihet eller inte valfrihet. Det finns faktiskt en lag om valfrihet som stiftas i riksdagen.

Jag kan säga som Allan Edwall: Visst är det bättre, men inte är det bra. Jag hoppas att vi efter valet kommer att få mer att säga till om i staden, och jag hoppas också att vi kan få en rikspolitik som ser att det finns stora problem med det system som råder nu. Det är stora problem för de äldre som behöver omsorgen och som faktiskt behöver veta att det är samma personer som kommer. Och även om det inte är samma personer ska det vara samma ställe man ska ringa till och samma huvudman man ska kontakta – inte tre fyra olika.

Anförande nr 93

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Jag tyckte att det var lite roligt i början på debatten när Erik sa att han inte skulle sätta igång en debatt om just ickevalet. Det var väldigt optimistiskt, för hela vår reservation bygger ju på att vi inte är överens i just den frågan. Vi är överens i alla andra frågor; annars hade vi naturligtvis skrivit ett särskilt uttalande. Men nu blev det en reservation.

Med det yrkar också jag bifall till vår gemensamma reservation.

Det största problemet med ickevalet är att det är opraktiskt och knöligt och att det egentligen är en symbolfråga eftersom det när den äldre har kommit på plats finns alla möjligheter i världen att byta utförare. Det är ju det som hela valfrihetssystemet går ut på, så det här är lite obegripligt. Staden har det primära ansvaret för äldreomsorgen, så i en sådan situation är det naturligtvis staden som ska ta detta ansvar. Dessutom har vi redan hört att detta är problematiskt rent upphandlingsjuridiskt.

Det är bara en ren ideologisk dikeskörning någonstans från majoriteten på en nivå som jag själv inte skulle ha tillåtit mig när vi hade ansvar för äldreomsorgen, eftersom vi verkligen försökte göra pragmatiska förbättringar som fungerade i verkligheten och inte bara på kartan.

Jag vill också lyfta att det är jättebra att ni höjer utbildningskraven och så vidare, men en erfarenhet vi hade förra mandatperioden var att när de privata rapporterade in utbildningsgrad hade vi egentligen inte en susning om vilken utbildningsnivå personer verkligen hade. Man hade nämligen aldrig begärt in betyg. Och när vi begärde in betyg upptäckte vi att det fanns en ganska stor diskrepans mellan den faktiska utbildningsnivån och den inrapporterade. Det här är inte en kritik mot Erik Slottnér, utan det är bara en uppmaning att kolla upp detta så att det här verkligen blir verklighet på riktigt.

Anförande nr 94

Borgarrådet S l o t t n é r (KD): Ordförande! Jag tycker verkligen att ni gör en höna av en fjäder när det gäller ickevalet. Efter det att den närmaste utföraren skulle vara ickevalet infördes har jag inte fått ett enda mejl med klagomål på detta från vare sig utförare, biståndshandläggare, någon journalist som har grävt fram någonting, någon

Yttranden 2021-11-29

anhörig eller någon äldre själv. Jag har inte heller fått det från en enda stadsdelsnämnd och inte från någon beställare eller från någon av alla de utförare och chefer som jag träffar.

Problemet med ickevalet verkar alltså inte vara så stort som ni vill göra gällande. Jag har alltså inte fått ett enda mejl eller samtal om detta, och jag drar slutsatsen att det fungerar ganska bra i dag att den närmaste utföraren är ickevalet. Jag tycker också att det är det mest rättvisa systemet.

Anförande nr 95

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det var inte heller några klagomål när det var i egen regi, så frågan är ganska stor: Varför gjorde vi ett byte igen? Jag vet att du inte får svara på det eftersom du inte har någon mer replik nu.

Anförande nr 96

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag brukar klaga när andra borgarråd förlänger debatten, och nu gör jag det själv genom att begära ordet på nytt. Men jag måste bara säga till Torun att det faktiskt fanns en aktör som klagade väldigt mycket när ickevalet var kommunalt, och det var de privata utförarna som ville ta ett ansvar. De tyckte att detta var orättvist, och de förstod inte varför det bara var kommunen som var ickevalet. Det fanns alltså de som klagade, och det var en viktig del av dem som utför hemtjänst och äldreomsorg i Stockholm, nämligen de privata utförarna. De kände att detta var orättvist.

Men vi vill inte tvinga på detta på några utförare. Många privata utförare är små företag som inte har möjlighet att utföra ickeval. Då har vi sagt: Gör detta frivilligt! Den som vill får vara med i ickevalet. Sedan får den utförare som ligger närmast den äldre rent geografiskt och som är med i ickevalet vara den som får utföra hemtjänsten inom ickevalet. Jag tycker faktiskt att det är en genial lösning, om jag får säga det själv, där alla verkar vara väldigt nöjda.

Jag ville också ta upp i min replik till Torun att vi har dålig koll på utbildningsnivån när det rapporteras in från de privata. Det gäller inte bara de privata, utan vi har ärligt talat ganska dålig koll också på våra kommunala utförare. Det är därför vi jobbar mycket med detta nu och kartlägger kompetensen. Vi håller på att ta fram kompetenskartlägningsverktyg för att vi ska veta hur många av våra anställda i verksamheterna som klarar dagens krav. Hur många av de anställda klarar av de krav vi fattar beslut om nu i kväll? Vi måste veta hur kompetensbehovet ser ut och känna till behovet av kompetensutveckling framöver för att vi ska klara de nya krav som börjar gälla från 2024.

Staten har nu också gått in där med Äldreomsorgslyftet, som naturligtvis är en jättebra satsning. Vi vill att så många som möjligt från alla utförare ska ta del av detta så att vi verkligen är preparerade framöver med välutbildad personal.

Anförande nr 97

C l a r a L i n d b l o m (V): Vi har haft utbildningskrav i den här staden väldigt länge. Men poängen är det som hände när vi tillträdde under förra mandatperioden: Vi

Yttranden 2021-11-29

började begära in betyg. Innan dess hade man inte gjort det, och det gjorde att man överrapporterade. När vi fick se de faktiska utbildningsnivåerna var de mycket lägre än vad som hade rapporterats in. Vårt medskick till dig är alltså att man inte bara kan höja kraven utan att man också måste se till att de efterlevs.

När det gäller kompetensutveckling och den typen av kartläggning var den första fråga jag ställde när förvaltningen berättade om alla som de hade utbildat under alla år när jag inte var äldreborgarråd denna: Åh, vad bra! Hur många är det kvar? Det kunde man inte svara på. Vi hade två pilotprojekt under förra mandatperioden, bland annat i Hässelby, där det handlade just om att bygga upp en sådan databas likt den som finns i förskolan. Ta det pilotprojektet vidare, för det var redan igång vid förra maktskiftet!

Anförande nr 98

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Vi jobbar också med de här frågorna. Ibland verkar Clara tro att det inte jobbas så mycket och att vi inte tar så mycket egna initiativ utan att allt vi gör är något slags fortsättning på det förra styret. Det är faktiskt inte så. Det har tagits väldigt många nya initiativ under de år som jag har varit äldreborgarråd, och vi har också fortsatt mycket av det bra arbete som gjordes när du, Clara, var äldreborgarråd.

I budgeten lägger vi 1 miljon kronor extra på utökad inspektion. Det kan bland annat gå till att upptäcka huruvida de uppgifter vi får in från utförarna verkligen stämmer och är i realitet med den verklighet som finns. Vi går vidare med en fördjupad utredning av hur verksamhetsuppföljning, inspektion, observation och all denna uppföljande verksamhet ska se ut framöver och hur den bäst ska organiseras. Vi vill naturligtvis upptäcka fel och brister ute i verksamheterna. Vi kommer inte att acceptera att det är företag och utförare som ljuger för oss, utan de kommer naturligtvis att förlora sina tillstånd om vi upptäcker sådant.

§ 20 Överenskommelse Energi- och klimatrådgivning 2022–2025

Anförande nr 99

Borgarrådet L u h r (MP): Ordförande! Jag tänker inte prata i fem minuter, för det här är kanske ingen riktig kioskvältare. Det handlar om en överenskommelse mellan kommunerna om hur man ska ha en stark och bra energirådgivning i Stockholmsregionen.

Jag skulle ändå bara vilja lyfta vikten av energirådgivningen när vi har mål om att bli fossilfria i Stockholm år 2040. Vi vet att när vår kommunala organisation ställer om till 2030 kommer det att stå för ungefär 10 procent av utsläppen. 90 procent av utsläppen står egentligen alla andra för. Där har vi ganska mycket som är svårt att hantera, för de här frågorna är inte jättelätta. Här har vi en energirådgivning som kan hjälpa privatpersoner, bostadsrättsföreningar och andra att öka omställningen. Alla som behöver hjälp – som bostadsrättsförening eller privatperson – med att till exempel installera solpaneler på taket eller laddstolpar på sin garageuppfart kan få denna hjälp av energirådgivningen.

Jag gick in och tittade och såg att man nu i kväll, i morgon kväll och i nästa vecka ordnar digitala webinarier om hjälp med att installera laddstolpar där man bor. Förut hade vi seminarier där jag var med och pratade med en blandning av bostadsrättsföreningar som redan har satt upp solpaneler eller installerat laddstolpar, företag som berättar och Stockholms bästa experter som berättar vad man ska tänka på för att göra de här sakerna.

Det här är en jättebra verksamhet och därmed också ett bra ärende. Jag yrkar bifall till det.

§ 23 Försäljning av del av fastigheten Mullvadsberget

Anförande nr 100

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag tänkte vara kortfattad och bara konstatera att det här är en välkommen försäljning som en del av den grönbå majoritetens fokus på att flytta ut stadens kontorsplatser till ytterstaden och samtidigt minska stadens skuldtakt. Stockholm står inför omfattande investeringsuppgifter de kommande åren, vilket ställer krav på att vi har en god ekonomisk styrning och hela tiden kollar på vad vi kan göra för att renodla vårt ganska breda fastighetsinnehav och effektivt sköta våra bolag.

Jag blir förvånad när jag läser oppositionens förslag till beslut, för det känns som om man ignorerar Stockholms hems egna undersökningar när man har kollat på potentialen i den här fastigheten. Att omvandla det här kontoret till bostäder är i grunden ganska verklighetsfrånvänt. Det är inte bara Stockholms hems bedömning utan även stadsdelskontorets bedömning att detta inte är rimligt. Husets konstruktion är olämplig för bostäder, bullernivån på Hornsgatan är för hög för att man ska kunna bygga bostäder och bygget skulle även riskera att förstöra husets fasad.

Med detta in mind tycker jag ändå att vi ska glädja oss åt att vi genom försäljningen kommer att få välkomna intäkter som kan säkerställa att vi kommer att kunna fortsätta Stockholms stads höga investeringstakt. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 101

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Det är ingen hemlighet att åtminstone delar av oppositionen motsätter sig den utförsäljning som sker i vår stad just nu. I dag tar vi ställning till att sälja det som majoriteten kallar för icke strategiska fastigheter. Det handlar om Stockholms hems huvudkontor på Hornsgatan, och till att börja med vill jag ändå fastställa att vi inte på något sätt motsätter oss att delar av Stockholms hems verksamhet flyttar till Skärholmen. Tvärtom tror vi att det är bra för både bolaget och Skärholmen att Stockholms hems huvudkontor kommer att ligga i Skärholmen.

Det vi motsätter oss är majoritetens syn på detta som en icke strategisk fastighet. Vi delar inte den uppfattningen, borgarrådet Wedin. Tvärtom menar vi att det i allra högsta grad kan vara strategiskt att äga och förvalta kommersiella lokaler. Det kanske kan förklara det som borgarrådet var undrande över.

De moderata borgarråden anger att de vill värna skattebetalarnas pengar, och då blir det ännu märkligare att sälja just den här fastigheten – en fastighet som ligger mitt på Hornsgatan, en av stadens mest attraktiva adresser. Det är ett område som växer. Det byggs och blir ännu mer attraktivt. Även centrum nere vid Hornstull har blivit oerhört attraktivt.

Varför ska staden inte äga en fastighet som genererar stadiga inkomster genom Stockholms hem – inkomster som bolaget kan nyttja till att bygga ännu mer? Det är stadiga inkomster till bolaget som kan nyttjas till att rusta lägenheter och gårdar och

Yttranden 2021-11-29

för att göra satsningar för hyresgästerna i Stockholms hem. Det kallar jag för att värna skattebetalarnas pengar.

Genom att stå och prata med sina medarbetare har borgarrådet Wedin nu gått miste om förklaringen på det han undrade över, alltså varför vi socialdemokrater reserverade oss. Men jag kanske kan ta det igen.

Jag vill yrka bifall till den gemensamma reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 102

Björn Ljung (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag tar alla chanser jag kan att få debattera med Karin; ni vet hur det är!

Det här är ett fantastiskt, grönklassat och vackert kontorshus. Jag tror att Olle Burell som arkitekt professionellt håller med mig. Han och Lotta Edholm diskuterade huruvida man skulle göra detta till skola. Då var jag lite oförsiktig kanske, eller i alla fall lite tydlig, och så att då får vi spränga bort hela berget på baksidan, för vi måste ju ha en skolgård också.

Att bygga på det är inte så bra när det är ett grönklassat hus. Det var ganska dåliga förslag som kom, och stadsbyggnadskontoret sa att det fick vi inte göra. När vi var i majoritet förra gången sa vi att vi ville flytta verksamhet från staden till ytterstaden, och då blev det en flytt av Stockholms hems kontor till Skärholmen.

Anförande nr 103

Karin Gustafsson (S): Här är jag och Björn helt överens: att flytta huvudkontoret till Skärholmen tycker jag blir lysande. Dels blir det väldigt mycket modernare lokaler och bättre för bolaget, dels blir det bra för Skärholmen. Jag är väldigt glad över att Björn Ljung lyssnade på mitt inlägg, eftersom borgarrådet Wedin inte ville lyssna på det han ställt frågor om, det vill säga varför Socialdemokraterna sa nej i sin reservation. Det tycker jag att jag förklarade.

Jag tror egentligen att det är få saker i ärendet som vi inte är riktigt överens om. Däremot är jag inte överens med er om att detta inte är en strategiskt viktig fastighet. Tvärtom tror jag att vi skulle kunna nyttja den här fastigheten till att just värna skattebetalarnas pengar. I övrigt är vi helt överens: Det är ett fantastiskt vackert hus, och jag tror att de som kommer att få vistas i lokalerna kommer att få det väldigt bra. Återigen bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 104

Lisa Palm (FI): Ordförande! Då var det en försäljning på bordet igen. Ombildningsivern fortsätter när Moderaterna får styra i Stockholm. Jag fortsätter på den väg Karin Gustafsson slog in på, för frågan blir vad som är av strategiskt värde att äga här i staden. Vi har ju sett skollokaler och andra samhällsfastigheter, till exempel centrum, säljas ut, och nu är det alltså Stockholms hems kontor på Hornsgatan.

Jag vet att Dennis Wedin kallar det verklighetsfrånvänt, men det är av strategiskt värde att vi behåller lokaler som exempelvis skulle kunna bli hyresrätter, för vi vet att det

Yttranden 2021-11-29

behövs fler hyresrätter till Södermalm efter att Moderaterna och Alliansen har ombildat så många lägenheter i innerstaden. Om man vill leva upp till idén om en blandad stad i hela staden kanske det hade varit ett bra tillfälle att se om vi kan ha fler hyresrätter just på Södermalm.

Frågan kvarstår: Vad är icke strategiska fastigheter? Just nu kan man inte se det. Det är skollokaler, samhällsfastigheter och så vidare. Vi motsätter oss den här försäljningen, och jag yrkar bifall till reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 105

Björn Ljung (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det finns ett par saker som jag gärna vill reda ut. Jag börjar med det som är fantastiskt, och det är att vi flyttar verksamhet från innerstaden till ytterstaden. Även om Skärholmens centrum är ett levande centrum är det väldigt bra att vi i och med det här får ungefär 200 ganska högt kvalificerade tjänstemannajobb till Skärholmens centrum.

När jag säger att vi bygger så att Skärholmens centrum blir tryggare kanske någon säger att det väl inte är särskilt otryggt där på torget. Nja, men nu är det så här att vi bygger från kyrkan och bort mot de delar som är betydligt otryggare intill inomhuscentrum så att vi på det sättet får en bättre struktur på hela Skärholmen.

Ekonomiskt sett får vi ett kontor för Stockholms hem och samlar verksamheten. Vi får ungefär 100 hyresrätter, och vi får lokaler till Kulturhuset Stadsteatern. Om man dessutom kollar vad det kostar får vi 80 miljoner över. Vi säljer alltså på Hornsgatan, bygger helt nytt, får 100 hyresrätter i Skärholmen och dessutom 80 miljoner över. Jag tycker att det är ett ganska bra förvaltande av skattebetalarnas pengar att få så mycket pengar över när man har gjort en så omfattande strukturell affär.

Jag talade tidigare om vad vi gjort för att genomlysna fastigheten och vad man skulle kunna göra i stället. Det här är det bästa vi kan göra för fastighetsstrukturen, för stockholmarna och för stockholmarnas skattepengar. Man kunde ha gjort ett gymnasium av det, men behovet av ett ytterligare gymnasium på Södermalm är inte så stort.

När det gäller vad som är strategiskt och inte menar vi i den grönbå majoriteten att kontorslokaler som vi inte själva sitter i inte är strategiska fastigheter. Däremot är det bra att äga kontorslokaler som vi själva sitter i, så i och med den här flytten tyckte vi att det var rimligt att sälja huvudkontoret och få 104 hyresrätter, kontorsarbetsplatser och ett mer levande Skärholmen och dessutom 80 miljoner över. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 106

Karin Gustafsson (S): Återigen ska jag säga att Stockholms hem är juvelen i kronan bland de allmännyttiga bostadsbolagen. Björn Ljung och jag är inte överens om vad en strategiskt viktig fastighet är, men när den här fastigheten nu ska säljas är det bra att det är en affär som går med vinst, för det är bra för Stockholms hem.

Precis som Björn beskriver är det bra för Skärholmen att vi får huvudkontoret just i Skärholmen. Vi vet ju att det betyder oerhört mycket när Stockholms hem agerar och

Yttranden 2021-11-29

gör saker i stadsdelarna. Bagarmossen är kanske det mest talande exemplet just nu. Den stadsdelen har blivit mycket mer trygg, omtyckt och attraktiv tack vare Stockholmsshems insatser. Stockholmshem är starka där och äger centrum. Det betyder mycket för tryggheten och utvecklingen i området.

Om detta är vi överens. I övrigt skulle jag säga att vi inte är överens om vad som är en icke strategisk fastighet.

Anförande nr 107

Björn Ljung (L): I vissa mindre förortscentrum, till exempel Hökarängens centrum som ägs och har lyfts enormt av Stockholmshem, Gubbängens centrum som ägs och har lyfts på ett jättebra sätt av Familjebostäder och Bagarmossens centrum som ägs av Stockholmshem, gör de kommunalägda bostadsbolagen verkligen skillnad. Vi har inte lyckats fullt ut i Hässelby och Hässelby Gårds centrum av många olika skäl.

När man talar om strategiska fastigheter skulle man också behöva tala om en BID-lagstiftning som tvingar alla aktörer och fastighetsägare att vara med. Så är i många andra länder. Men jag tror att det som nu kallas för platssamverkan kommer att kunna öka i betydelse i Skärholmen när vårt huvudkontor också kommer dit och vi blir en betydande fastighetsägare.

Anförande nr 108

Clara Lindblom (V): Karin och Lisa har redan sagt mycket klokt, så jag ska inte upprepa alltför mycket. Ett bostadsbolag behöver ju olika typer av fastigheter i sin portfölj, och att ha till exempel kontor på attraktiva adresser ger väldigt bra hyresintäkter. Därför tycker jag att det är synd att det här säljs ut.

Det jag tycker är väldigt intressant är att man pratar om att det ska vara en så god affär för bolagen. Det är väldigt märkligt att man pratar så mycket om en god affär för bolaget i det här fallet men inte är bekymrad över till exempel de ombildningar som man har drivit igenom – ombildningar som leder till kraftigt förlorade hyresintäkter. För Svenska Bostäders del pratar vi alltså om effekter som är nästan lika stora som effekterna av pandemin. Mycket av bolagens tillgångar säljs också till underpris.

Björn Ljung hade en väldigt fin lista över centrum, till exempel Hökarängen där jag själv bor och där Stockholmshem har gjort väldigt mycket. Likaså talade han om Gubbängen. Jag vill också nämna Husby centrum som är Svenska Bostäders. Egentligen vill jag även lägga till Vällingby centrum där Svenska Bostäder har gjort ett otroligt arbete genom åren, men det är det ju tyvärr slut med nu.

Jag vill yrka bifall till den gemensamma reservationen i kommunstyrelsen.

§ 24 AB Familjebostäders ombyggnation av kv. Draget 1, Södermalm

Anförande nr 109

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är dags för ett nytt ärende, för nu när vi har fått in lite pengar måste vi också spendera lite pengar!

Detta handlar om Familjebostäder. Även de mest åtråvärda fastigheterna i stadens bostadsbestånd behöver renoveras, och så är fallet med fastigheten Draget 1 vid populära Ringvägen och Blecktornsparken på Södermalm. Fastigheten och bostäderna är i dåligt skick, och därför omfattar renoveringsprojektet samtliga 178 lägenheter. Det är tio lokaler där bland annat el, ventilation och värmesystem nu planeras bytas ut. Samtliga hyresgäster kommer att evakueras under ombyggnaden, och i projektet har det varit viktigt med löpande dialog om graden av standardhöjning samt erbjudande av evakueringslägenheter. Hyresgästerna ges exempelvis möjlighet till permanent evakuering i likvärdig eller mindre lägenhet inom fastigheten eller i Familjebostäders övriga bestånd. Oppositionen hade frågetecken kring detta, så jag tänkte att det skulle vara relevant att nämna.

I övrigt välkomnar jag detta och yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 110

L e n n a r t T o n e l l (MP): Ordförande, ledamöter! Jag yrkar naturligtvis också bifall till kommunstyrelsens förslag.

Det här är ett alldeles utomordentligt bra projekt, och jag är väldigt glad över det. Jag vill bara komplettera det Dennis sa tidigare med hur dyrt det är att göra en sådan här renovering. Det blir faktiskt 32 000 kronor per kvadratmeter, vilket i snitt innebär att det kommer att kosta 1,7 miljoner kronor per lägenhet. Det här är ett blåklassat hus som man inte får riva och som man måste vara rätt försiktig med när man ska renovera. I ett annat sammanhang hade man ju rivit alltihop och byggt nytt med lite högre exploatering. Här är exploateringsgraden väldigt låg.

Det är en fantastisk miljö med en fantastisk planering, och jag förstår att den är blåklassad. Husen är från 1923, och 1968 införde man badrum och sådant, så det har ju skett lite renoveringar under tidens gång.

Jag ville alltså bara komplettera med vad det kostar att göra en sådan här renovering och energieffektivisera husen, och det är väldigt glädjande att Familjebostäder tar på sig detta och gör på det här sättet. Det är alltså ett väldigt fint projekt, och det är fint att man behåller antalet lägenheter. Det finns faktiskt bara en enda trerummare bland dessa 178 bostäder. Hälften är enrummare, hälften tvårummare. Det är alltså smålägenheter i dag, men 1923 var det fantastiska familjelägenheter. Den lägenhetsstrukturen behåller man. Det är ett bra projekt!

Yttranden 2021-11-29

§ 25 AB Stockholms shems nyproduktion av bostäder på fastigheten Skarabén 1, Hägersten

Anförande nr 111

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! På den här platsen ville vi från början lägga Stockholms shems huvudkontor, med bostäder i ett högt punkthus. Detta är cirkusplatsen i Solberga – alla vet väl var det ligger? Det är en trekant som bildas av Gamla Södertäljevägen och inledningen av Folkparksvägen upp emot Solbergas norra centrum.

Det här är en gammal grusad fotbollsplan. Jag fick en gång en stenhård boll på näsan där när jag var yngre. Fotbollsplanen används inte, och detta är ett ganska sankt område. Det kan bli lite problem med dagvattnet, men det hanteras i projektet. Man kan inte bygga bostäder här, men vet ni vad det bästa är? Jo, då finns det andra sorters bostäder som man kan bygga, i det här fallet SHIS. Och är det någonting vi behöver så är det ju bostäder till SHIS. Visst är det så, Kristin? Ja! Jan Jönsson är inte här, så jag kan inte peka på honom.

Stockholms hem bad alltså att få göra det här, och i stället för vanliga hyresrätter bygger vi alltså bostäder för SHIS. Det går även att bygga studentbostäder i sådana här lägen. Även det kallas tillfälliga bostäder, och då klarar man sig ifrån bullerkraven. Egentligen är inte luftkvaliteten något problem, för det är ett väldigt stort område och det finns ingenting byggt i närheten. Men det är ett förfärligt buller från E4:an.

Det här är ett jättebra projekt som jag vill yrka bifall till.

Yttranden 2021-11-29

§ 26 AB Stockholms shems nyproduktion av nytt huvudkontor och bostäder i kv. Måsholmen 21, Skärholmen

Anförande nr 112

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det här är del 2 av det som vi nyss pratade om, Mullvadsberget 29. Här är nu vårt huvudkontor med de cirka 100 hyresrätterna. Det blir som ett landmärke i Skärholmens centrum med lokaler till Kulturhuset Stadsteatern och kontoret för Stockholms hem.

Jag yrkar med glädje bifall även till detta förslag till beslut.

Anförande nr 113

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill bara passa på att påpeka en sak som Miljöpartiet driver i väldigt många byggprojekt. Det här projektet är väldigt bra, och jag är mycket glad att man genomför flytten av Stockholms shems kontor. Projektet kommer att bli bra på många sätt. Men som ni ser i ärendet är det en ordentlig fördyring, och det handlar om berggrunden som innehåller väldigt mycket svavel, alltså sulfidberg. Det här är ytterligare ett skäl till att man ska låta bli att spränga så mycket.

Vi är en skärgårdskommun. I vissa delar av kommunen har vi svåra bergartsförhållanden med sulfidberg, och det är ytterligare en anledning att behålla Stockholms fina skärgårdstopografi eftersom det annars kan leda till ordentliga fördyringar.

Här har vi alltså 18 miljoner på grund av att det är grafitberg och 37 miljoner för borttransport av sulfidberg, som klassas som farligt avfall. Sedan måste man också rena länshållningsvattnet. Det är alltså minst 55 miljoner i extra kostnader på grund av sprängning i svårt berg. Tänk på detta och jobba med topografisk anpassning! Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 114

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Jag vill också passa på att gå upp och säga någonting om detta fantastiska ärende. Det är bra att Stockholms shems huvudkontor flyttar till Skärholmen. Det är rätt och riktigt och bra att vi ser till att det finns verksamheter även i våra förorter, men det byggs också bostäder i form av hyresrätter som vi behöver över staden.

Återigen tar alltså Stockholms hem, vår juvel i kronan, ett ansvar. Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 115

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag tycker inte att Moderaterna ska vara sämre än de andra partierna, utan även vi ansluter oss till hyllningskören.

Jag bor själv i Skärholmen och sitter i både Skärholmens stadsdelsnämnd och i Stockholms shems styrelse. Det här är otroligt glädjande för Skärholmen. Under

Yttranden 2021-11-29

pandemin har vi sett vakanser i Skärholmens centrum. Centrumägaren har problem att få in nya hyresgäster, men med ett sådant här projekt som tillför så många arbetsplatser kommer hela Skärholmen att blomma.

Detta leder också till att fler företag kommer att vilja etablera sig i just Skärholmen. Till exempel polisen är på väg att etablera sig där med många arbetsplatser, och även internationella företag har fått upp ögonen för Skärholmen och tycker att det är en extremt spännande plats med lokaliseringen nära Kungens kurva söder om Stockholm. Man tar sig lätt ut på E4:an vidare ut i landet, och kollektivtrafiken är bra. Även det mångkulturella Skärholmen är något som lockar många internationella aktörer. Därför yrkar även jag bifall till kommunstyrelsens förslag!

Yttranden 2021-11-29

§ 28 AB Stockholmshems nyproduktion av bostäder inom detaljplaneområde Årstafältet etapp 4a, Östberga

Anförande nr 116

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag blir lite ledsen när sådant här dyker upp i ett ärende. Cecilia Obermüller var inne på kostnadsfördyringar som måste tas upp. Det här är en kostnadsfördyring, och då måste vi komma hit till kommunfullmäktige.

Det här är precis likt det ärende som ni naturligtvis kommer ihåg, nämligen Bergholmsbackarna i Bagarmossen. Den här kostnadsfördyringen kommer sig av att projektet är omritat så att vi får fler lägenheter ut av en något mindre ökning av investeringen. Jag sa under budgetfullmäktige att vi ska ha en liten mattektion, och detta betyder att varje lägenhet relativt sett blir billigare än i ursprungsinvesteringen. Vi får alltså fler lägenheter till en något högre investering än i ursprungsförslaget, så det här är återigen ett läge där stockholmarna och skattebetalarna är vinnare. Det blir alltså ett lite lägre pris per lägenhet till en något högre investeringskostnad bara. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

§ 29 Kulturhus i varje stadsdelsområde

Anförande nr 117

O l l e B u r e l l (S): Ordförande! Det här är en fantastisk bra motion, om jag får säga det själv. Det handlar om att förtydliga ett nätverk av kulturhus runt om i Stockholm så att de kan samarbeta och bidra till att lyfta fram Stockholm som en fantastisk stad med ett eget kulturens ekosystem.

Jag tänker på stadsdelsbibliotek som det i Östberga, som jag skriver om i motionen. Jag besökte det för några år sedan, och det var väldigt inspirerande. Ni kan läsa motionstexten, men det finns alltså alla möjliga komponenter som sitter ihop och skapar samverkan. Det kan vara en gammal biograf i ett ytterstadscentrum, som Reflexen i Kärrtorp, det kan vara ABF-huset på Sveavägen eller Medborgarskolans hus på Hagagatan, om det finns publika delar. Vi har redan i dag Kulturhuset Stadsteatern vid Sergels torg, så vid den tunnelbanestationen finns det verkligen ett kulturhus på plats. Det kanske kan vara saker som utvecklas i Katarina församlingshem, det kan vara Tensta konsthall, Sverigefinska skolans aula vid Fridhemsplan eller Bredängsskolan.

Det här kan på vissa ställen innehålla kommunal verksamhet som en kärna, medan det någon annanstans är ett studieförbund som driver det. Det kan vara kulturföreningar. Det kan vara andra delar av civilsamhället. Det kan vara Svenska kyrkan. Det kan också vara skolor som har lokaler som är lämpade, där man kan bygga på vissa komponenter som gör att man kan bjuda in föreningar och allmänhet till saker som har med kultur att göra.

Någonting som jag har utvecklat i huvudet sedan jag skrev det här för två år sedan är att det också skulle kunna handla om kommersiella kulturinstitut, till exempel en biograf – varför inte? Kulturhuset Stadsteatern är till exempel ett aktiebolag. Det kan ju vara så att de utöver att ha saker i Skärholmen och Vällingby också har några andra små komponenter, alltså ett nätverk av kulturhus som förenas av en gemensam ansats, nämligen kultur för alla och att främja Stockholms kulturella ekosystem. Det finns säkert kommersiella aktörer som apotekskedjor, pressbyråer och så där som ser till att det finns en verksamhetsplats vid varje tunnelbanestation, eller skulle vilja ha det, och det tycker jag att vi borde kunna ha i Stockholm. Jag tror heller inte att det skulle behöva kosta så mycket mer pengar, utan det är lite grann en kommunikationsfråga att man har ett nätverk, en karta, en sajt där man kan gå in och få lite extra information om vad som händer i resten av Stockholms kultur.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas reservation, alltså bifall till motionen.

Anförande nr 118

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Stockholm har ett otroligt rikt kulturliv, och det ska vi givetvis slå vakt om. Motionären lyfter just kulturhus som en viktig del av den kulturella infrastrukturen och det är kulturhusen givetvis. Precis som livescener och teatrar bidrar våra samlingslokaler till en bredd och en mångfald av olika hus med olika inriktningar. Som stad har vi en viktig roll i att

Yttranden 2021-11-29

samarbeta och skapa goda förutsättningar för att denna viktiga infrastruktur ska utvecklas vidare när staden växer, och det gör vi på många olika sätt.

Det finns i Stockholm en stor bredd och variation på mötesplatser och lokala kulturhus, kulturhus som ser olika ut och drivs av olika huvudmän. Flertalet av de 30 samlingslokaler som får stöd av staden fungerar i praktiken som lokala kulturhus i sina stadsdelsområden. Utöver det har flera studieförbund lokaler som fungerar som allmänna samlingslokaler och lokala kulturhus. Andra kulturhus drivs av staden eller stadsdelsförvaltningar, till exempel Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet som har stärkt sin placering i ytterstaden under de senaste åren.

För mig är det självklart att kulturens mötesplatser växer bäst underifrån genom initiativ som ser ut på olika sätt i olika stadsdelar. Stadens uppgift är att underlätta för initiativ och skapa goda möjligheter för fler att delta i kulturlivet i sin stadsdel. Under pandemin var mitt fokus att se till att den kulturella infrastrukturen inte skulle rämna. Vi styrde snabbt om medel och resurser och gav vår kulturlots ett uppdrag att vara krislots och säkra så att lokaler inte skulle förvinna. Många samlingslokaler vittnade ju om att all uthyrningsverksamhet försvann, och det har varit väldigt stora utmaningar för många av våra lokala kulturhus. Men inga samlingslokaler har stängt. Delar av det ökade kulturstödet för i år använder vi också till digitala investeringar i våra samlingslokaler för att bättre kunna möta föreningslivets behov.

Jag vet att motionen har en framåsyftande målsättning och skrevs långt före pandemin. Men jag vill ändå nämna alla de utmaningar som vi har haft i våra kulturhus på grund av pandemin. Framåsyftande har vi nu ett kulturstrategiskt program på plats med målsättningar om att staden ska växa med kultur. Givetvis är kulturhus därför en viktig del, oavsett driftsform. Jag vill också lyfta vår kulturlotsfunktion som har stärkts under den här mandatperioden, och det finns exempel som biografen Aspen i Aspudden som är mycket mer än bara en biograf och som också utgör ett kulturellt centrum.

Med örat mot marken kan vi stödja det växande kulturlivet och stötta det efter behov. Det ger störst effekt och mest kultur per satsad krona.

Anförande nr 119

Ulf Walter (S): Ordförande, fullmäktige! En solig septemberdag i slutet av den förra mandatperioden hade jag den stora förmånen att få vara med och klippa ett rödgrönt band till det nya Östberga kulturhus, en fantastisk plats som nämns i motionen, en plats där bibliotek möter fritidsgård och föreningsliv.

Kulturhus är viktigt för oss socialdemokratier; vi har ju en vision av en 15-minutersstad. Den visionen innebär att kulturen ska vara nära. En central del i detta är mötesplatser för det civila samhället, något som motionen om kulturhus i varje stadsdel värnar.

I den blågröna budgeten för 2022 står det att kulturförvaltningen ska stärka stödet till kulturen samt hindra att den kulturella infrastrukturen i form av scener, samlingslokaler och andra publika lokaler som är viktiga för kulturlivet försvinner.

Yttranden 2021-11-29

Det står även att kulturnämnden ska värna samlingslokaler och kontinuerligt uppdatera lägesbilden över civilsamhällets behov av fler samlingslokaler runt om i staden.

Det här är en lovvärd ambition. Problemet är att ambitionen inte stämmer överens med verkligheten vad gäller samlingslokaler. Det moderatledda styret har, som jag kan minnas, endast levererat tre produkter för kulturen eller samlingslokaler under mandatperioden. Borgarrådet pratar om att man ska skapa förutsättningar, men de här tre produkterna befarar jag bara blir papperstigrar.

Det första var en rapport till kulturnämnden i september 2019, som konstaterade hur komplext det var med kulturscener och att vissa områden behöver stärkas. Det började bra med den. Problemet var att slutklämmen i den produkten var något av det mest otydlig: för att möta behoven föreslogs ett antal rekommendationer som utgångspunkt för en strategi. Alltså, jag är jurist och bra på att vara vag och velande, men det där slår nog någon form av världsrekord i att vara otydlig. ”Föreslår rekommendationer som utgångspunkt för en strategi”. Det här är otydligheten som gav papperstiger nummer 1.

Papperstiger nummer 2 är den strategi för musik- och livescen som kommit sedan. Den innehåller inget konkret över huvud taget. Det kanske inte en strategi ska göra heller, men problemet är att det inte har följts upp av något särskilt budgetbeslut för kulturen och kultur- och musikscener.

Den tredje produkten som jag befarar blir en papperstiger är det kulturstrategiska programmet som togs i våras. Varför tar jag upp det här i samband med en motion om kulturhus? Jo, för att i motionen finns äntligen något konkret där kulturborgarrådet kan visa behovet av möteslokaler för kulturlivet, något som inte bara handlar om nedskärningar och papperstigrar.

Det var omfattande nedskärningar i kulturbudgeten 2019, och det har varit tufft att komma tillbaka. Men jag tror att kulturborgarrådet förstår behovet av mötesplatser såsom kulturhus vare sig de drivs av samhället, Academedia eller en Folkets husförening. Låt oss nu gå ifrån det här med papperstigrar och ta ett faktiskt steg mot fler mötesplatser och mot att säkra ett kulturhus i varje område, varje stadsdel! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas motion.

Anförande nr 120

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande! Det där var verkligen ord och inga visor, Ulf – ett totalt frontalangrepp på alla de utredningar och strategier som vi har lagt fram. Jag tycker att de verkligen visar på våra ambitioner, men ni fortsätter väl den här nattsvarta målningen som ni vill göra.

I livescensutredningen som vi tillsatte 2019 konstaterar man en viktig sak: att vi måste slå vakt om det vi har, för om någonting försvinner kommer det att ta väldigt lång tid innan vi får tillbaka det. Detta var sedan vägledande i vårt krisstöd under pandemin för att slå vakt om infrastrukturen.

Jag tycker alltså att du rafsar runt i våra dokument och försöker att säga att det inte är någonting. Jag har dock inte sett att ni har varit emot de här strategierna. Men helt

Yttranden 2021-11-29

plötsligt står Ulf Walther i talarstolen och får det att låta som om Socialdemokraterna inte tycker att vi ska ha något kulturstrategiskt program. Det tycker jag är väldigt konstigt, för som jag minns det röstade ni för det detta program.

Anförande nr 121

U l f W a l t h e r (S): Det handlar inte bara om att slå vakt om någonting; det handlar även om att vidareutveckla. Jag är glad över borgarrådets exempel och framtidstron, men det jag efterfrågade är mer faktiska resultat. Det mesta pekar negativt.

Jag kan ta några exempel. Ni har sålt lokalerna där Tensta Träff ingår. Ni stänger kulturlokaler på Fältöversten. I Högdalen är Fria teatern stängd. Inte heller planerar ni för nya lokaler, vilket är ett problem. Vi har stora områden och stadsdelar som Årstafältet och Slakthusområdet, men inte heller där finns det planer för nya stora kulturlokaler.

Hade jag fått ställa en fråga hade jag avslutat med att fråga borgarrådet om han kan lova en enda liten ny möteslokal under 2022.

Anförande nr 122

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation med Socialdemokraterna och Feministiskt initiativ i kommunstyrelsen.

I en svunnen tid – det här har jag pratat om förr, tror jag – hade kulturskolans föregångare Vår teater en tydlig vision: Det skulle finnas en teater i varje liten stadsdel i Stockholm. Fram till 70-talet byggdes även nya teatrar för Vår teaters räkning överallt där staden byggde ut. Det är länge sedan nu.

Tillgängliga lokaler för föreningslivet, kulturlivet och stockholmarna är en förutsättning för en levande demokrati. De omfattande utmaningarna för såväl kulturliv som föreningsliv, både innan men särskilt under pandemin, har också visat att stadens ekonomiska stöd inte är fullt tillräckligt.

Jag vill också påstå att staden saknar visioner, även om jag vet att det nu ligger en hel trave med kulturstrategiska program på mitt bord och att vi har en kulturlots och platssamverkan. Men den här motionen syftar lite längre och är lite mer visionär.

Jonas Naddebo säger i Mina synpunkter att det inte finns någon anledning att särskilt utreda frågan om kulturhus. Jag skulle vilja vända på det och säga att det absolut finns anledning att utreda förutsättningar för kulturhus! Den borgerliga politiken har som ett uttalat mål att avhända sig lokaler. Det är ingenting nytt, men det försvårar faktiskt på lång sikt möjligheterna för såväl staden som civilsamhället att både starta och fortsätta att driva kulturhus. Vi lever till exempel fortfarande med konsekvenserna av de utförsäljningar som gjordes förra gången ni styrde. Nu kommer staden till exempel att förlora en föreningslokal i Fältöversten.

Problemet där är inte bara föreningsrådets problem med ekonomin, utan det är också ett problem att staden sålde hela centrumanläggningen till Boulton 2007, en av alla

Yttranden 2021-11-29

centrumbildningar som staden sålde och som gett problem sedan dess eftersom staden inte har haft rådighet över de lokalerna på samma sätt. Här har tidigare legat både kulturskola och ungdomsgård, och nu kommer även föreningsrådets lokaler att försvinna vilket drabbar föreningar, bland annat PRO och Parkinsonföreningen. Förvaltningen letar efter ersättningslokaler, men ju mer staden avhänder sig lokaler desto mer minskar rådigheten över den här typen av situation. Jag menar att detta är en god illustration över de utmaningar som staden har i dag.

Anförande nr 123

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande! När man lyssnar till Torun Boucher och till Socialdemokraterna låter det som om ni tycker att vi skulle ha hållit kvar lokalen på Östermalms föreningsråd till varje pris. Det har ni dock inte röstat för i kulturnämnden när vi har haft ärendena uppe. Det blir därför väldigt skevt att gå upp och tala för att den här lokalen borde vara kvar när ni inte själva har lagt det förslaget på kulturnämndens bord.

Det ni har lagt på kulturnämndens bord är att vi ska se till att hålla kvar lokalen till dess att vi har ersättningslokaler, och vi har kvar lokalen till den sista juni nästa år. Då ska vi se till att vi har ersättningslokaler.

Från Vänsterpartiets och Socialdemokraternas sida låter det som om vi skulle ha sett till att ha denna lokal kvar till varje pris. Men så har ni inte agerat i kulturnämnden, och då kan ni inte stå här i fullmäktige och säga att lokalen skulle ha varit kvar. Det blir väldigt skevt.

Anförande nr 124

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det sa jag inte heller; jag sa att det här är en av konsekvenserna av att vi en gång i tiden sålde ut hela det kommersiella centrumet i Fältöversten till Boulton så att vi förlorade rådigheten. Det fanns ju ganska mycket lokaler där som staden hade rådighet över.

Nu förlorar vi den sista lokalen. Det är en konsekvens, framför allt en ekonomisk sådan. Även i andra centrum som Rågsved, Bredäng och så vidare har vi förlorat rådigheten över en mängd lokaler, och ni fortsätter den strategin framåt. Ni har ju nya idéer om saker som ska säljas ut, och ju mer ni säljer ut desto svårare blir det för oss att behålla bra lokaler som i Fältöversten. Jag förstår varför, men det är med sorg.

Anförande nr 125

L i s a P a l m (FI): Tack för en bra motion! Det är väldigt viktigt att kulturen kan vara mer närvarande i våra stadsdelar, och jag skulle vilja tala som lokalpolitiker i Enskele-Årsta-Vantör. Precis som Ulf Walther nämnde klippte vi det rödgrönrosa bandet för Östberga kulturhus, ett kulturhus som kom fram utifrån medborgardialog. Det var i trygghetsskapande syfte där medborgarna själva fick diskutera under en väldigt strukturerad och intensiv period vad man själv ville ha i sitt eget område. Vad kan vi göra för att göra det tryggare i Östberga?

Yttranden 2021-11-29

Då kom man fram till att ett kulturhus var någonting som skulle lyfta Östberga. Och om det gjorde! Vi har bibliotek, öppna förskolan och en ungdomsgård. Det är så många olika viktiga verksamheter som nu får ta plats i det här kulturhuset.

Jag tycker att det är synd att vi inte har tagit vidare den metod som vi har arbetat med i Östberga till fler stadsdelar, för det som var speciellt i Östberga var ett blocköverskridande arbete där både majoritet och opposition var delaktiga i processerna. Vi var väldigt eniga om att Östbergaborna skulle få ett kulturhus, och vi kunde gemensamt gå med på det här förslaget. Det är väldigt viktigt i områden där det finns ett lågt förtroende för politiken att politiken också visar framfötterna och ger medborgarna möjlighet att vara med och påverka sitt område. Det gav resultat: Medborgarna blev tryggare. Invånarna uppskattar den här verksamheten väldigt mycket.

Tack för en bra motion, Olle Burell! Jag vill yrka bifall till motionen.

Anförande nr 126

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Kulturförvaltningen slår sig för bröstet och säger att ni stöttar, men jag vet ju att det är flera av de här gamla gårdarna som har fått mindre kulturbidrag i år än vad de har fått tidigare, plus att de har hyran kvar till Stadsholmen. De betalar 1–2 miljoner i hyra om året, och det har de ju inte fått in med de stängningar som har varit. Nu sitter de taskigt till. Jag vet inte hur ni har tänkt er att de gårdarna ska klara sig. Det handlar till exempel om Farsta och Södermalm. Jag vill gärna ha svar på det. Jonas Naddebo har ju varit där så han vet vad jag pratar om för gårdar.

Anförande nr 127

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande! Tack, Jackie, även om det är lite svårt att svara på din svävande kritik.

Jag vet att vissa gårdar inte har sådan verksamhet som gör att vi från kulturnämnden kan hålla upp stödet, medan det finns många andra som får ökat kulturstöd eftersom de har verksamhet som motsvarar reglerna för att få kulturstöd som lokalförvaltande organisationer. Vi använder ju också hela tiden det här stödet för att främja den verksamhet som fungerar väl.

Det är väldigt svårt för mig att svara exakt på din fråga, eftersom kritiken är lite svepande. Är det Hartwigska huset vi pratar om just i det här fallet?

Anförande nr 128

J a c k i e N y l a n d e r (V): Det är inte bara den gården, utan jag pratar om flera gårdar, ute i Farsta och liknande. När du säger att jag har svävande kritik beror det på vad man kallar för kultur. Vad klassas som kultur och inte? Det är det som är frågan, och ni har valt den idé ni står för. Vissa saker har ni valt bort för att ni inte kallar det kultur, exempelvis boksläpp, konst och måleri. Det är tydligen inte kultur. Den verksamheten kan inte få betalt, och jag vet inte var problemet ligger.

Yttranden 2021-11-29

När det gäller Stadsholmen och hyran då? De betalar ju otroliga pengar. Skulle man inte kunna få hjälp där?

§ 30 Kvalitetssäkra stadens tolkverksamhet

Anförande nr 129

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Sverigedemokraterna tycker att vi borde anställa egna tolkar i stadens verksamhet, eftersom de då skulle kvalitetssäkras på ett bättre sätt och det skulle bli mer ekonomiskt för staden.

Tolkar fyller en mycket viktig funktion inom våra verksamheter, inte minst inom socialtjänsten där flera av tolkuppdragen berör människor i de mest utsatta situationerna. Det här är alltså en otroligt viktig verksamhet. Vi har upphandlade ramavtal i dag. Vi har god tillgång till tolkar med olika språk. I de här avtalen är tolkarna kvalitetssäkrade via Kammarkollegiet, där det ställs krav på kvalitet genom dokumenterade kvalitetssäkringsrutiner liksom god tolksed. Man kan också göra stickprovskontroller på dessa tolkar. Det är viktigt att tolktjänsterna är flexibla eftersom det talas väldigt många olika språk i staden. Det är också viktigt att killar och tjejer har möjlighet att få egen tolk när de behöver. Att begränsa möjligheten till tolk strider faktiskt mot förvaltningslagen.

Motionen har varit ute på remiss, och det är faktiskt inte en enda nämnd som tycker att det här är ett bra förslag. Tvärtom säger man att det skulle minska möjligheten till tolk, och det skulle också bli dyrare att ha egna anställda tolkar.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens besvarande av motionen.

Anförande nr 130

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ordförande! Då ska jag börja med det sista. Jag kan utläsa av svaren från remissinstanser som Kungsholmens stadsdelsnämnd och socialnämnden att det som stipuleras i den här motionen som vi har skickat in, nämligen att upphandlingen bör ske på ett annat sätt, bör eftersträvas. Jag delar inte din uppfattning i hur du har läst det här.

Du nämner inte med ett enda ord de skenande kostnaderna för tolkverksamheten. Vi har ju efterfrågat dessa kostnader om och om igen i flera år, eftersom de har gått väldigt långt åt fel håll. Det måste göras någon revidering. Vi måste ju titta på kostnaden och validera den, precis som vi gör med alla andra kostnader. Det är vår skyldighet. Varför kan ni inte svara på det? Vad kostar tolkverksamheten? Vi har ju efterfrågat den kostnaden i cirka sju år nu, och vi pratar om allt annat än kostnaden. Det vill vi gärna ha ett svar på.

Anförande nr 131

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Om man kollar på att-satserna i er motion är det inte det ni föreslår, utan ni säger att ni vill anställa egna tolkar i stadens verksamhet och också genomföra stickprovskontroller för att säkerställa att de tolkar man har är auktoriserade. Allt detta är besvarat. Det finns inte en enda att-sats här som säger att vi ska göra en översyn av kostnaden för tolkar.

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 132

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Vi har lyft problematiken kring tolkar och dess kostnader även i en tidigare motion. Jag vill i alla fall inleda med att säga att det är viktigt att vi kvalitetssäkrar stadens tolkar. Vi får inte glömma att i det uppdrag man har som tolk har man också ett ansvar att det man förmedlar är det som förmedlas på svenska språket. Vi har sett att så inte är fallet alla gånger, utan det kan vara så att tolken helt enkelt hjälper den man ska tolka för. Man vet vad myndighetspersoner och så vidare vill höra, och det är det man för fram. Det tycker vi är ett problem, och därför tycker vi att det är idé att helt enkelt kvalitetssäkra tolkverksamheten i Stockholms stad.

Jag har också läst remissvaren, och jag tycker ändå att det är lite otydligt just det där om att staden arbetar med auktoriserade tolkar. Jag ska som exempel läsa det som stadsledningskontoret har skrivit: Behovet och vilka språkkunskaper som efterfrågas varierar över tid och måste anpassas efter olika omständigheter.

Innebär detta att man alltid tar in auktoriserade tolkar eller inte? Jag tycker till exempel att det skulle vara intressant att få veta hur man gör inom socialförvaltningen. Här kanske Jan Jönsson kan komma fram och klargöra det som Granswed just sa, nämligen att man alltid anlitar auktoriserade tolkar i socialförvaltningens verksamheter. Jag utgår ju från att han är insatt i frågan.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 133

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Det nuvarande ramavtalet omfattar auktoriserade tolkar och grundutbildade tolkar. Det är tolkar som har gått en sammanhållen grundutbildning vid folkhögskolor som nu också har tillsyn av Myndigheten för yrkeshögskolan, övriga tolkar som har gått andra grundutbildningar utan statlig tillsyn men som har minst en grundutbildning eller introduktionsutbildning i tolketik, minst 30 timmar. Det är dessa tre kategorier tolkar som man kan använda sig av inom det ramavtal som vi har. Dessa tolkar är kvalitetssäkrade och ska följa god tolksed enligt Kammarkollegiets.

Anförande nr 134

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Det är ju jättebra om det är precis så som du säger. Anledningen till att vi lämnade in den här motionen var bland annat att Tolkutredningen, som tillsattes av regeringen, visade på flera brister inom just tolkverksamheten över hela landet. Det fanns tolkar som inte uppfyllde kriterierna, de hade dåliga språkkunskaper och så vidare.

Om du nu säger att detta är en fråga som man jobbar med i staden och tar steg framåt i så är det väldigt positivt. Jag är dock fortfarande inte övertygad om att vi alltid använder auktoriserade tolkar i stadens verksamhet, och därför tycker jag att det vore bra om någon i majoriteten, till exempel Jan Jönsson, kunde komma upp och klargöra om man inom socialförvaltningens verksamheter bara anlitar auktoriserade tolkar eller om det även förekommer att man använder tolkar som inte är auktoriserade.

§ 31 Behovet av långsiktiga medel för kompetensutveckling kopplat till kompetensförsörjningsbehovet

Anförande nr 135

C l a r a L i n d b l o m (V): Den här motionen har ett tag på nacken, men det handlar alltså om att hitta långsiktiga former för kompetensutvecklingen för våra medarbetare i staden.

Som ni vet tillsatte vi i den förra majoriteten under den förra mandatperioden 200 miljoner kronor i en kompetensutvecklingsfond som sträckte sig över flera år och som gav över 10 000 medarbetare, framför allt i kvinnodominerade välfärdsyrken, möjligheten att både höja upp sin grundutbildning bland annat inom äldreomsorg där vi både hade undersköterskeutbildning, förstärkta utbildningsinsatser i svenska till exempel men också inom socialtjänsten, förskola, skola och så vidare. Det här var väldigt uppskattat; det vet vi. Det gav också väldigt många medarbetare just möjligheten att både höja upp sin grundutbildning och även vidareutveckla sig inom yrket.

Vi skulle vilja att vi lärde oss av den kompetensutvecklingsfond som fanns och som fortfarande finns, kanske skruvade lite på bestämmelserna men också kom överens, gärna över blockgränserna, om vilka former vi ska ha för kompetensutvecklingen i fortsättningen. Ibland finns det nämligen behov av just långsiktighet, en långsiktighet som du inte kan ha i en vanlig budget som är ettårig. Jan Jönsson och jag hade till exempel en diskussion under interpellationsdebatterna om just detta. Då var det nästan ingen annan här, men jag kan berätta att det helt enkelt handlar om utbildningsinsatser riktade till personer som jobbar inom LSS med anledning av att staden på fem år ska se till att vi utbildar personer så att man når upp till kraven för stödpedagog och stödassistent, en ny yrkestitulatur inom LSS. Det är en sådant som man inte bara kan lösa i en ettårig budgetprocess, utan man måste ha långsiktighet.

Det som förvånade mig lite var att man i motionssvaret här avslår hela idén om en kompetensutvecklingsfond. Man säger att det ska ske inom ramen för ordinarie verksamhet. Men sedan i september 2020 – det var alltså då det här avslaget kom – har det hänt lite. Nu i våras avsatte ni ju 150 miljoner kronor i samband med bokslutet till just kompetensutvecklingsinsatser. Ni har också använt våra gamla kompetensmedel. Alla tog ju inte slut under den förra mandatperioden, utan ni har fortsatt att utbilda medarbetare med våra gamla pengar.

Till skillnad mot det som står i motionssvaret och med tanke på att ni har avsatt egna pengar till kompetensutveckling och även använt våra pengar tolkar jag det som att ni inte alls tycker att det är dåligt med fonderade kompetensutvecklingsmedel. Det är ju det ni jobbar med nu för tiden. Jag gissar därför att jag ska vara glad för det eller något.

Anförande nr 136

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): År 2019, när den här motionen skrevs, beviljades nämnderna omkring 61 miljoner kronor för utbildning och vikarietäckning. Efter det har hela 10 000 utbildningsplatser erbjudits. Det är bland annat utbildningar inom demens, geriatrisk kompetens, grundläggande omvårdnadsutbildning,

Yttranden 2021-11-29

fördjupningsutbildningar inom socialtjänst och påbyggnadsutbildning för förskola. Jag måste nog säga att jag tycker att vi satsar mycket på kompetensutveckling.

Precis som Clara säger finns det redan nu pengar avsatta för kompetensutveckling, så därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens besvarande.

Anförande nr 137

C l a r a L i n d b l o m (V): Det är jättebra att Anette räknar upp en rad insatser och utbildningar som ni har använt våra pengar till; jag var väl kanske lite snabb där i början. Det är helt sant: Det är 61 miljoner kronor av vår gamla kompetensutvecklingsfond som ni har kunnat använda under de här åren. God jul i förskott!

Men det var inte det frågan handlade om. Under den här mandatperioden fram till i våras har ni ju använt våra gamla kompetensutvecklingspengar för att genomföra insatser. När sedan den här motionen behandlades i kommunstyrelsen sa ni att det är jättedåligt med en kompetensutvecklingsfond och att man helst ska betala allting i ordinarie verksamhet. Det är det som står i motionssvaret, om jag hårdrar det.

Min poäng med det något förvirrade inlägget förut är att sedan dess har ni uppenbarligen ändrat er, eftersom ni har avsatt medel på samma sätt som vi gjorde. Förutom att ni använde våra gamla pengar har ni alltså även avsatt nya pengar. Uppenbarligen tycker ni alltså att kompetensutveckling genom fonderade medel i bokslut är ett bra sätt att göra det på.

Det jag önskar att vi hade gjort med den här motionen är att inte bara anse den besvarad utan faktiskt hitta bra former, för jag tror att våra verksamheter – oavsett om vi pratar förskola, skola eller specialistutbildningar på de så kallade hårda förvaltningarna – hade mått bra av stabila former för kompetensutvecklingsmedel så att man kan ha lite framförhållning, inte minst på grund av att alla förvaltningar ska göra egna kompetensförsörjningsplaner nu för tiden. Det var någonting som vi införde under den förra mandatperioden, och då är det bra om man vet med sig ute i våra verksamheter att det också finns långsiktig finansiering till de här kompetensutvecklingsinsatserna.

Ni gör ju redan som vi vill i motionen. Det gjorde ni inte när den skrevs, men ni gör det nu och därför önskar jag också att ni hade gått med på att titta på hur vi hittar långsiktigt hållbara former för detta.

Anförande nr 138

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så jättemycket för motionen, Clara Lindblom! Den betonar verkligen hur viktigt det är att ha den här diskussionen och också om hur kompetensutveckling bör gå till i staden. Det är ju en sak att prata sig varm om kompetensutveckling; man måste också avsätta resurser för att säkerställa att det finns vikarier på plats när ordinarie personal kompetensutvecklas och att det finns medel för verksamheterna utöver den ordinarie budgeten så att cheferna ser att det är okej att kompetensutveckla personalen.

Vi ser också att vi har utmaningar i många verksamheter, dels hos den befintliga personalen, dels när det gäller att rekrytera inom bristyrken. Vi vill gärna utöka

Yttranden 2021-11-29

kompetensutvecklingen och satsa mer medel, och vi vill också att det innefattar timanställda och vikarier. Det är viktigt i stadens kompetensutvecklingsprogram.

Med det sagt yrkar jag bifall till den socialdemokratiska reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 139

M a r i a J a n s s o n (FI): Feministiskt initiativ tycker också att det är viktigt med kompetensutveckling och att det finns medel till detta. Vi yrkar bifall till den socialdemokratiska reservationen.

§ 32 Extern granskning för att utreda effekterna av krav på generella effektiviseringar

Anförande nr 140

Clara Lindblom (V): Den här motionen handlar alltså egentligen om att se över stadens budgetprocess och användandet av så kallade generella effektiviseringar, något som tyvärr har tillämpats i den här staden i åtminstone tio års tid oavsett majoritet.

Vi kan väl börja med att ställa oss frågan vad generella effektiviseringar är. En budgetteknisk fråga, sa skolborgarrådet till medierna efter den fackliga kritiken mot majoritetens budget. Det är såklart ett sätt att se på det. Men det som generella effektiviseringar egentligen innebär är att man i budgeten lägger ut ett allmänt sparkrav på en massa nämnder och i förlängningen då skolor, äldreboenden och andra verksamheter, utan att specificera vad det egentligen är tänkt att man ska spara på. I början av året får alla helt enkelt en eller ett par procent mindre pengar än vad de hade året innan. Sedan, om man har tur, får man tillbaka lite pengar i form av ett budgettillskott eller en höjning av pengarna eller schablonen.

Problemet är att det här budgettillskottet väldigt sällan brukar täcka upp för den neddragning som politikerna gjorde från början. Ännu oftare räcker det inte för att betala höjning av hyror, priser, löner och så vidare, sådant som ökar varje år. Det som är bra för den ansvariga politikern är att man då kan gå ut i medierna och säga att nu satsar vi på skolan och på äldreomsorgen, men i själva verket har alltså verksamheterna mindre pengar att röra sig med än året innan. Eller i alla fall mycket mindre pengar än vad politikern säger att man satsar. Det är som om jag skulle sno en tjuga av Erik Slottnér under rasten, ge honom en tia tillbaka och säga att nu satsar jag på dig! Vi tycker inte att det här är ett ärligt sätt att lägga upp och presentera en kommunal budget.

Nu kommer ni säkert att undra om det här betyder att Vänsterpartiet inte tror att vi kan effektivisera kommunal verksamhet. Jo, det kan man säkert göra. På många håll är det fullt möjligt. Men det är två saker man ska ha i åtanke: När staden lägger ut de här generella effektiviseringarna är det ju ingen som har räknat på vad man egentligen ska skära på, utan vi förväntar oss bara att de ska kunna göra samma sak som året innan men med mindre pengar. Sedan ska man också komma ihåg att väldigt många verksamheter, typ alla våra nämnder, har haft den här typen av krav på sig sedan Dackefejden, det vill säga det finns inte överdrivet mycket kvar att effektivisera.

Jag tycker också att om det är nedskärningar man gör så behöver man motivera det för väljarna. Det är det ärliga sättet att hantera en budget, det vill säga att man står för nedskärningarna: Sorry, jag tror att det finns slack i den här organisationen, och jag tror därför att ni borde kunna omorganisera er på det här sättet och spara sig och så mycket pengar.

Vi har gjort så här i över tio år här i staden. Många av oss är medskyldiga till det; jag är fullt medveten om det. Men jag tycker att det är dags att granska vilka konsekvenserna har blivit för våra verksamheter, för kvaliteten och till syvende och sist för stockholmarna. Jag tror inte att det här är ett ärligt sätt att arbeta på, och jag hoppas att vi kan vara lite självkritiska.

Yttranden 2021-11-29

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 141

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Det här är en fråga som Vänsterpartiet inte bara driver i Stockholm utan även i andra kommuner, däribland i Lund, som också lyfts fram i den här motionen.

Grunden för stadens ekonomiska styrning är att ge verksamheterna själva utrymme att fatta beslut om hur de ska styra sina verksamheter inom rådande budgetramar. Effektiviseringar finns i alla verksamheter. Det är naturligt, och det är självklart att faktiskt vilja göra en uppgift lite bättre med en lite mindre insats av det egna arbetet än tidigare. Det gäller både privata verksamheter och kommunala verksamheter. Staden har ett styrsystem för planering och uppföljning av nämndernas budget och verksamhet, och det ger oss en god kännedom om både vilka ekonomiska medel man har och om kvaliteten. Stadens nämnder har också en god vana att utifrån varje unik situation omfördela pengar för att med god ekonomisk hushållning kunna bedriva en verksamhet med hög kvalitet. Så måste det fortsatt få vara, och jag delar därför stadsledningskontorets bedömning att stadens styrsystem är tillräckligt så som det är i dag.

Vänsterpartiet menar att en minskad detaljstyrning är problematisk för att besparingarna förutsätts göras av de anställda utan att politiken tar ansvar för prioriteringarna. Jag menar i stället att det är precis så det ska vara. Nämnderna måste själva få bestämma. Vi kan inte stå här och detaljstyra hur våra olika nämnder i staden ska hushålla med sina pengar.

Styrsystemet med generella effektiviseringar som vi har i dag ger också möjligheten att utveckla sin verksamhet, och vi måste ha verksamheter som hela tiden strävar efter att hitta nya möjligheter att utvecklas och bli ännu bättre. Det här är därför inte något sätt att spara ned på verksamheterna, för varje gång vi har en generell effektivisering har vi också en schablonökning.

Jag vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till besvarande av motionen.

Anförande nr 142

C l a r a L i n d b l o m (V): Jag ber om ursäkt; jag vet faktiskt inte riktigt var jag ska börja. Det här handlar alltså inte om ILS-systemet, utan det handlar om systemet att år efter år dra undan 2 procent från våra verksamheter. Att man alltid får en höjning av schablonerna är inte sant; det är bara att titta på barnkultur- och fritidsbudgeten de första två åren. Där var det bara neddragningar inom generella effektiviseringar men inget tillskott över huvud taget. Det blir ju en ren nedskärning.

Du och jag, Sophia, är politiker. Vi har ett förtroende att förvalta. Om jag tar en tjuga från dig och sedan ger tillbaka tio spänn och sedan går ut till SVT Stockholm och säger att det är en satsning, då är det inte ärligt. Det är inte en satsning.

Jag tycker att vi politiker också har ett ansvar. Om vi drar undan 2 procent från en förvaltning varje år har vi också, tycker jag, ett ansvar att ha någon form av idé om hur de ska spara. Förskolan till exempel – vad finns det mer att spara på där, tycker du? Vi

Yttranden 2021-11-29

kan inte byta ut barnskötarna mot robotar. Någonstans måste vi som politiker ta ansvar, och jag tycker att det här är ett förbannat oärligt sätt att lägga en budget.

Anförande nr 143

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Den här motionen har ju som alla andra motioner varit ute på remiss, och det är endast en nämnd som tycker att det är ett bra förslag. Det är kulturnämnden. Övriga nämnder tycker att vi har ett välfungerande system i dag. Det som ni föreslår skulle innebära att vi här inne i mycket större utsträckning ska bestämma över hur de olika verksamheterna ska fördela sina pengar, och det säger vi är fel. Det måste de få göra själva.

Vi har också ett ansvar att hushålla med stockholmarnas pengar. Vi har inte hur mycket resurser som helst. Vi har begränsade resurser, och målet är att vi alltid ska kunna leverera högsta möjliga kvalitet för de pengar vi har. Då måste vi också ha generella effektiviseringar.

Anförande nr 144

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag tycker att det är intressant det här med att man själv ska bestämma vad man ska spara på. Politikerna har ingen aning om vad man ska spara på, utan nu får man bestämma själv.

Jag har kollegor i alla stadsdelar som har fått sitta med kontrollern för att komma på hur de ska spara in på sitt eget jobb. Vi har ju hört hur barnmorskorna får workshoppa kring om de ska strunta i paprikan på mackorna till de nyförlösta kvinnorna. Det är sådant som händer när man själv ska bestämma hur man ska lyckas spara pengar.

Jag tycker att det här är en väldigt rimlig motion, för den handlar ju om att man måste titta på effekterna av vad man faktiskt gör, alltså effekterna av sin egen budget. Det kan inte vara en helt orimlig grej att begära att man ska veta hur de sparkrav som läggs slår på verksamheterna. Jag tycker att det är konstigt att det blir en så himla stark reaktion, men det är klart att man har mindre pengar att hushålla med om man sänker skatten.

Anförande nr 145

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag kan svara med vad utbildningsnämnden säger. De uppfattar att den här motionen handlar om att säkerställa att effektiviseringskrav i budgeten bygger på en bedömning huruvida effektiviseringar är möjliga inom verksamheterna inom en snar framtid. Men de säger också att det är viktigt att bedömningen av hur man ska kunna planera sin verksamhet inom varje nämnd görs inom nämnden. Generella effektiviseringar är en del. Vi har schablonökningar i de allra flesta nämnderna. Samtidigt är det viktigt att man ser till att verksamheterna faktiskt utvecklas och får en ännu bättre verksamhet och tar till vara de resurser man har.

Anförande nr 146

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag kan börja i den änden att vi tycker att det är en väldigt rimlig motion, och jag förstår faktiskt inte varför den skulle vara ett

problem. Som jag sa tidigare handlar det här om att titta på de effekter som finns av de budgetförslag man gör, och det är klart att nämnderna får ju inrätta sig. Om det kommer ett krav på generell effektivisering så får ju nämnderna rätta sig efter det. Det handlar inte om att nämnderna säger snälla, kan ni inte lägga ett krav på generell effektivisering med så här och så här mycket, för vi har så himla mycket pengar som vi inte behöver och så himla mycket verksamhet som inte är effektiv!

Man får också vara ärlig med att det finns vissa områden där det är ganska svårt att bli mer effektiv. Det kanske inte ens är önskvärt. Socialtjänsten är en sådan instans där jag tycker att man kan prata om vad det innebär att vara effektiv. Ska man ha kortare möten? Det kan förstås handla om mindre handläggning, men kraven som kommer handlar ju snarare om att man får mer att dokumentera.

Som sagt: Jag vill bifalla den här motionen, för jag tycker att den är väldigt rimlig och egentligen helt oproblematiske. Den borde inte heller vara särskilt politiskt laddad, för det handlar om att titta på vad effekterna är av de krav vi ställer på våra verksamheter. Hur slår det? Är det bra eller dåligt? Det tänker jag att ingen borde vara främmande för.

Anförande nr 147

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag ville egentligen bara informera om att vi inte har haft några generella effektiviseringar på individ- och familj, vilket jag tycker har varit väldigt klokt. Inom socialnämndens område däremot har vi faktiskt sett vissa poänger med det, för det är ju så att vissa behov ökar medan andra minskar och dessa förändringar görs ofta bättre dynamiskt av verksamheten. Däremot har vi alltid sett till att socialnämnden har kunnat utveckla sin verksamhet med de tillskott vi har gett under de här fyra åren i alla fall.

Sedan vet jag inte riktigt hur det kommit till att alla plötsligt ställer sig bakom den här motionen, för det gjordes ju generella effektiviseringar på alla områden även under den förra majoriteten. Det kanske är något slags nyuppkommen insikt som plötsligt har sänkt sig över halva församlingen.

Anförande nr 148

Anna Rantala Bonnier (FI): Det är väl ingen här inne som kan svära sig fri från generella effektiviseringar. Jag tror inte att vi gjorde några på individ- och familjeomsorgen, och jag vet att ni inte har gjort det, och det tycker jag är bra. Det handlade mer om föregående talare som liksom verkade anse att det var helt oproblematiske med generella effektiviseringar och att verksamheterna kunde spara på det de själva förstod att de skulle spara på. Jag tycker kanske inte att det alltid är verksamheternas jobb att spara pengar, utan de ska göra ett så gediget arbete som möjligt. I vissa verksamheter tänker jag att det här med att bli effektivare inte alltid är att göra ett bättre jobb, om man nu pratar pengar.

Anförande nr 149

Borgarrådet Bucher (V): Ordförande, ledamöter! Den ekonomiska styrningen i staden behöver genomlysas. Det gäller absolut generella effektiviseringar. Det är dags

nu. Det är hög tid för en extern utvärdering. Akademikerförbundet kallar nu senast er budget för ett svek mot samhällets svagaste, och det handlar bland annat om de generella effektiviseringarna. De lyfter bland annat Tore Ellingsen, professor i ekonomi, som menar att begreppet kommer från industrin men är svårt att överföra på offentlig sektor. Syftet är att tvinga verksamheter att komma på lösningar, men inom välfärdsverksamheter hamnar besparingarna på personal och lokaler, och det är också det vi ser.

När till exempel förskolan får krav på att höja kvaliteten samtidigt som stadsdelsnämnderna får krav att sänka kostnaderna kan det illustreras med det citat som jag tror lyftes även på budgetfullmäktige av Jessica Leiding, ordförande i Kommunal Stockholms län: Politikerna förväntar sig oxfilé men betalar för pyttipanna. Det är den reaktion hon får.

Det är också helt obegripligt att förstå de resonemang som kommer upp som försvar för generella effektiviseringar. Ärligt talat: Det är som att påstå att man ger 100 kronor till Pelle, och så ger man bara 98 kronor. Till Pelle påstår man ändå att om du får 2 kronor mindre så är det för att du ska få bestämma själv vad du vill spara in på.

Jag fattar över huvud taget inte det resonemanget. Ni får förklara det för mig. Vi hade inga generella effektiviseringar på äldreförvaltningen eller i äldreomsorgen under den förra mandatperioden, och jag uppfattade aldrig att det på något sätt hindrade dem från att utveckla sin verksamhet. Det var liksom inte som att de sa, oj shit, vi fick 2 procent mer helt plötsligt och nu kan vi absolut inte ägna oss åt verksamhetsutveckling. Det är ett jättekonstigt resonemang!

Att kalla det för en budgetteknisk justering är inte särskilt transparent. Vad får egentligen Pelle? Jag förstår inte heller argumentet att det skulle vara tillräckligt som det är i dag. Är det inte rätt visionslöst?

Anförande nr 150

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det vi måste börja våga diskutera är att generella effektiviseringar är besparingar i verksamheterna. Bara för att man lägger ut 2 procents generella effektiviseringar är det ju inte så att det på det sättet blir bättre verksamheter, som Torun försökte visa här, utan det är ju ett sätt att hänskjuta besluten ut till organisationerna och för politiker som vill spara budgetpengar att inte ta ansvar för vad verksamheterna ska spara på.

År 2019:s kulturbudget är ett tydligt exempel. Där var det stora effektiviseringskrav som innebar kraftiga besparingar på bibliotek och kulturskola. När man gör de här generella effektiviseringarna måste man ju, om man drar bort de här 100 kronorna som Torun exemplifierade med, lägga på 102 kronor och säga att det är den här verksamheten vi vill ha. Det här är ju ett styrintstrument som man kan använda sig av om man använder det på rätt sätt. Men att använda det på det sätt som har gjorts under den här mandatperioden och de facto dra undan pengar från vissa verksamheter – jag säger inte att det är alla – gör ju att verksamheterna får mindre pengar.¹ och det måste ett politiskt styre våga erkänna och inte försöka bladdra bort det med någonting om generella effektiviseringar: Gör samma jobb men gör det effektivare! Det är besparingar.

Bifall till den socialdemokratiska reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 151

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag måste först bara fråga: Nog har väl även Karin Wanngård i sina tidigare budgetar haft generella effektiviseringar? Åtminstone jag minns i alla fall att jag kritiserade Socialdemokraterna i Skärholmens stadsdelsnämnd för att man redovisade påslag innan man hade dragit av de generella effektiviseringarna.

Sedan jag blev gruppleddare, eller egentligen sedan jag kom in här, har vi i Liberalerna haft som princip att vi alltid ska redovisa utåt efter att man har gjort avdraget, för det blir ju liksom ärligare. Då blir jämförelsen med den här hundralappen som en tidigare talare hade inte riktigt rättvisande. Ofta har vi ju kanske lagt 110 kronor, och så lägger man effektiviseringarna där eftersom man också ska kunna prioritera om ibland. Därför skulle jag nog säga att den där lilla effektiviseringen, om det bara är 1 procent, kan vara ett sätt att också lyckas uppnå en prioritering utifrån andra behov.

Anförande nr 152

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag har förklarat vad generella effektiviseringar och att göra generella effektiviseringar i budgeten, som jag både har gjort i majoritet och i opposition, innebär enligt mitt synsätt: Om 100 kronor går i generella effektiviseringar så måste jag också dela ut 120 kronor eller 130 kronor eller vad beloppet nu är om jag vill dela ut mer pengar till verksamheten. Problematiken blir ju när politiker står och säger att man gör en satsning på 10 kronor, fast man har mer generella effektiviseringar än vad man har plussat på. Det är här det blir en otydlighet gentemot medborgarna, och här tror jag att vi politiker tyvärr ibland kommunicerar på olika sätt.

Anförande nr 153

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är svårt att förstå Karin Wanngård och Socialdemokraterna: Är man för eller emot effektiviseringar, eller hur ska vi tolka detta? Man förhåller sig väldigt kritisk till effektiviseringar som besparing och nedskärningar. Samtidigt kan det konstateras att under den förra mandatperioden lade ju S på ett antal områden fram större effektiviseringar än vad vi har gjort nu. Dessutom tillför vi förstärkningar på förskolan. Det är nu till exempel ett betydligt högre schablonbelopp än under Socialdemokraternas tid.

Man måste också titta på om man kan korta handläggningstider. Inom socialtjänsten finns det kanske boenden med bara 30 procents beläggning. Är det effektivt? Eller kan man säkerställa att man också gör om och ser till att man har full beläggning? Det är sådant som våra verksamheter ständigt måste ta i beaktande för att vi ska få största möjliga nytta av våra skattemedel, och Sophia Granswed Baat har på ett utmärkt sätt visat att verksamheterna kan bäst. Man måste också ibland ompröva. Det kanske visar sig att något inte var den mest effektiva metoden så man måste ompröva i stället för att vi bara ska lägga på och lägga på.

Anförande nr 154

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tror mycket väl att finansborgarrådet förstår vad jag har sagt i talarstolen, eftersom hon är en klok person. Däremot är det en retorisk piruett hon gör.

Generella effektiviseringar handlar just om att ta bort pengar och sedan föra över mer pengar till verksamheterna, precis som jag sa i replikskiftet med Jan Jönsson. När det moderata finansborgarrådet lägger en budget, exempelvis för bibliotek och kulturskolan 2019, gjorde hon effektiviseringar som innebar neddragningar i verksamheten. Det är det som gör att man fick dra ned på öppettider och stänga verksamheter. Det är det som är så olyckligt, samtidigt som den politiska kommunikationen handlade om att nu har vi satsat på kulturen. Det är felaktigt.

Anförande nr 155

C l a r a L i n d b l o m (V): Jag måste säga att jag blir nedslagen och nästintill deprimerad av att lyssna på framför allt Sophia Granswed Baat. Hon beskriver det nämligen som om det vore en naturlag att vi måste skära på våra verksamheter varje år, att vi måste ge verksamheterna lite mindre pengar än året innan, för annars – inte vet jag. Slutar folk att gå till jobbet? Vill de inte längre förbättra sig inom sitt yrke? Jag förstår faktiskt inte.

Det motionen säger är att jag tycker att det är dags att vi rannsakar oss själva och funderar över om det här är ett bra system. År efter år lägger man ju på generella effektiviseringskrav utan att egentligen räkna på om nivån är rimlig. Vanligtvis tar man bara en osthyvel och lägger ut 2 procent. Alla ska köra 2 procent; sedan blir det lite olika beroende på hur stora budgetarna är från början. Men det är ungefär samma rakt över. Man har liksom ingen tanke på om det är möjligt att göra den besparingen. Har man dessutom i åtanke att man fått den typen av krav på sig år efter år är det ju så att någonstans går gränsen.

Jag tycker att det här handlar om synen på välfärdsarbetarna och på välfärden. Är det verkligen rimligt att anta att man inom välfärden ska kunna göra samma eller ett bättre jobb jämfört med förra året men till mindre pengar, år efter år? När det gäller liknelsen med Pelle och hundralappen stör jag mig också oerhört mycket på att om man tar 20 spänn från Kalle eller Pelle eller vad han nu hette och sedan ger honom en hundring till så betyder ju inte det att man har satsat 120 kronor. Är ni med? Vi säger hela tiden att vi satsar 120 kronor på Pelle. Men eftersom vi drog undan 100 kronor så har vi bara satsat 20 kronor. Vi överdriver hela tiden de budgetsatsningar som vi faktiskt gör, och jag tycker inte att det är ett ärligt sätt att kommunicera med våra medborgare.

Det här handlar i grunden om att vi faktiskt ska vara ärliga och våga titta på om detta är ett optimalt system. Är det rimligt att tänka sig att man ska kunna utföra samma typ av verksamhet till lite mindre pengar, år efter år? Vad får det här för konsekvenser för klienter, medarbetare och stockholmarna i stort?

Den här typen av granskning har revisorerna i Lunds kommun begärt att kommunstyrelsen ska göra. Jag tycker att när man till exempel har den typ av budgetstyrning som i den här staden kallas generella effektiviseringar så är det värt att med jämna mellanrum faktiskt fråga sig om det är det smartaste sättet att göra det på.

Yttranden 2021-11-29

Det är det som den här motionen handlar om, och jag tycker att det är dags att ifrågasätta systemet. Och nej, Jan, det var inte en enda krona i generell effektivisering på äldreomsorgen under den förra mandatperioden, och vi gav minst pris- och lönekomp vartenda år.

Anförande nr 156

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Men det här stämmer ju inte. Jag har faktiskt siffrorna här: effektivisering på äldrenämnden 3 ½ miljoner 2015; 1,6 miljoner 2016; 1,7 miljoner 2017 och 1,7 miljoner 2018. Det här är från er egen budget. Vi kan också prata om pedagogisk verksamhet, förskoleverksamheten: 2015 var det en generell effektivisering för förskoleverksamheten 49,7 miljoner; 2016 51,2 miljoner; 2017 53,1 miljoner och 2018 53,9 miljoner.

Det ni säger stämmer inte.

Anförande nr 157

C l a r a L i n d b l o m (V): Det är en viss skillnad på äldrenämnden och äldreomsorg, SDN. Äldrenämnden är som bekant en teknisk förvaltning som sitter i Farsta centrum. Det är alltså en central fackförvaltning. Om du tittar en gång till i dina siffror på stadsdelarnas äldreomsorg – det vill säga där äldreomsorgen faktiskt bedrivs, för det är inte äldrenämnden som gör det, Sophia, utan det gör man ute i stadsdelarna – så fick de inte en enda krona i generella effektiviseringar under hela förra mandatperioden, och de fick alltid minst pris- och lönekomp. Att man gör en effektivisering på en fackförvaltning är en sak; skillnaden är att vi inte lade en enda spänn på dem som faktiskt gör jobbet, ute i hemtjänsten och ute på våra vård- och omsorgsboenden och servicehus.

Anförande nr 158

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Roligt att Clara Lindblom är tillbaka i debatten – det blir lite mer liv i luckan då!

Du sa att vi alltid överdriver våra satsningar. Det får stå för dig, för precis som jag sa till Karin Wangård har vi under de här fyra åren haft som princip att utåt sett kommunicera det som faktiskt blir efter själva effektiviseringen är avdragen.

Jag vill också säga att i Uppsala har man den principen att man inte gör det här. Problemet som majoriteterna där har är att då måste liksom alla pengar först gå ut direkt, och man kan väldigt sällan prioritera om någonting. Det blir liksom automatiskt så att hela skatteutrymmet tas till ordinarie verksamheter, och då kan man inte anpassa efter nya behov som kan uppkomma.

Anförande nr 159

C l a r a L i n d b l o m (V): Med ordet ”vi” menade jag ”vi politiker” som en allmän klump eller slaskhink, för jag gjorde inte heller så när jag var socialborgarråd, och jag uppfattar det som att du inte heller gör det nu när du är socialborgarråd. Men gemene politiker har en väldigt stor förkärlek för att göra det här: Man pratar gärna högt om alla pengar man tillför, men man nämner inte volymförändringar. Man nämner inte att

Yttranden 2021-11-29

det till exempel är fler äldre som ska dela på kakan. Man nämner inte att pris- och löneutveckling ligger på en viss nivå och tillskottet mycket lägre, och man nämner givetvis inte att man också har dragit undan ett antal miljoner innan man har kommit med sina tillskott. Det är det jag menar inte är ett ärligt sätt att redovisa satsningar.

Självklart kan man ibland omfördela mellan budgetposter, men jag tycker att man ska vara ärlig med det. Det är det jag är ute efter, medan det man nu gör är att lägga ut 2 procent på de flesta verksamheter utan någon som helst analys av varför det är just 2 procent – varför inte 1 procent eller 3 procent, och kan man över huvud taget skära ned på den här verksamheten?

När man lyssnar på Moderaterna är det inte så konstigt att man gör det, för det låter som en naturlag. Man måste tydligen skära ned.

Anförande nr 160

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Några saker att återkomma till: Jag kunde inte se att det hindrade äldreomsorgen från att se över sina olika system när vi inte hade generella effektiviseringar, så jag förstår fortfarande inte varför man inte kan effektivisera utan generella effektiviseringar.

Vi ska självklart effektivisera där det går. Vi tittade bland annat på schemalaggingen inom äldreomsorgen inom hemtjänsten den förra mandatperioden, ett utmärkt område att effektivisera på.

De här generella effektiviseringarna ställs mot schablonhöjningar. Vi vet ju hur stor en schablonhöjning är alldeles oavsett, och vi vet om den når upp till löne- och priskompensation, vilket den rätt ofta inte gör och så vidare. Det är liksom inte en hemlighet i sig. Det är den här budgettekniska 2-procentaren som kommer in som någon sorts kraft utifrån och förvirrar saker för ganska många av oss.

Jag är personligen inte så förtjust i dem utan tycker att de är en budgetteknisk fint för det mesta, men oavsett vad man tycker om dem syftar ju själva motionen till att vi naturligtvis behöver kontinuerliga utvärderingar av våra ekonomiska system. Det gäller till exempel också beställar- och utförarsystemet som vi har i den här staden. Saker och ting kan inte bara fortsätta per automatik bara för att vi någon gång har tyckt att det här var en kul idé.

Nu har vi hållit på med det här i tio år; det är klart att det är dags att göra en utvärdering. Det är egentligen helt okontroversiellt, alldeles oavsett att jag personligen inte är så förtjust i generella effektiviseringar.

Anförande nr 161

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Det är väl alldeles utmärkt att äldreverksamheten ute i stadsdelarna själva kan bestämma hur de vill omfördela sina pengar. Jag har nu suttit i stadsdelsnämnden i snart åtta år, först fyra år på Norrmalm och nu i Skärholmen. Vartenda år har det varit överskott inom förskoleverksamheten och lite knaprare inom äldreomsorgen. Det är därför väldigt vanligt att pengar flyttas däremellan till exempel.

Yttranden 2021-11-29

Det vi menar är att vi inte ska stå här och bestämma hur man ska fördela dessa pengar. Det måste stadsdelarna få göra själva. Även ni gjorde på det sättet. Även ni hade generella effektiviseringar ute i stadsdelarna, dock kanske inte i äldreomsorgen vilket inte vi heller alltid har. Men ni har i stället tagit det på förskoleverksamheten och pedagogisk omsorg, och det är precis samma nivå på de summorna som vi har haft i vår budget.

Anförande nr 162

Borgarrådet B o u c h e r (V): Du får se det som ett vågat experiment från Vänsterpartiet att vi tog bort det just precis på äldreomsorgen, eftersom vi hade äldreroteln. Vi prövar det här, tänkte vi, så det gjorde vi som parti.

Vi tog bort det, och vi såg inte någon negativ effekt av det som jag kan vet. Jag kan inte se att all äldreomsorg ute i stadsdelsnämnderna helt plötsligt satte sig på ändan och sa nej nej, nu ska vi inte göra något effektiviseringsarbete längre, för nu har vi fått 2 kronor mer. Det såg inte jag. Men jag kan ha haft fel, eftersom vi aldrig utvärderade det, vilket vi naturligtvis borde ha gjort. Så vi tar väl med oss till framtiden att vi också ska utvärdera det.

Anförande nr 163

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag blir lite förvirrad av beskedet här. På Clara Lindblom låter det som om det i Vänsterpartiets värld aldrig ska vara generella effektiviseringar mer, och på Torun Boucher låter det mer som om man behöver studera det, och så kanske man kan ha det.

Hur ska vi uppfatta det besked vi får här? Kommer det aldrig att bli generella effektiviseringar på någonting från Vänsterpartiet? Jag tänker att det är intressant för den som kanske ska vara finansborgarråd i ert styre någon gång långt fram i tiden att veta hur ni tänker er det. Det kan nämligen bli ganska knepigt. Precis som jag sa har man i Uppsala väldigt stora problem med att i princip hela utrymmet är upplåst när partierna ska förhandla, för det skapar man sig genom att göra effektiviseringar på vissa områden.

Anförande nr 164

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag måste säga att jag uppfattar det precis tvärtom. Motionen tycker att vi ska utvärdera. Det är vad som står i motionen. Det är Claras budskap. Mitt eget budskap är att jag inte gillar generella effektiviseringar. Men det är väl som jag sa på slutet: Jag kan ju ha fel. Låt oss utvärdera det! Själva kvintessensen är att vi ska utvärdera. Det kanske var dumt att vi inte hade det på äldreomsorgen den förra mandatperioden, även om jag själv tror att det var jättebra och är jätteglad att Erik Slottnér nu i pandemitider också har tagit bort det inom äldreomsorgen. Men jag kan som sagt ha fel – låt oss utvärdera!

Anförande nr 165

C l a r a L i n d b l o m (V): Precis som Torun säger behöver Jan inte vara orolig. Jag tycker att budskapet är väldigt tydligt, särskilt om man läser motionen som faktiskt går in på detta ganska ingående. Det handlar om att man i en kommun alltid måste

granska sina ekonomiska styrsystem. Nu har vi provat det här i tio år. Har vi fått det önskade utfallet? Vad blir konsekvenserna för klienter, medarbetare och stockholmare i stort? Finns det bättre sätt att göra detta på?

Stockholms stad är inte på något sätt ensamma om det här systemet. Det finns i väldigt många andra kommuner. Det jag vänder mig emot är att man slentrianmässigt lägger ut en procentsats på de flesta verksamheter. Det har man gjort i den här staden i ungefär tio år, och det gör man i väldigt många andra kommuner. Man säger bara att alla verksamheter bör kunna spara 2 procent. Vad bygger Jan Jönsson det på egentligen? Har han gjort någon analys av verksamheten när han säger att jo, vi vill kunna omfördela mellan nämnder, och den här nämnden borde klara den här procenten? Det görs väldigt sällan.

Där tycker vi att det är viktigare och ärligare att politiker faktiskt presenterar satsningar som satsningar och neddragningar som neddragningar och faktiskt står för vad man har gjort. Har man tillfört 120 kronor men innan dess dragit bort 80 kronor kan man inte säga att man har satsat 120 kronor på den aktuella nämnden. Jag tycker att vi har ett ansvar gentemot väljarna att faktiskt vara transparenta och tydliga med vad det är vi har gjort.

Sedan tycker jag på riktigt, och det här gäller som jag sa inledningsvis oavsett majoritet, att vi alla måste fråga oss själva hur mycket effektiviseringar en verksamhet tål. Vi har lagt 2 procent på förskola och skola i väldigt många års tid. I väldigt många års tid har de inte fått pris- och lönekomensation. Vad blir det för konsekvenser för verksamheterna? Hur mycket snabbare ska folk springa? Hur stora ska barngrupperna behöva bli? Hur mycket kan man egentligen effektivisera en verksamhet där 80–90 procent är personalkostnader, alltså människor?

Jag får återkomma i januari när min hjärna har vaknat till liv. Sex månaders föräldraledighet påverkar helt klart. Men det jag vill ha sagt är helt enkelt är att det ärligaste är att titta vad det här systemet leder till och granska om det finns ett bättre sätt. Jag tror faktiskt att det gör det.

Anförande nr 166

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Om vi tar Skärholmens stadsdelsnämnd som exempel har vi ganska kraftigt minskade barngrupper i år jämfört med förra året. Vi ser också att vi nästkommande år, 2022, kommer att ha ännu större minskningar inom barngrupperna. Ska vi då inte ha några generella effektiviseringar över huvud taget, fast vi faktiskt ser att det är färre barn i förskolan? Ska vi stå med tomma platser, tomma lokaler och mer personal, eller ska vi kunna ha en effektivisering inom förskoleverksamheten i Skärholmen?

Anförande nr 167

C l a r a L i n d b l o m (V): Jag tror att vi återigen behöver reda ut vad en generell effektivisering är för någonting, för jag hör att du blandar ihop begreppen.

Att ni omfördelar pengar mellan olika verksamheter inom Skärholmens budget har jag inga som helst synpunkter på. Det är inte det som är en generell effektivisering. En

Yttranden 2021-11-29

generell effektivisering är när politikerna lägger ut ett generellt sparkrav. Man kallar det för effektivisering för att det låter lite snajdigare än när man säger sparbetning. Men det man gör är helt enkelt att man säger: I det här området, till exempel äldreomsorg, SDN, är det först en generell effektivisering där vi drar undan x antal miljoner från budgeten året innan. Sedan får Skärholmens stadsdelsnämnd eller vad det nu är trolle med knäna och få ihop det.

Att de omfördelar pengar så att det inte blir tomma lokaler är inte vad diskussionen handlar om, utan det som det handlar om är att man i stadens centrala budget lägger ut odefinierade sparkrav där man säger att på det här och det här verksamhetsområdet ska man spara så här mycket pengar. Men det är ingen som har räknat på om de kan spara så mycket pengar. Det är det som är problemet. Man står inte för varför det har blivit ett visst belopp eller varför man ska kunna spara över huvud taget.

Vad Skärholmen gör bryr jag mig inte om.

§ 33 Motion om att endast erbjuda lagstadgad undervisning i hemspråk till förmån för undervisning i svenska

Anförande nr 168

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ordförande! Tack, borgarrådet, för svaret! Jag skulle vilja börja med att citera borgarrådet i svaret på vår motion. Hon skriver: Forskningen visar att modersmålsundervisning har positiv inverkan på inläringen av majoritetsspråket samt att tillgången till flera språk ger positiva fördelar i de övergripande skolprestationerna.

Det är alltid hänvisningar till forskning när vi kommer till det här, och det är gammal forskning. Det såg annorlunda ut när det kom till att vi skulle få in modersmålsundervisning i skolorna. Vi tittar också på forskning, och det är det vi har baserat vår motion på. Vi tittar även på hur det faktiskt ser ut ute i verkligheten och på de särlösningar vi hela tiden måste finna för att tillgodose behovet av och tillgång till svenska språket.

Skolverket har varit tydliga och pekar på det som också är lagstadgat i det här, och det är ingenting som vi från Sverigedemokraterna frågar. Vi ska självklart behålla den lagstadgade modersmålsundervisningen. Men att enbart en tredjedel av alla modersmåls lärare har en pedagogisk högskoleexamen, vilket är negativt för undervisningens kvalitet, är väl ett väldigt tydligt exempel på att systemet måste göras om. Många av dem saknar också kunskap om barnens bakgrund och nivå, och personalen saknar i många fall kunskap om barnens erfarenheter, behov och intressen samt språkliga och kunskapsmässiga nivåer. Det här är väldigt viktiga parametrar som påverkar barnens utveckling i det svenska språket.

Det kan med andra ord konstateras att modersmålsundervisningen fungerar dåligt och att det i själva verket skulle behövas mycket stora satsningar för att uppfylla teorierna om att det förbättrar barns inläring i övrigt. Vad som rent konkret kan åstadkommas av modersmålsundervisningen är oklart och snarare en teoretisk frågeställning.

Det är Skolverket som skriver det här. Det skulle vara intressant att höra vilken forskning skolborgarrådet hänvisar till i det här fallet.

För en tid sedan kunde vi läsa skolborgarrådet i Mitti, tror jag att det var, där hon braskade ganska hårt för att barnen från förskolorna som kommer in i dag inte har med sig svenska språket över huvud taget. Hon målade upp att ett barn som har gått i svensk förskola och som pratar svenska hemma kanske kan 10 000 ord, medan de här barnen kanske har 2 000 med sig från förskolan. Det är en väldigt stor diskrepans som ofta hänger med under hela skolgången.

Vi är väldigt tydliga med att vi måste börja fokusera på det svenska språket både i förskolan och i skolan så att vi inte får det stora kunskapsstappet som vi har i dag. När vi kommer till de här utsatta, när vi har pandemier och dylikt, ser vi alla dessa extremt kostsamma särlösningar som vi måste hitta på för att kunna bevara det svenska språket.

Yttranden 2021-11-29

Anförande nr 169

Borgarrådet K a s i r g a (S): Ordförande! Ni motiverar den här motionen med att man ska förbättra de svenska språkkunskaperna. Då undrar jag hur den här motionen och hur den budget som ni presenterade i förra veckan skulle hjälpa till att förbättra svenskan – med färre pedagoger och mindre undervisning. 600 pedagoger skulle försvinna om er budget skulle ha gått igenom, och då blir min fråga: Hur kan det förslaget förbättra de svenska språkkunskaperna hos barnen?

Anförande nr 170

P e t e r W a l l m a r k (SD): Vi gjorde två stora, tydliga satsningar i vår budget. Vi lade det dels på lärarsekreterare så att lärarna skulle få ägna sig åt den pedagogiska verksamheten i skolan, dels satsade vi över 100 miljoner på svenskundervisning. Vi tycker alltså att vi har tagit höjd för det här. Det finns ett utrymme att göra en fördelning för att få över till språkundervisning i svenska i stället, och det är det vi har hänvisat till i vår budget.

Kadir Kasirga får nog läsa den en gång till, för hans siffror stämmer inte över huvud taget. Han får nog räkna om det.

Anförande nr 171

M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Jag har längtat efter den här motionen. Den har ju inte hamnat på bordet på länge.

Jag har nog aldrig nämnt det, men jag är inte hemspråklärare utan lärare i moderna språk och jobbade som det under tolv år. En sak som man lär sig väldigt tidigt är att elever måste äga ett språk för att kunna lära sig ett annat språk. Det är egentligen inte så konstigt. Svenska språket är inte så lätt. Vi har en massa uttryck som gör att man måste förstå sitt eget språk för att få en djup förståelse. Jag vet inte om ni någonsin har tänkt på det, men "under tiden" är bara ett litet exempel. Hur går man under tiden? För att förstå saker och ting måste man alltså ha ett språk.

Er poäng är att man ska lära sig svenska, så jag tycker att er politik borde vara att man ska satsa mer på hemspråksundervisningen så att eleverna ska kunna äga sitt språk för att kunna tillgodogöra sig ett annat språk.

Anförande nr 172

P e t e r W a l l m a r k (SD): Vi satt och gissade vilka som skulle ta det här, och det var intressant att du gjorde det, Mariana. Jag hade förväntat mig att skolborgarrådet skulle ta en replik på vad jag kommunicerade.

Vi tycker inte som ni, och vi tänker inte lägga i vår mun vad ni ska driva för politik eller inte. Vi tycker att svenska ska prioriteras i den svenska skolan. Det är jätteviktigt. Skolverket har extremt tydligt uttryckt sin syn på att modersmålsundervisningen inte uppnår målen i dag. Tar ni någon hänsyn till det över huvud taget? Det förkastar ni och utgår från gammal forskning, extremt gammal, jag tror att den här från 2009. Det har hänt väldigt mycket, och vi har faktiskt en verklighet där ute att förhålla oss till. Det är väl det stora problemet i dag: att fler och fler inte klarar kunskapskraven för att komma in på gymnasiet och få gymnasiebehörighet. Vi tar bort en del av eleverna från

Yttranden 2021-11-29

Pisaundersökningarna och hänvisar till att allt går jättebra. Men gör det verkligen det? Skolresultaten går ju ned överallt i dag.

Anförande nr 173

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Ordförande, fullmäktige! Ja, Peter Wallmark, var ska jag börja? Jag försöker alltid att snälltolka i första hand, men det är nästan lite svårt i den här frågan.

Jag tycker precis som du att svenska språket är jätteviktigt, och det är bra att du uppfattar det jag säger om att vi ska jobba tidigt med förskolan för att säkerställa att man har svenskan med sig när man börjar i grundskolan. I den budget som vi har lagt i år har vi stora satsningar på just språket och övergången mellan förskola och skola. Jag tycker därför att det är bra att du lyfter den frågan i sammanhanget, för det handlar självklart om att vi ska säkerställa det svenska språket.

Det är just därför modersmålsundervisningen är så pass viktig, för det är precis som talaren innan sa: För att kunna lära sig ett språk måste man ha ett eget språk. Det tycker jag är så himla enkelt att tänka för min egen del. Jag kan inte ens begripa hur jag skulle kunna ta till mig ett språk om jag inte hade mitt eget. Bara när vi hade vårt statsbesök och man var tvungen att repetera lite begrepp för att man inte använder engelskan så ofta var det ju svenskan som var utgångspunkten för att jag över huvud taget ska kunna begripa språket och ta det till mig. Så är det naturligtvis för alla människor.

Jag tycker att det är bekymmersamt att Sverigedemokraterna tar bort 300 miljoner kronor – det är det som ligger på modersmålsundervisningen – men inte ersätter dem. Det är en minuspost i er budget. Ni har tagit bort dessa 300 miljoner, och sedan har ni inte ersatt dem med någonting annat, så det är egentligen en besparing på 300 miljoner. Det är bekymmersamt. Att inte heller ha någon vision om hur man ska få det svenska språket att fungera där modersmålsundervisningen gör som mest nytta tycker jag är bekymmersamt. Det är ju dessutom lagligt reglerat. Det står i lagen att vi måste ha den.

Jag skulle så gärna vilja bjuda in Peter Wallmark när vi träffar de här som har modersmålsundervisningen och hör hur de arbetar, för det är ett väldigt fint och gediget arbete som de är oerhört stolta över och ser väldigt fina effekter av. Man blir liksom bestört över din inställning.

Anförande nr 174

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Man kan bli bestört över väldigt mycket. Jag är mer bestört över skolresultaten. Det som vi måste eftersträva och uppnå är att de förbättras.

Du pratar ju siffror här, Isabel Smedberg-Palmqvist. Vi drar bort 300 miljoner. Kan ni ge oss en siffra på vad modersmålsundervisningen kostar i Stockholms stad? En sådan siffra har vi efterfrågat i sju år nu, men vi har fortfarande inte fått den. Det känns som om vi skulle kunna säga vilken siffra som helst, och så skulle ni vidimera den, eftersom ni aldrig vill diskutera detta. Vi står och pratar om effektiviseringar här. Ja, vilka effektiviseringar kan vi göra i modersmålsundervisningen?

Jag ställde också en fråga om forskning. Kan inte du svara vilken forskning du baserar detta på? Och varför förkastar du Skolverkets resultat i dess helhet? Det måste väl vara väldigt viktigt att lyssna på vad de säger?

Sedan handlar det om behörigheten till gymnasieskolan. Vi är ju inte där. Vi är väldigt långt ifrån det. Reflekterar ni aldrig över att nivån på kunskaperna i svenska språket kan vara en stor anledning till att vi får så många elever utan behörighet till gymnasieskolan? Ni måste väl ändå kunna se att det är det största problemet i dag? I nästa steg har man ingen behörighet och kommer inte in på arbetsmarknaden över huvud taget.

Anförande nr 175

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Jag vet inte om du inte har uppmärksammat att vi har ökat kunskapsresultaten ute på Järva med 17 procentenheter under de två senaste åren, Peter Wallmark. Vi jobbar hela tiden med att försöka höja kunskapsresultaten och att säkerställa att man kommer in på gymnasiet. Det är målsättningen för hela den grönbå majoriteten. Vi jobbar i alla led. Där är modersmålsundervisningen en oerhört viktig del för att säkerställa att våra elever klarar svenska språket. Det är en förutsättning. En nyckel till att klara språket är att ha en bra modersmålsundervisning, och det har vi i Stockholm. Jag är väldigt stolt över den, och vi kommer att fortsätta att ha den.

Anförande nr 176

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Den amerikanska feministen och författarinnan Rita Mae Brown ska ha sagt: Språk är som en karta över kultur. De berättar varifrån människor kommer och vart de är på väg.

Om en person kan flera språk bör det ses som en fördel för individen och en tillgång för samhället, aldrig som en belastning.

Fru ordförande! En stor del av timplanen i grundskolan ägnas åt språkstudier. Men ändå ses och beskrivs den extra lektionen på 60 minuter med modersmålsundervisning som en stulen timme som både motverkar språkutvecklingen i svenska och placerar barnet i utanförskap. Det är vad Sverigedemokraterna hävdar, vilket är märkligt, eftersom det finns omfattande forskning som visar att modersmålsundervisningen är bra för språkutvecklingen. Det gäller även utomeuropeiska språk.

Angående rädslan för att de barn som läser modersmålsundervisning riskerar att inte möta svenska språket vill jag säga att vi från politikens sida måste göra allt som står i vår makt för att inga barn ska berövas rätten att lära sig det svenska språket. Till skillnad från Sverigedemokraterna investerar därför vi socialdemokrater i förskolan, grundskolan, bibliotek, fritidsgårdar och parklekar. Genom dessa investeringar omöjliggör vi att barn helt ska kunna undvika det svenska språket. Det alternativet ska vara omöjligt när man bor och lever i Sverige.

Vi vet också att man genom att kunna flera språk har fler möjligheter på arbetsmarknaden senare. Det är också därför vi lär ut både engelska och ett valbart språk, till exempel tyska, spanska eller franska, i skolan utöver svenska språket. Därför

Yttranden 2021-11-29

blir jag väldigt förvånad när man vill begränsa modersmålsundervisningen och använda en argumentation om att fler språk försämrar svenskan. Det är inte sant, och det är inte rimligt. Språkkunskaper bör ses som en rikedom och en tillgång, inget annat, fru ordförande.

Anförande nr 177

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Ni satt ju i majoritet 2014–2018, Kadir Kasirga, och skolresultaten var väl på gång att bli lika illa då.

Svaret vi får från både höger och vänster är: Ös mer pengar över Järva! Så är det oavsett vilket ämnesområde vi diskuterar. Stockholm är större än Järva. Men det är bara Järva man pratar om, ingenting annat. Jag förstår inte detta.

Vi motsätter oss inte flerspråkighet. Men om man vill utveckla flerspråkighet finns det ett egenansvar. Det viktigaste egenansvaret är att man lär sig svenska och gör sig anpassbar till både skolgång och arbetsmarknad. Det måste ju vara det primära, och ingen här inne kan väl säga att vi har nått dit. Det är extremt stora problem i hela samhället i dag. Varför erkänner ni inte det? Svenskan måste ju vara den viktigaste vägen in. Alla säger det. Forskarna säger det. Skolverket säger att detta inte är en bra verksamhet. Varför förkastar samtliga av er här inne det? Ni måste kunna ta till er det och svara på den frågan. Jag vill gärna ha det svaret från skolborgarrådet, som verkar duka i den här debatten.

Anförande nr 178

Borgarrådet K a s i r g a (S): Peter Wallmark! Om du lyssnade på mitt anförande noggrant hörde du att jag sa att ingen ska berövas rätten att lära sig svenska språket, Peter Wallmark. Er motion och er retorik går ut på att modersmålsundervisningen sätter barnen i utanförskap. Ni avvisar evidensen och forskningen. Ni hävdar att särskilt utomeuropeiska språk är ett hot mot svenska språket. Så är det inte. Ni måste luta er mot forskningen. Vill ni satsa på och investera i skolan och förskolan måste ni också visa det i er budget och backa upp med resurser. Det gör ni inte. Ni har faktiskt en besparing på skolan i ert budgetförslag.

Anförande nr 179

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande! Vänsterpartiet anser självklart att en god grund i det egna språket gör det lättare att lära sig andra språk. För min del är svenska det egna språket. Efter att jag tappat dalmålet har jag ändå en god grund i svenska, vilket gör det lättare för mig att lära mig andra språk. Varje språk jag har lärt mig har underlättat för mig att lära mig ännu ett nytt språk eller mer av ett annat. Så funkar språkkunskap och kunskap överlag. Kunskap är en rikedom som bara kan växa. Den begränsar inte möjligheterna att lära sig mer och att kunna mycket om någonting. Att det skulle förbättra svenskkunskapen att ta bort modersmålsundervisningen, vilket föreslås, är alltså felaktigt. På Skolverkets hemsida redovisas forskning om detta av Hedman och Ganuza, som har visat att det fungerar på det här sättet.

Syftet med modersmålsundervisningen är att man ska skapa en god grund i både sin egen kultur och sitt eget språk för att kunna ha en god grund att lära sig vidare om det

svenska språket och den svenska kulturen. Sverige mår bra av alla de olikheter som tillkommer och förstärker vårt samhälle. Vänsterpartiet stöder kommunstyrelsens svar i den här frågan.

Anförande nr 180

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! I ditt anförande, Tina Kratz, förde du fram att det är viktigt att man lär sig språk och så vidare. Vi delar den åsikten – det är väl jättebra att man lär sig språk. Men det är aldrig någon rättighet att skattebetalarna ska stå för notan. Eller är det så du resonerar? Du vet ju också att det är en jättestor kostnad. Vi får dock inte något tydligt svar på frågan hur mycket det kostar. Kostar det 1 miljard, 2 miljarder eller 3 miljarder om man ser till hela Sverige? Vi vet inte. Vi får inte ens ett svar på vad det kostar i Stockholms stad. Men är det Vänsterpartiets syn att det får kosta precis vad som helst när man ska få lära sig språk, eller finns det någon nivå där även ni börjar tycka att man kanske måste se över kostnaderna?

Anförande nr 181

T i n a K r a t z (V): Jag ser det här som en stor investering i framtiden som vi gör för våra barn och unga som växer upp i dag. Jag möter dem varje dag. Jag är ute i den verklighet som ni pratar om, Martin Westmont, men inte i Järva utan på den södra sidan av staden. Vi ger dem en god grund i sitt eget språk, sitt modersmål, för att de ska kunna tillägna sig svenska språket, engelska språket och så vidare samt andra ämnen i skolan. Genom en bra grund i sitt eget språk har de större möjlighet att klara skolan bra. Det ser jag varje dag. Det är en investering som jag tycker att vi har råd med.

Ni hade en del kritik mot modersmålsundervisningen avseende lärarnas behörighet. Jag tycker faktiskt att det finns all anledning att satsa på att höja den nivån. Ju bättre modersmålsundervisning vi får ute i våra skolor, desto bättre blir de här eleverna på det svenska språket också. Jag ser det som en god investering.

Anförande nr 182

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Det är en god investering, säger Vänsterpartiet. Men frågan är om det stämmer. Det är uppenbart att det finns forskning som säger en sak och forskning som säger någonting annat. Men hur ser verkligheten ut nu? Hur går det i våra skolor? Hur ser det ut i våra förorter? Vi kan läsa om att det är stora brister i språkkunskaperna i våra förskolor och i våra skolor. Ändå fortsätter ni i samma hjulspår. Vi måste ju se verkligheten som den är och inte som vi önskar att den vore.

Isabel Smedberg-Palmqvist! Du är skolborgarråd och har det yttersta ansvaret. Du fick en väldigt enkel fråga när Peter Wallmark var uppe i talarstolen, men du kan inte svara på den fråga han ställer. Du måste ju kunna ge ett tydligt svar. Hur mycket kostar modersmålsundervisningen i Stockholms stad? Varför duckar du åter och åter för den här frågan? Det talas på vänstersidan om att det är en god investering, och ni säger också att det här är välinvesterade pengar. Men om vi ska kunna ha en konstruktiv debatt måste vi ju få veta vad det kostar. Det är dock någonting som ni vägrar att svara

Yttranden 2021-11-29

på. Jag tycker ändå att det är någonting du borde vara tydlig med. Hur mycket lägger vi på modersmålsundervisningen i Stockholms stad?

Ordförande! Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 183

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jag blir glad över att du ändå pratar om vikten av det svenska språket, Martin Westmont, för det är nyckeln till att klara sin skolgång. Jag vill peka på alla de fina satsningar vi gör i vår budget och som jag har försökt lyfta fram flera gånger. Det är bra att du ser att det svenska språket är väldigt viktigt. Vi har olika verktyg för att möjliggöra den inläringen för våra barn i våra skolor. Där är modersmålsundervisningen en viktig del, men inte på långt när allt vi gör. Vi lägger många miljoner på många andra satsningar, som du känner till vid det här laget, inte minst gällande övergången mellan förskola och skola, som vi ser som så viktig. Men modersmålsundervisningen är, som du vet, en lagstadgad verksamhet som vi kommer att fortsätta med. Vi tror att den gör stor skillnad. Vi vet att forskningen säger så. Du kommer inte att få något annat svar av mig.

Anförande nr 184

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Det som Isabel Smedberg-Palmqvist säger stämmer – modersmålsundervisningen är lagstadgad. Men omfattningen av modersmålsundervisningen är inte lagstadgad. Här har ni ändå en möjlighet att se över kostnaderna och helt enkelt göra generella effektiviseringar. Den siffra som vi i dag vet, om man ser till hela Sverige, angående kostnaderna för modersmålsundervisningen ligger någonstans mellan 1 ½ miljard och 2 miljarder.

Men jag förstår fortfarande inte varför du inte kan ge ett tydligt svar till stockholmarna. Det är ju ändå deras skattepengar som betalar modersmålsundervisningen. Att du inte kan ge ett tydligt svar om vad den kostar tycker jag är anmärkningsvärt. Jag tycker faktiskt att du borde ge oss ett svar redan i den här debatten.

Anförande nr 185

M a r i a J a n s s o n (FI): Det här är helt klart en ideologiskt baserad motion. Hela den utväxling av repliker som har skett i debatten har ju visat att Sverigedemokraterna är helt faktaresistent. Det hjälper inte att säga att det finns evidens för att det är bra med hemspråksundervisning.

Ni i Sverigedemokraterna har ju använt det här länge som ett sätt att försöka få er budget i balans. Samtidigt är det faktiskt så att det är en rättighet att få hemspråksundervisning. Det står i lagen. Första gången när ni presenterade motionen sa ni att ni inte ville ta bort rättigheten men minska på antalet timmar. Då kan man fråga sig vad det är som ska finnas kvar av hemspråksundervisningen för er del. Eller är det så att ni vill ta bort den här rättigheten? Då kanske ni ska säga det i stället, så att vi kan få en diskussion om det.

Det jag vill fokusera på är att jag tycker att det resonemang som ni har, där ni ställer vissa kunskaper mot andra kunskaper, är ganska dåligt. Det är ungefär som att säga:

Eleverna är inte så bra på addition, så vi måste ta bort undervisningen i multiplikation för att de ska bli bättre på addition. Det är en jättekonstig argumentation, men det är också en väldigt konstig kunskapssyn. Varför skulle flerspråkighet vara någonting negativt? Varför ska inte skolan bidra till att man upprätthåller och förbättrar ett språk som man redan kan? Jag tycker faktiskt att det här är en jättesnurrig motion. Jag tycker att den visar på ert partis oförmåga att beakta evidens och att ta in att vi faktiskt lever i en globaliserad värld där flerspråkighet är någonting bra.

Anförande nr 186

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Det är inte alltid ni i Sverigedemokraternas ens går upp i debatterna om era egna förslag i den här kammaren, så det är bra att vi nu kan debattera en del av det ni påstår. Men det är klart – det här ger väl bra medieklipp som ni kan sprida om oss alla.

På en punkt är er politik alltid ganska tydlig, och det är att ni satsar rätt hårt på att försämra livschanserna för rätt stora grupper i nästa generation stockholmare. Det verkar vara ett av era fokus. Ni lyckas släpa fram den här lilla danska studien, som är falsifierad ett antal gånger och som dessutom inte är applicerbar på svenska förhållanden, som något sätt att försöka stå emot decenniernas ganska samlade forskning, både svensk och internationell. Vetenskap och beprövad erfarenhet visar att rätt använd modersmålsundervisning förbättrar all språkinläring, påskyndar lärandet av svenska och ger bättre skolresultat. Den stärker även integrationen för de familjer där föräldrarna inte har svenska som modersmål.

Det är faktiskt också stor skillnad på att kunna tala ett vardagsspråk med sina föräldrar och att lära sig att skriva och läsa ett språk. Den som inte förstår det ska nog läsa på om vad språkutveckling faktiskt handlar om. Dessutom får vi på sikt en märkbar bonuseffekt för framtida näringsliv och export när de som är flerspråkiga blir en viktig brygga till fler marknader utanför Sverige. Det blir också ett viktigt politiskt redskap när Sverige försöker bedriva bistånd i andra delar av världen.

Självklart ska vi öka andelen behöriga lärare även i modersmålsundervisningen. Var gärna med och satsa på det! Men jag har hittills faktiskt aldrig sett det i någon av era satsningar, i någon av era budgetar eller i någon av era redovisningar. Det är givetvis något vi kan hantera och dessutom göra. Vi kan till exempel reglera modersmålsundervisningen i timplan på ett bättre sätt. Vi kan också öka möjligheterna till kollegialt lärande bland modersmåls lärare om vi vill höja kvaliteten.

Att ni tycker att det är dumt att vi tar upp exemplet på Järva är väldigt märkligt, eftersom man där jobbar integrerat med just modersmålsundervisning och det visar sig att det ger resultat. Varför ni drar upp förskolan mitt i allt det här har jag också väldigt svårt att förstå, när vi pratar om modersmålsundervisning. Men det är väl i sig ett kvitto på att ni faktiskt inte har läst på. En bra språkförskola är självklart något jätteviktigt, och därför gör vi också fokuserade satsningar på det från den grönbå majoriteten. Men jag kan inte se att ni har gjort någon sådan satsning.

Ingen har påstått att svenska inte är viktigt. Men vi går inte på er ovetenskapliga idé och alla de påstådda kausalsamband som ni hittar på. Vill ni ha forskning, slå då upp

Yttranden 2021-11-29

någon av SOU:erna från 2019! Det finns sida upp och sida ned med forskning, om ni tycker att den saknas.

Vi kan egentligen bara dra en slutsats: Ni vill med er politik försämra livschanserna för en stor grupp stockholmare, försämra integrationen och försämra svensk tillväxt. Så enkelt är det.

Anförande nr 187

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Claes Nyberg! Jag tyckte att det var lite anmärkningsvärt att du i ditt anförande nämnde att forskning som har utförts i vårt grannland Danmark inte är att lita på, är felaktig och så vidare. Är det här något du står fast vid enbart för den här rapporten, eller är det någonting du allmänt tycker när just Danmark kommer med forskning på något område? Kan du inte förklara lite hur du ser på det här?

Jag skulle vilja säga att det här är en reform som skulle ge positiva resultat ute i förorter till exempel, där vi ser att barn och ungdomar inte klarar av skolresultaten. Det kan inte du förneka heller. Det går ju dåligt i väldigt många skolor. Trots att man får enorma pengar i socioekonomiskt stöd, bland annat till att anställa modersmåls lärare, är det ändå de skolorna som får sämst resultat.

Anförande nr 188

C l a e s N y b e r g (C): Det är inte att underkänna all dansk forskning att ge sig på en enda dansk studie som är falsifierad, även av ett antal danska forskare. Den här studien är ju kontroversiell. Den är väldigt liten, har ganska stora metodfel och är dessutom inte ens applicerbar på svenska förhållanden. Den mäter inte det som ni påstår och är inte direkt överförbar på svensk debatt. Detta är alltså faktiskt en lögn.

Det andra gällde skolresultaten. Det är väl ingen här inne som har förnekat att vi har sviktande skolresultat. Vi ägnar all tid och all kraft åt att hitta metoder för att komma till rätta med dem. Vi som följer den sammantagna forskningen och jobbar ute i verksamheterna eller har besökt dem vet att modersmålsundervisningen är en viktig pusselbit i det arbetet. Att på något sätt bara vifta undan den är ju ett sätt att resignera. Men vi vet varför ni vill ha den här politiken, för ni bryr er faktiskt inte om de här medborgarna på riktigt.

Anförande nr 189

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det var så mycket referenser till Skolverket och vad de tyckte och så vidare att jag kände mig tvungen att gå in och titta i Skolverkets forskningsdatabas om det verkligen är så att det bara finns forskning från 2008 eller 2009. Men så är det inte, utan det finns en ganska ny studie som har varit publicerad i Applied Linguistics och som kom så sent som i februari 2019. Den handlar om sambandet mellan läsförståelse på somaliska och betyg och andra skolresultat i den svenska skolan. Det var väldigt intressant. Studien är utförd av Stockholms universitet. Den visar på ett samband mellan de här elevernas skolresultat och deras läsförståelse på somaliska som till och med är starkare än sambandet mellan resultaten och läsförståelsen på svenska. Dessutom visar den på ett positivt statistiskt samband

mellan elevernas läsförståelse på somaliska och deras betyg i modersmål, svenska som andraspråk och matematik. Det tyckte jag var väldigt intressant, och den studien tipsar jag om att läsa. Den var väldigt lätt att hitta, för det är bara att googla fram den. Som sagt har Skolverket en väldigt fin forskningsdatabas där man kan gräva sig fram till det mesta.

Sedan tyckte jag också att det här med kostnader var lite intressant. Isabel Smedberg-Palmqvist och jag diskuterade lite om att vi nog borde titta på det. Jag vet att Statskontoret gjorde en beräkning om detta för några år sedan och kom fram till att det var ungefär 8 000 per elev. Jag jämförde det med era totalt 320 miljoner och konstaterade att det nog är så att ni har tagit till lite för mycket, så att ni har dragit in med mycket mer än det som modersmålsundervisningen troligtvis kostar. Men vi ska undersöka den siffran lite mer. Det är i så fall väldigt olyckligt, för det vore inte så bra att spara stora summor på den svenskundervisning som ni själva säger att ni vill prioritera.

Anförande nr 190

P e t e r W a l l m a r k (SD): Jag måste bara börja med att säga: Äntligen! Vi fick en siffra från majoriteten! Det är intressant att det är du, som inte är skolborgarråd, som ger det svaret. Men jag känner att du står och killgissar här, Jan Jönsson. Jag tror inte att den summan stämmer över huvud taget. Vi har tittat på andra siffror, och vi har verifierat den siffran i vår budget. Det är därför vi har den siffra vi har.

När det gäller modersmålsundervisningen är det så att man tar bort de här eleverna från den ordinarie undervisningen och låter dem gå och läsa modersmål. Nu svarar du inte i egenskap av skolborgarråd, men anser du att det finns risk för ett kunskapsstapp i de andra ämnena om man tar bort dem från den ordinarie undervisningen?

Claes Nyberg stod och pratade om forskning och förkastade forskning. Men från majoriteten är det bara Jan Jönsson som *hänvisar* till någon forskning. Han går upp i sista stund och försöker rädda upp det här och talar om Skolverket och vad det nu är. Vi har varit tydliga. Vi har även pratat med Skolverket och har fått höra vad de tycker om det här. Det är "live" i dag. Det är 2021.

Anförande nr 191

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Som sagt är det inte särskilt svårt att gå in på Skolverkets hemsida och se vad Skolverket gör för skriftliga bedömningar. Jag vet faktiskt inte riktigt vilka ni har pratat med, Peter Wallmark.

Jag vet inte om det var er egen besparade summa som jag gissade på, för den är det bara att läsa sig till. 320 miljoner har ni lagt i besparing. Det är ju inte någon gissning, utan det är fakta.

Sedan är det självklart så att modersmålsundervisningen inte ska ske när det är andra ämnen. Däremot kan det vara studiehandledning till exempel. Det är fullt relevant, men det handlar ju om att man får studiehandledning i det ämnet på det språk som man just då behärskar bäst, så att man inte hamnar efter i övrig undervisning. Det är en fantastisk möjlighet som bidrar till mycket bättre integration och dessutom högre

studieresultat snabbare i de övriga ämnena. Det lägger man aldrig i svenskämnet, för det är självklart så att de behöver få mycket undervisning i svenska som andraspråk.

Anförande nr 192

M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Jag vill börja med att säga att vi i Miljöpartiet självklart tycker att det är väldigt viktigt att kunna svenska språket, så att ingen tror någonting annat. Då är det sagt.

Jag tänker faktiskt bli lite personlig, för av alla dem som har talat i debatten är jag nog den enda som har gått modersmålsundervisning. Jag hade turen att ha en mamma som är akademiker och som insåg värdet av modersmålsundervisningen och tvingade mig att gå på den under nio års tid. Det är väldigt lång tid, faktiskt mer än man egentligen behöver gå.

Det jag tänker kring modersmålsundervisning, utöver mina egna erfarenheter, är att en ung människa som äger sitt modersmål på ett bra sätt är en trygg människa. Det är en trygg person som vågar ta för sig och vågar öppna upp sig, vilket jag tycker att vi allihop behöver tänka på. Det skapar trygga människor. Och vad behöver vi i dag? Visst behöver vi mycket i dag, men vad behöver vi först och främst? Jo, vi behöver unga människor som känner sig trygga och känner sig sedda. En trygg och sedd ung människa vågar också ta nya steg, tänka annorlunda och göra andra saker. Jag tänker faktiskt åter hävda att vill man på allvar satsa på svenska språket fortsätter man att satsa på modersmålsundervisning. Det är inte svårare än så. Ska man lära sig ett annat språk måste man först och främst äga ett språk.

Jag började plugga till gymnasielärare runt 2008. Det hänvisas till att forskningen är gammal, men den är ungefär från den tiden då jag pluggade. Så gammal är jag – tack för den påminnelsen! Men som Jan Jönsson också sa har det efter det kommit annan forskning som säger samma sak. Ska du lära dig ett annat språk och göra någonting annat måste du äga ett språk. Det är inte så komplicerat.

Det tjatas om hur mycket det kostar. Jag är övertygad om att det kostar så mycket som det behöver kosta. Det är det som är min övertygelse. Man kan komma med hur många siffror som helst. Jag tycker att det är världens sämsta typ av debatteknik att hålla på och slänga siffror på varandra. Det är jättelöjligt och jättefjantigt.

Men jag håller med om en sak som Peter Wallmark har sagt, nämligen att det finns problem med modersmålsundervisningen. Det gör det. Det saknas behöriga lärare. Ofta hamnar modersmålsundervisningen utanför schemat, så att ungdomarna är tvungna att gå där utöver den ordinarie skoltiden. Men det går att lösa.

§ 34 Motion om att årligen erbjuda utbildning i hjärt- och lungräddning till förskolelärare

Anförande nr 193

P e t e r W a l l m a r k (SD): Det här är kanske en lite mindre fråga än den förra, men debatten kan bli hög ändå. Detta är någonting som vi från Sverigedemokraternas sida tycker är väldigt viktigt med tanke på vilken låg verkningsgrad man uppnår. Ute i verksamheterna är det 90 procent som själva anser att de inte har tillräckliga kunskaper. Vi sverigedemokrater tycker att det är väldigt viktigt att personalen känner sig trygg och uppdaterad i sina kunskaper om barnens säkerhet. Det borde vara en självklarhet för alla här inne, tycker jag. Många som arbetar inom barnomsorgen får inte gå den här utbildningen, framför allt de som är vikarier. Från Sverigedemokraternas sida menar vi att frekvensen av utbildningen borde vara betydligt högre. Den dag det här skulle drabba någon får det inte vara så att vi här inne inte har tagit ansvaret för att säkerställa att personalen får baskunskap i hjärt- och lungräddning. Jag hoppas att vi aldrig hamnar där. Jag hoppas att vi aldrig behöver stå här och säga: Vad var det vi sa? Det vore jättetråkigt även i den här frågan.

Jag ska inte vara mer långrandig än så. Jag yrkar bifall till vår motion.

§ 35 En sammanhållen skoldag för alla

Anförande nr 194

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Den här motionen är författad av Olle Burell. Det är en fantastiskt bra motion. Det är ingen hemlighet att vi socialdemokrater tycker att alla elever har rätt till en bra skolgång i en välfungerande skola. Vi vill ha en skola där våra barn har en jämlik och jämställd skolgång. Denna motion innehåller förslag på hur skolans verksamhet kan utvecklas i en mer jämlik riktning med hjälp av en större helhetssyn på skollagen.

Det handlar i grunden om att se hela skoldagen, inklusive fritidshem och fritidsklubb, som en enhet från förskoleklass till årskurs 9. Vi tror att de lärande verksamheter som bedrivs efter skoltid kan vara minst lika viktiga för ett barns utveckling som skoltiden i sig. De stärker den sociala kompetensen, språket och möjligheterna att klara sig i skolan. En sammanhållen skoldag ger också positiva effekter för tryggheten, inte bara på den aktuella skolan utan för hela närområdet. För barn som inte har en trygg hemmiljö skulle en sammanhållen skoldag med verksamhet ledd av utbildad personal innebära en trygg plats, särskilt för ungdomar som befinner sig i riskmiljö för kriminalitet och missbruk. Vi tror att det är bättre att eleverna har möjlighet att vara kvar i skolan i stället för att gå ut på gatan efter skoltid. Vi vet att resursstarka föräldrar har bättre möjlighet att se till att barnen får en aktiv och stimulerande fritid, medan föräldrar med mindre pengar inte har samma möjligheter.

Fru ordförande! Samma sak gäller läxläsning, där erfarenheter från pandemin har visat hur viktigt det är med möjligheter för elever som behöver det att få stöd utanför ordinarie schemalagd undervisning. Därför föreslår vi socialdemokrater att staden ska utreda en utvecklad fritidsverksamhet, hela vägen från förskoleklass till årskurs 9. Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 195

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Med all respekt, Kadir Kasirga – jag trodde att det var Olle Burell som skulle gå upp i debatten. Jag tänkte att vi skulle få ett litet samtal om den här frågan, som du och jag har pratat om tidigare.

Jag tycker att det som du säger är jätteviktigt och bra. I sak instämmer jag i allting. Det är bara vad gäller formen jag inte instämmer. Jag tycker inte att detta ska regleras på det sätt som ni tycker.

Fritidsverksamheten är superviktig. Vi ska ha en hög kvalitet på den. Bland annat är läxläsning någonting som vi mer och mer tittar på. Vi har ju tillsatt en utredning nu för att se hur vi kan säkerställa just läxläsningen och kvalitetssäkra den, så att den kommer över hela linjen. Jag håller med dig om allt vad gäller vikten av fritidsverksamheten, från att barnen är små och ända upp till nionde klass. Jag håller också med dig om att det här är ännu viktigare i de socioekonomiskt mer utsatta områdena. Vi ska hålla en hög kvalitet. Därför lägger vi också mycket pengar i budgeten för att säkerställa det här. Allt är bra utom just att du tycker att rektorn ska styra hela den här verksamheten, för det tror jag inte på.

Anförande nr 196

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Det gläder mig att du instämmer vad gäller motionens intentioner, Isabel Smedberg-Palmqvist. Det är självklart jätteviktigt att vi investerar i våra barn – för att de ska ha en trygg skolgång och för samhällets skull. Vi är också medvetna om att rektorernas arbetsbelastning är hög, men vi tror att skolornas fritidsverksamhet kan utvecklas ytterligare med rätt organisation och rätt resurser. Då behöver man såklart sätta in mer resurser.

Anförande nr 197

T i n a K r a t z (V): Vänsterpartiet stöder naturligtvis den här excellenta motionen. Vi tycker att det är väldigt viktigt att man utreder och förstärker fritidsverksamheterna på skolorna. Det finns utrymme för att utveckla dem mycket mer. Redan det som sker i dag på fritidshemmen kompletterar och förstärker skolans undervisning genom att det är en undervisning som är situationsstyrd, upplevelsebaserad och grupporienterad. Det sker alltså redan undervisning där. Eleverna får möjlighet att utveckla förmågor, erfarenheter och kunskaper som ligger till grund för den övriga skolans lärande. Det är erfarenheter som stärker deras tilltro till den egna förmågan och lär dem att förstå det sociala demokratiska samspelet och vikten av att samarbeta.

Motionen lyfter även fritidsklubbarna och den verksamhet som gäller för mellanstadiebarnen samt även den för högstadiet. Jag har själv arbetat på en väldigt välbesökt fritidsklubb i Skarpnäcks skola i Kärrtorp. Nyckeln till att den var så välbesökt – vi hade en hög procent ända upp i sexan – var att vi hade en relevant och innehållsrik verksamhet. Det fanns en välfylld bildsal, rock- och popverksamhet och en möjlighet för eleverna, barnen och ungdomarna att vara med och påverka vad som skedde. Vi var en trygghet för eleverna. Vi kände dem väl och kunde även stötta i läsläsning när det fanns behov av det. Men framför allt var vi en trygghet och en styrka. Eleverna kunde ha något bra att göra och verkligen ha någonstans att gå i stället för att hänga på torget. Jag skulle verkligen vilja se en utredning av hur man kan göra detta. Kan man göra något liknande för högstadiet som är relevant och känns bra för dem och som ger dem en möjlighet att få hjälp och stöd för att verkligen klara sig? Vi vet att många elever i sjuan, åttan och nian känner en väldigt hård press. Kanske skulle det här kunna vara ett stöd som skulle kunna förbättra deras psykiska hälsa.

Tyvärre ser jag inte att riktigt samma intresse av att satsa på fritidsklubbar skulle finnas hos majoriteten. Den 50-procentiga avgiftshöjning som genomförts under den här mandatperioden skapar en stor risk för att många elever som verkligen skulle behöva vara där inte kommer dit. Det kommer i förlängningen att riskera att utarma verksamheten. Man kan då komma att tycka att det här kanske är något som inte efterfrågas och att man därför kan lägga ned det. Men med den här motionens intentioner hoppas jag att vi kan gå vidare och försöka utveckla och förstärka fritidshemmens verksamheter ute på skolorna.

Anförande nr 198

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag ska fatta mig väldigt kort. Det är självklart att vi ser fritidsverksamheten som otroligt viktig. Det görs satsningar där, och den fyller en väldigt viktig funktion. Den invändning som finns handlar om varför just rektorerna ska få ett sådant ytterligare tungt ansvar för det här. Det är också den fråga jag vill

ställa till dig, Tina Kratz. Vi vet att de redan i dag är pressade. Nu handlar det om att ha ansvar för och driva en verksamhet som inte bara sträcker sig över skoldagen utan därutöver fortsätter efter skoldagen. Det stannar inte heller där, utan detta skulle gälla även under lov och helgdagar, som det står i motionen. Jag undrar helt enkelt hur ni har tänkt er att redan hårt pressade rektorer ska mäkta med det här.

Anförande nr 199

T i n a K r a t z (V): Motionen handlar om en utredning av det här. Då kan man kanske se över hur det ska organiseras. Jag vet att rektorerna redan i dag är ansvariga för den fritidsverksamhet som sker på skolorna. Därför kan man kanske tycka att det är naturligt att även detta ligger på dem. Hur de sedan organiserar det med biträdande rektorer och så vidare och hur det styrs upp i organisationen på skolorna tycker jag inte är den viktigaste frågan, men det är absolut något man måste utreda. Vi ska naturligtvis inte ta kraft och energi från skolundervisningen, utan det här ska vara ett komplement och en förstärkning av skolans verksamheter. Jag kan se att det finns olika sätt att göra det. Rektorn kanske är ytterst ansvarig, men rektorn kan lägga över själva driftsansvaret på någon i sin stab.

Anförande nr 200

L i s a P a l m (FI): Tack för en bra motion! Vad det handlar om är hur vi kan skapa en mer jämlik skolgång, en mer jämlik fritid och så vidare. Jag har själv jobbat som fritidsledare på en kommunal fritidsgård och har sett vad som saknats – man har inte kopplat samman fritidsverksamheten och skolan tillräckligt tydligt. Det här har exempelvis lett till att det framför allt är killar som kommer till fritidsverksamheten. Det vet jag att ni också vet.

Jag tror verkligen att ett tydligare samarbete mellan skolan och fritidsverksamheten, kulturskolan och så vidare kan bidra till att vi får en mer jämlik skola och en mer jämlik fritid. Inte minst är det viktigt för flickor som annars inte kommer till fritidsverksamheten att man känner sig trygg i skolan, där man är ofta. Skolan kan vara den trygga platsen för många flickor, medan fritidsverksamheten inte alltid är det. Det här förslaget kan stärka banden mellan skolan och fritidsverksamheten.

Sedan vill jag lyfta fram det som motionen tar upp om helger och lovverksamhet. Många barn är i dag trångbodda. Man kanske inte har någonstans att vara. Då är det väldigt viktigt att skolan finns till för alla de barn som inte har möjlighet att vara hemma. Man kanske inte kan läsa läxor och utöva sina fritidsintressen. Då finns skolan som en naturlig plats i samhället. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 201

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Jag kan väl instämma i allt som ni som har stått här i talarstolen har sagt om hur viktig fritidsverksamheten är, Lisa Palm. Men återigen: Jag tycker att det är jätteviktigt att stadsdelarna får ta ansvar för hur deras fritidsverksamhet ska utformas, för det ser väldigt olika ut i olika delar av vår stad. Om det är så att skolorna ska ha ytterligare ansvar för fritidsverksamheten blir det inte bra, för det är stora skillnader mellan innerstaden, som Östermalm, Norrmalm och Södermalm, och ytterstaden. I innerstaden kanske det inte alls är samma

Yttranden 2021-11-29

behov av fritidsverksamhet. Den kanske inte behövs i samma utsträckning, medan det i ytterstaden är otroligt viktigt att det finns en plats att gå till för de här barnen efter skoltid. Vi har nu ett utökat samarbete i våra stadsdelar mellan kulturförvaltning och skola.

Anförande nr 202

L i s a P a l m (FI): Jag uppfattade inte om det var någon fråga, Sophia Granswed Baat. Men man kanske kan säga att du bekräftar hur viktig motionen är. Du sa ju precis att det är viktigt med samverkan. Jag uppfattade inte riktigt att du hade någon fråga, utan snarare att du tyckte att det var bra med motionens ansats om att samverka mer mellan fritid, skola och så vidare. Då föreslår jag att du också yrkar bifall till motionen.